

Offisersbladet

nr. 5 september 2012 · årgang 65

tidsskrift for Befalets Fellesorganisasjon

**Marinemesterskapet
i Arendal**
Side 6-7

**Forsvarets
Veteransenter
på Bæreia**
Side 62-63

**Befalselever
i fritt fall!**
Side 18-19

Full fart på orlogsstasjonen i Ramsund

Stor artikkel side 8-11

**Forsvarsbygg-
saken engasjerer!**
Se leserinnleggene.

Side 54/56

Ett yrke
– én organisasjon!

EXTREME SHOES FOR
EXTREME CONDITIONS!

NORWEGIAN COMBAT BOOTS!

M08 TROPE
597 510 397

JEGERSTØVEL GTX®
576 510 111

ALFA SKO AS
Mohagalia 11 2770 Jaren
Tlf: 61 33 69 00 | Faks: 61 33 69 01
info@alfa.no | www.alfa.no

Offisersbladet

Nr. 5 september 2012, 65. Årgang
Organ for Befalets Fellesorganisasjon

BFO:
Postboks 501 Sentrum, 0105 Oslo
Telefon 23 10 02 20
E-post: post@bfo.no Internett: www.bfo.no

Offisersbladets tilsynskomite:
Ris og ros, og eventuelle tips om utgavene kan
sendes til tilsynskomiteen@bfo.no

Ansvarlig utgiver:
Eivind Røvde Solberg

Redaktør:
Einar Holst Clausen

Redaksjon og abonnementsavdeling:
Se adresse for BFO
E-post: Offisersbladet@bfo.no
Tlf. abonnementsavdeling: 23 10 02 43
E-post: mona.eriksen@bfo.no

Tilsluttet Yrkesorganisasjonenes
Sentralforbund-Stat

Annonseansvarlig:
2punkt as v/Karin Smedsrud
Mobil: 98 20 54 16
E-post: karin@2punkt.no

(Bekreftet opplag 2012: 10.500)

Signerte artikler representerer ikke nødvendigvis BFOs mening. Forfattere er selv ansvarlig for innholdet og de meninger som fremholdes. Usignert innhold er redaksjonelt.

Utgivelsesplan 2012:		
Nummer	Matr.frist	Utgivelse
6	05.10	19.10
7	16.11	02.12

Grafisk produksjon:
Design: punkt&prikke... punktpricke@me.com
Trykk: Printall AS

Bilder:
Hvis ikke annet er oppgitt, er bildene tatt
av Forsvarets Mediesenter.

Forside:
Fra tandemhoppet til en av befalelevene (se
artikkel side 18)
Foto: Ukjent

Redaksjonen avsluttet:
31. august 2012

Fortsatt fokus på Forsvarsbygg og store utfordringer i Luftforsvaret

Denne utgaven inneholder på mange måter litt av hvert av det som skjedde i sommer og tidlig høst, av BFO-aktivitet og i forsvarsgrenene. Men tema/hovedartikkelen handler denne gang om Forsvarsbygg. Etter artikkel om Forsvarsbygg sine uforståelige utleiepriser i Offisersbladets utgave nr 3/2012, og min bevisst provoserende kommentar i lederspaltene i samme

utgave, lot ikke reaksjonene vente på seg. En ekspedisjonssjef i FD, og administrerende direktør i Forsvarsbygg, strittet med busta, og sendte inn sine skarpe motsvar, som tilbakeviste enhver kritikk. Samtidig som de begge gjorde sitt beste for å idiotforklare både undertegnede og andre som våget å kritisere Forsvarsbygg. Jeg tør gjenta nok en gang at min kommentar ene og alene var skrevet såpass provoserende, for å få i gang en på høy tid nødvendig debatt om Forsvaret i dag har behov for "systemet" Forsvarsbygg. I denne utgaven slipper jeg til Forsvarsminister Espen Barth Eide, som selvfølgelig ikke er enig med meg og andre kritikere, men dog på en noe mer konstruktiv måte enn tidligere "forsvarstaler".

Så handler det videre mye om Luftforsvaret. For dette året har stått i Luftforsvarets tegn, med 100-års markeringen for "Norsk Militær Luftmakt", med flyshow og historiske markeringer i hele landet, hele året. Det avsluttes med et gedigent flyshow over Oslo den 1. september! Offisersbladet har dekket så mange av disse arrangementene som mulig, og vil i neste utgave gi leserne en bilderapport fra den store flydagen i Oslo. For øvrig har Luftforsvaret store utfordringer om dagen, på flere områder.

Avgjørelsen om å nedlegge Bodø Hovedflystasjon og Mågerø radarstasjon er tatt, og at det er Ørland Hovedflystasjon som blir hovedbasen for våre nye kampfly. Frustrasjonen er selvfølgelig stor blant ansatte på de nevnte tjenestesteder, men også blant flere ansatte i Luftforsvaret, fordi de rett og sett mangler informasjon om hva som skjer. Hva gjør Luftforsvarsstaben? Hvilke planer legges? Hva er tidsplanen? Hvor er GIL? Offisersbladet og Befalets Fellesorganisasjon vil følge opp dette, for mangel på informasjon, fører aldri noe godt med seg.

Så har vi katastrofeanskaffelsen NH-90, i den forstand at vi skulle fått leveransen av disse helikoptre til Kystvakten og til våre fregatter, for 4-5 år siden! Det er som alle vet Luftforsvaret som har ansvaret for å utdanne flygere og operere NH-90. Offisersbladet og media for øvrig har i flere år stilt kritiske spørsmål rundt leveringstiden, og nå har Forsvarsminister Espen Barth Eide også advart produsenten av NH-90 at Norge kan komme til å annullere milliardkontrakten, om ikke leveringen straks kommer i gang. Sikorsky SR-92 er nevnt som en aktuell kandidat hvis NH-90 anskaffelsen går i vasken.

Katastrofe nr 2 er anskaffelsen av nye redningshelikoptre! Dette har også Offisersbladet i en rekke artikler, i flere år beskrevet som en gambling med sikkerheten, fordi våre SeaKings for lengst er modne for flymuseet. Mangel på reservedeler gjør det ikke enklere for våre dyktige mekanikere, og redningshelikoptrene står nå på verksted over tre timer for hver time de flyr. Noe som i aller høyeste grad også går ut over beredskapen. Luftforsvaret opererer redningshelikoptrene, men det er Justisdepartementet som har ansvaret for anskaffelsen. Det er nå 10 år siden vi burde hatt nye redningshelikoptre på plass! Dette er sendretighet og overbyråkrati fra Justisdepartementet! Må det skje en ulykke før nye redningshelikoptre kommer på plass? Og hvis Sikorsky SR-92 skulle komme til å gå inn i stedet for NH-90, så hvorfor ikke få en enhetlig løsning med SR-92 også i redningstjenesten?

Einar Holst Clausen
Redaktør Offisersbladet

Kongsberg Gruppen (KONGSBERG) er et internasjonalt, kunnskapsbasert konsern med over 6 680 ansatte i mer enn 25 land. Konsernet leverer høyteknologiske systemer og løsninger til kunder innen olje- og gassindustrien, handelsflåten, forsvar og romfart. KONGSBERG er notert på Oslo Børs og hadde driftsinntekter på 15,1 milliarder kroner i 2011.

www.kongsberg.com

Manager Business Development - salg og markedsføring, Luftvern

Kongsberg Defence Systems - Kongsberg

Integrated Defence Systems (IDS) er en divisjon i Kongsberg Defence Systems. Vi utvikler og leverer blant annet kommando og kontroll-løsninger samt utskytningssystemer for et av verdens mest avanserte luftvernssystemer. Våre kunder er hovedsakelig i det europeiske og amerikanske marked og vi jobber tett sammen med flere store internasjonale selskaper. Vår hovedvirksomhet er lokalisert på Kongsberg.

Vår Markedsavdeling på Kongsberg består i dag av 10 medarbeidere som primært jobber med salg og markedsføring av luftvern og luftvern-relaterte produkter.

Personer med befalsbakgrunn og inngående systemkunnskap om luftvernssystemet NASAMS foretrekkes.

Arbeidsoppgaver

- Kundekontakt og deltagelse på messer
- Jobbe i salgsteam og lede salgsteam.
- Intern og ekstern koordinering ifm tilbudsarbeid.
- Generell markedsføring av kommando- og kontrollsystemer og luftvernprodukter.

Kvalifikasjoner og personlige egenskaper

- Selvstendig, systematisk og målbevisst
- Gode lederegenskaper, kommunikasjons- og samarbeidsevner

- Konkurranselyst
- Gode engelskspråklige ferdigheter, muntlig og skriftlig

Vi tilbyr

- Et godt arbeidsmiljø med mange faglig sterke og høyt motiverte kolleger
- Utfordrende og spennende arbeidsoppgaver
- Jobb i et internasjonalt miljø
- Gode utviklingsmuligheter
- Konkurransedyktige betingelser og fleksible arbeidsordninger

For mer informasjon, kontakt: Hans Christian Hagen, tlf: (+47) 900 45 712. Søknad sendes innen **20.09.2012** elektronisk på www.kongsberg.com/careers. (DA:12/12)

WORLD CLASS – through people, technology and dedication

KONGSBERG

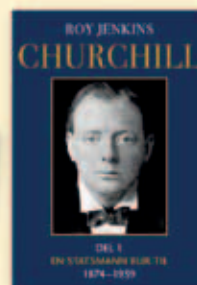
LES HØSTENS SPENNENDE HISTORIEBØKER!

EN HISTORIE SOM ALDRI ER FORTALT FØR

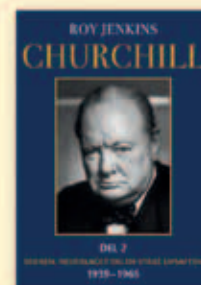
GEIR BRENDEN,
TOMMY NATEDAL OG
KNUT FLOVIK THORESEN

NORSKE OFFISERER I WAFFEN-SS

504 sider og over 200 bilder
– og biografier om den
enkelte offiser.

ROY JENKINS
CHURCHILL
Del 1
1874-1939

ROY JENKINS
CHURCHILL
Del 2
1939-1965

**VÆR OPPDATERT
FORAN ÅRETS
VALG I USA!**

OLE O. MOEN
DET HVITE HUS

HISTORIE
& KULTUR

Hos din lokale bokhandel
eller www.haugenbok.no
eller www.bokeksperter.no

16

44

24

46

Redaktøren: Fortsatt fokus på Forsvarsbygg og store utfordringer i Luftforsvaret	3
Marinemesterskapet 2012 – Arendal	6
Ramsund ekspansiv 100-åring	8
Ubåthavn i Ramsund fra 2013	10
Tvinges ut mens shelter blir stående tomt	12
Felles Opptak og Seleksjon 2012	14
NOCA 2012	16
«Keep your body like a banana»	18
Den siste flankemarsjen!	20
Gjenoppbygger unikt krigsfly	22
Første norske skvadronssjef	24
«Krig og kjærlighet»	26
BFO leder:	28
Giv akt!	29
Hva skjer?	30
KAFO&BESO	40
Tilbakeblikk	42
Kjekt å ha!	43
Flyshow-jubileum-himmel og helvete i Bodø	44
En skvadron med stolte tradisjoner	46
MAP 2012	48
Litt av hvert	50
Litt av hvert	52
Leserbrev	54
Forsvarets hus	58
Gardesjef med klar ledervisjon	60
Bæreia veteransenter – stadig bedre!	62
Hvem droppet forsyninger?	64
Internasjonale nyheter	66

Marinemesterskapet 2012 – Arendal

BFOs sekretariat stilte mannsterke på Marinemesterskapet med både OTVer leder BFO og sekretariatsleder.

Marinemesterskapet gikk i år av stabelen i Arendal hvor marinen var samlet til kappestrid og sosialt samvær på tvers av avdelingene. For Marinen er mesterskapet en god anledning til å vise fram de kapasitetene som kongeriket har investert i. Over fire hundre deltakere gjorde mesterskapet til et ganske stort arrangement som foregikk på flere forskjellige arenaer, av og til samtidig. BFO var selvsagt synlig tilstede med seilbåt inne i Pollen og stand på arenaene!

Av VIGGO HOLM BFOs OTV VEST

Dette mesterskapet var historiens 53. marinemes-
terskap. «Mesterskapet skal stimulere og motivere til fysisk trening, styrke avdelingenes kammoral, de sosiale relasjoner og samhold så vel om bord som ved staber og landavdelinger. Det er et mål å bekrefte kondisjon og prestasjonsevne gjennom størst mulig deltakelse fra de ulike enheter og avdelinger» sier Sjef Kysteskadren FKOM Henning Amundsen i sin velkomsthilsen.

Nesten alle marinens avdelinger var representert i Arendal. Savnet av ubåter ble raskt glemt når det for første gang på flere år var tre kystkorvetter tilstede. MTB våpenet gjorde en god figur og det var mange som

ble imponert av både Shanty-sang og turbinbrølet fra maskineriet. KNM Glimt glimtet til med en shanty når fortøyningsrulle ble slått, og befolkningen i Arendal lot seg imponere. Applaus også fra de som satt på kafeer innerst i Pollen ga antydninger om at dette skulle bli et hyggelig mesterskap!

Fjorårets vinner var Kystjegerkommandoen. I år var det noe redusert deltakerantall fra kommandoen, men likevel var nok de ansett som favoritter. Ville de klare å forsvare tittelen fra i fjor? Årets mesterskap skulle vise seg å være mesterskapet hvor alle slo alle! 9 avdelinger deltok i år. Fregattvåpenet, Minevåpenet, Marinens Logistikkvåpen, MTB-våpenet, Minedykkerkommandoen, Kystjegerkommandoen, Taktisk Båtskvadron, MJV

Treningssenter og KE Stab/ NORTG.

Første konkurransedag var lørdag. Innledende kamper i tautrekking, samt dingy-race inne i Pollen. Tautrekking og dingy-race er publikumssport nr. 1 under mesterskapet. I sentrum av Arendal stimlet det sammen av skuelystne og supportere. Adrenalin og konkurranseinstinkt er stikkord når tautrekking står på programmet, også denne gang! Det sies at antall kg per lag er lavere nå enn for bare noen få år siden. Det vil si at marinen er bedre trent enn noen gang! Vi kan huske tilbake til mesterskapet i Tønsberg, hvor man ble veiet inn og det var tøft med størst tyngde i laget. Slik er det ikke lenger!

Foruten tautrekkingen var årets høydepunkt rekorden som ble satt

på 3000m. Tiden 08:47 ble satt av Marius Vedvik, og vil nok stå lenge! Imponerende tid, spesielt når man vet at muligheten til kondisjonstrening ikke er den beste om bord på fartøyene! BFO gratulerer Marius med rekorden!

Ingen Marinemesterskap uten dramatikk! Når banestafetten skulle avgjøres ble det noe dramatisk når flere misforstod hvor mållinjen var! Kjeglene som var satt opp viste hvor vekslingene startet, men ene vekslingen var i målområdet og skapte misforståelser ved målgang. Flere segnet om der en trodde mållinjen var, men overraskelsen var stor når det fortsatt var 5m igjen! Protestene nådde ikke fram hos juryen som henviste til regelverket!

Etter flere sterke seiere i

Leder BFO Eiving R Solberg i samtale med flaggkommandør Amundsen under Marinemesterskapet.

Full innsats under tautrekkingskonkurransen.

Svømming er også en viktig del av et Marinemesterskap.

Fire mann i en liten "Dingy" er ikke lett å styre!

Tøffe taklinger på fotballbanen.

En konkurranse i tauspleising hører selvfølgelig med.

svømming og ikke minst tautrekking og sjømannskap ble Minevåpenet kåret til årets vinner av Marinemesterskapet med god margin! Spesielt imponerende var seieren i svømmestafetten og svømming individuelt. Ved premieutdelingen hadde Sjef Minevåpenet Kommandør Per Kartvedt kun en ting å si: «Gullet er kommet hem!»! BFO gratulerer Minevåpenet med seieren!

Gjennom hele mesterskapet var vårt fokus å være tilstede, vise

synlighet og bidra til god stemning. Med flagg, sjokolade, stæsj og godt humør føler vi at vi kom i mål! Det ble gjennomført tillitsvalgsamling, hvor vi tok våre tillitsvalgte med ut på en spennende BFO - opplevelse som endte opp i god mat og drikke. Et vellykket arrangement hvor de tillitsvalgte fikk knytte kontakter med andre tillitsvalgte. «Wan-nado» vartet opp med et godt opplegg som utfordret enhver av deltakerne både på høydeskrekk,

styrke og smidighet. Mandagen gjennomførte vi medlemsmøte, hvor Leder BFO innledet med å orientere om årets lønnsforhandlinger og ting i tiden sentralt. Tilbakemeldingene om møtet var gode. Diskusjonen dreide raskt inn på personellproblematikken i Sjøforsvaret. Momentene som kom fram er noe vi tar med oss videre til både Generalinspektøren og Forsvars-sjefen! BFO skal være, og er, en garantist for at medlemmenes

meninger om saken blir hørt

Til slutt vil BFO gratulere Kysteskadren med et vel gjennomført mesterskap. Spesielt må gjengen på SITS trekkes fram. Et prikkfritt arrangement kunne ikke oppnås uten den gjengens innsats. Marinens Logistikkvåpen som har stått for administrasjon og logistikk fortjener også skryt! I tillegg så vet vi at Arendal Kommune virkelig har stått på for at arrangementet skulle bli vellykket! BZ til alle sammen!

Ramsund ekspansiv 10

Ramsund: Orlogsstasjonen som 9.juli 2012 feirer sin 100-årsdag, er ingen svekket olding. Tvert i mot viser den alle tegn på å være i en ekspansiv ungdomsfase. Sjefen, kommandørkaptein Harald Furu, har fått koordinerende myndighet for alle militære avdelinger i Ramsund og Harstad-området.

Ramsund Orlogsstasjon.

Av TOR HUSBY
FOTO: FORSVARETS MEDIESENTER

Den siste som kom under hans vinger var den militære virksomheten på Trondenes i mai 2010. Det er også på tale at Taktisk båtskvadron skal flytte fra Haakonssvern til Trondenes i 2013, mens vedlikeholdet av stridsbåtene skal foretas av FLOs verksted på Ramsund. Alliert treningssenter på Åsegarden ligger derimot utenfor Ramsunds domene.

I dag rommer basen over 200 ansatte. Investeringer på nær 300 millioner kroner er under arbeid i en ny helhetsplan. Men driftskostnader og forurensningen vil gå ned. Det er allerede bestemt at

Ramsund blir ubåthavn fra neste år. Investeringene beløper seg til ca. 15 millioner. På Trondenes etableres det også en ny innendørs skytehall til 10 millioner, like mye til et nytt skyte- og øvingsfelt i Sørlifeltet på Trondenes, mens boligmassen for offiserene i Harstad renoveres for 25 millioner kroner. I planene inngår bygging av ny befalsforlegning Ramsund for 30 millioner med 21 nye rom. Arbeidet kan starte i 2013.

Ramnes skyte- og øvingsfelt

Ramnes skyte- og øvingsfelt skal få mer infrastruktur for 59 millioner i form av mer vann, strøm, telefon, fiber, veier, toaletter og standplasshus som skal gjøre feltet enklere å bruke. Det er spesialdesignet for spesialstyrkene. -Ramnes

er etter min mening Europas beste. Det gir spesialstyrkene unike muligheter til å trene for å ta innersvingen på terrorister, sier kommandørkaptein Furu.

Med dette for øyet er det tidligere bygget en liten jernbane med et par passasjervogner og "SIBO"-hus (strid i bebyggelse område). Ved kaien ligger et avlagt landgangsfartøy. Høye voller skiller forskjellige skytebaner, etc. Øvingsfeltet har en stigende brukskurve og det er blitt aktivitet der nesten hele året. Under Cold Response i vinter lå det over tusen spesialsoldater på Evenes flyplass på den andre siden av fjellet. Det er også et godt utgangspunkt for multinasjonale minedykkerøvelser av typen EOD – Explosive Ordnance Disposal. Trening under

ekstreme forhold gir bonus over hele skalaen.

Marinejegerne og Minedykkerne ledes fra Haakonssvern, men har et stort detasjement på Ramsund der de har kort vei til øvingsfeltet. Kystjegerne holder seg helst til Harstad-området. De tre avdelingene er imidlertid avhengig av å trene litt med hverandre for å koordinere seg.

Ramsund orlogsstasjon har i dag fjernvarmeanlegg på deler av basen. Hele anlegget skal nå nyte godt av dette. Arbeidet starter i sommer. I tillegg får man også et nytt kloakkanlegg slik at ingen septikk heretter skal havne i sjøen. Infrastrukturprosjektet har en ramme på 18 millioner.

Bortsett fra de utrangerte målfartøyene "Bergen", "Trondhem"

0-åring

Stridsbår 90 har vært og er fortsatt en suksess.

Minedykker i området Ramsund.

og "Æger" som ligger ved kaiene, er det bare SHVs nye "Olav Tryggvason" (av Reineklassen) som har Ramsund som fast base. Men orlogsstasjonen støtter Sjøforsvarets fartøyer og de operative avdelinger fra andre forsvarsgrener. Under feiringen av 100-årsdagen i juli demonstrerte spesialavdelingene operative kapasiteter foran Forsvarets øverste ledelse og andre notabiliteter. Det ble også en "åpen base" der alle andre avdelinger fikk vist hva de dugde til, mens Forsvarets musikkorps paraderte og jagerfly suste lavt over basen.

Hva er din drivkraft som leder av orlogsstasjonen?

-Det er å se potensialet vi har, være positiv, løse utfordringene og gi effektiv støtte til Marinens fartøyer

og andre avdelinger. Når de ber om service skal de få det av oss. FLOs verksted her har en høy stjerne i boka, konstaterer kommandørkaptein Harald Furu.

Miljøopprydding for 129 millioner

Orlogsstasjonen har utviklet seg fra et lokalt forsvarsanlegg til forsvar av Narvik i begynnelsen av forrige århundre til at den i dag er blitt Sjøforsvarets hovedbase i Nord Norge og er likestilt med Haakonvern orlogsstasjon. Men utviklingen har gått ut over miljøet.

Lenge har det ikke vært anbefalt å spise fisk og sjømat som ble fanget i Ramsundet. Hjelpen er imidlertid på vei. Fra 2007 har Forsvarsbygg tatt prøver og kontrollert tilstanden

for å skaffe seg et grunnlag for hva som burde gjøres. Det ble også foretatt PCB-rydding på land der forurensede jordmasser ble deponert og forsegle under landingsplassen for helikoptre. I 2011 ble det fjernet store mengder jernskrot, bildekk og bl.a. 250 kg bilbatterier nær kaiene. I alt ble 87.000 kvadratmeter havbunn undersøkt og ryddet. Fra våren 2012 har Forsvarsbygg startet slamsuging av havbunnen for de giftige miljøstoffer PCB, TBT og TFT. De har vært forbudt lenge, men lekker fra gamle produkter som er kastet. De øverste delene av havbunnen suges opp og fjernes. Det anslås at meste- parten av arbeidet blir ferdig til høsten. I 2013 skal det

transporteres til mottak i Norge eller utlandet. Miljøprosjektet vil vare i flere år. Det vil derfor gå en tid før havbunnen kan friskmelles.

Sjef Ramsund orlogsstasjon, kommandørkaptein Harald Furu
Foto: Tor Husby

Ubåthavn i Ramsund fra 2013

Endelig! Etter at ubåtene har vært uten et fast støttepunkt i Nord Norge siden Olavsvern ble stengt i 2008, kan de fra 2013 søke ly ved Ramsund orlogsstasjon, Sjefen, kommandørkaptein Harald Furu har som mål å få den ene av de to flytekaiene for ubåter slept dit fra Olavsvern til neste år.

Det er ikke snakk om en fast base, men å gi "understøttelse" til ubåtene og andre Marinefartøyer som ledd i regjeringens satsning på økt militær tilstedeværelse i nord. Ramsund er godt rustet til å oppfylle denne visjonen, mener Furu. Man har store tilgjengelige arealer, mens FLO-verkstedet, med sine 60 ansatte, har kapasitet til å utføre reparasjoner og vedlikehold over hele skalaen. Verkstedets kapasiteter inkluderer

også det våpentekniske aspektet. Den 64 m lange flytekaien skal bygges om slik at to ubåter samtidig kan lade opp batteriene sine. Flytekai er absolutt nødvendig fordi tidevannsskjellen er tre meter. Den kan også brukes av Skjold-klassen og minerydderne. Foruten ladestasjon inneholder flytekaien møterom, kontor, dusjer etc.

Når de nye ubåtfacilitetene er klare kan ubåtene lade batteriene, bunkre drivstoff og vann, etterforsyne proviant, få vedlikehold fra FLOs verksted mens mannskapene kan hvile ut i forlegningene. Orlogsstasjonen har også kapasitet til å ta seg av torpedoer og ammunisjon slik som det gjøres for andre marinefartøyer – på lik linje med Haakonssvern. Den dagen alt

fungerer slipper ubåtene å gå helt ned til Bergen hver gang de kommer fra tokt i Barentshavet.

Trykkammer

Ramsund har i mange år hatt trykkammer som opereres av minedykkerkommandoen og eksperter fra FLOs verksted. Det brukes jevnlig i forbindelse med trening og øvelser. Man er nødt til å ha trykkammer for å ivareta sikkerheten. Furu bedømmer trykkammeret som og endog bedre enn det som var på Olavsvern, selv om man ikke har samarbeid med sykehuset i Tromsø som Olavsvern hadde.

Var det et feilgrep å nedlegge Olavsvern?

-Der var det store driftskostnader. Hvis Forsvaret skulle satset videre

på Olavsvern, måtte verkstedet på Ramsund også flyttes dit. Men likevel kunne man ikke ha stengt Ramsund av hensyn til skytefeltet for spesialavdelingene på Ramnes rett i nabolaget. Da ville Sjøforsvaret hatt to marinebaser i Nord Norge. Dette ville blitt for dyrt sett i sammenheng med at driftskostnadene med de nye fregattene og Skjold-klassen er blitt veldig høye. Det er kosteffektivt for ubåtene å bruke Ramsund, sier kommandørkapteinen. Utfordringen er politikk. Politikerne har bestemt at Sjøforsvaret skal ha EN orlogsstasjon i den nordlige landsdelen og det som er politisk bestemt rimer ikke alltid med hva Sjøforsvaret ønsker.

Ny stortingsdebatt

Nedleggelsen av Olavsvern er tatt

Ula klasse undervannsbåt
S 403 på vei ut fra Haakonvern.

Marinejeger på øvelse i Ramsund.

opp i Stortinget en rekke ganger siden 2008. Interessen viser at det er vedvarende bekymring rundt fakta i denne saken, og hvordan den er blitt behandlet. I spørretimen 2. mai ble Olavsværn igjen tatt opp av Jan Arild Ellingsen og Øyvind Korsberg (begge Frp). Ellingsen spurte forsvarsminister Espen Barth Eide om nedleggelsen var gjort på korrekt grunnlag og om all relevant informasjon var kommet til Stortinget slik at man unngår et eventuelt etterspill i kontroll- og konstitusjonskomiteen. Han ville også vite om det var uproblematisk for forsvarsministeren at bortfallet av lademuligheter på Olavsværn førte til at ubåtenes effektivitet ble svekket ved at de måtte gå helt ned til Bergen for å

lade opp. Hver seilingsvei tar ca. en uke.

Barth Eide forsikret at alle argumenter som talte for en videreføring av Olavsværn var nøye vurdert. Som statssekretær jobbet han med prosessen hele veien. Forsvarssjefens forsvarsstudie 2007, forsvarspolitisk utvalg og langtidsplanen vurderte saken. Det skjedde også en helhetlig gjennomgang av kostnadene, inklusiv en ekstern kvalitetssikring. Alle hovedargumenter pekte på at nedleggelse var riktig. Heller ikke NATO hadde behov for basen i overskuelig fremtid. Forsvarsministeren mente at man har mer rasjonelle måter å møte utfordringer på og at man frigjør penger til å øke operativ evne ved å kvitte seg med unødvendige baser. Han var

enig med Ellingsen om at det ikke var en varig løsning å la ubåtene gå til Bergen for å lade batteriene. Men man trenger ikke ha en hel base ved Tromsø for å gjøre jobben. Ladingen vil skje på Ramsund fra neste år. Investeringene er ca. 15 millioner. Dessuten kan man ha mobile løsninger.

Øyvind Korsberg påpekte at Olavsværn skulle vært sluttbehandlet i NATOs investeringskomite 14. februar i år, men SHAPE har bedt om utsettelse. Siden NATO åpenbart gjør nye vurderinger av Olavsværn, vil statsråden fryse salget av Olavsværn inntil NATO har foretatt en endelig avklaring?

NATO sier ja

Forsvarsministeren svarte at NATOs investeringskomite hadde sluttbehandlet slettingen av

Olavsværn 17. april i år. I tråd med retningslinjene vil Forsvarsbygg legge den gamle basen ut for salg. Norge har et forsvar som ligger helt i front i NATO i omstilling til en tidsriktig og effektiv struktur. Mens mange allierte kutter har Norge styrket forsvarsbudsjettene i år etter år. Vi får stadig mer forsvar for hver krone. Dette skyldes at mindre prioriterte anlegg og virksomhet har veket til fordel for operativ evne og betydelige satsninger på de anleggene vi vil ta med oss inn i fremtiden.

-Det er i denne sammenheng vi må se nedleggelsen av Olavsværn, sa forsvarsminister Espen Barth Eide.

Tvinges ut mens shelteret b

Mens museumsflyene må parkeres utenfor, står shelteret tomt. Luftforsvarsmuseet i Bodø har ikke råd til å betale nesten firedobbel leie.

En F-4 Phantom som har skutt ned tre MiG-er over Vietnam måtte ut fordi Luftforsvarsmuseet ikke har råd til å betale husleien som Forsvarsbygg forlanger, forteller Anders Utgård.

Av GEORG MATHISEN

Det sivile luftfartsmuseet i Bodø fikk kjøpt en hangar for én krone. Startfighterens Venner har også fått lokaler for en krone. Det militære museet, derimot, må betale Forsvarsbygg over en halv million kroner i året i leie. Sjefen, major Anders Utgård, ser ingen annen løsning enn å flytte ut. Dermed står museumsgjenstandene lagret uten fukt- og temperaturregning, mens shelteret som de tidligere har stått i, er tomt.

Mer enn tredoblet

– Vi betalte 140 000 kroner i året. Så ble avskrivning lagt på, og nå er leien rundt 505 000 kroner, forteller Utgård. Han setter spørsmålsteget ved hvordan Forsvarsbygg kan forlange å få dekket avskrivninger på noe som er betalt av Nato, og som det

heller ikke er noen planer om å fornye når de er ferdig nedskrevet.

– Tredoblingen av leien vår blir litt som kulerammebetjenter som sitter og skyver kontoer, mener Utgård.

Han sliter også med andre rutiner i Forsvarsbygg, og nevner strømregninger som kan komme plutselig og uten forvarsel. – Tertialregningene kommer med etterslep, slik at hvis vi bruker mer strøm på grunn av kulde i februar-mars, må vi dekke det opp i oktober-november, sier han.

På grunn av husleieøkningen må Luftforsvarsmuseet rett og slett sende bort noen av flyene sine. – Vi har avhendet ett. Et annet er på vent for å kunne lånes ut permanent til et svensk museum, forklarer sjefen.

Blir stående tomt

Nå er det en Phantom og

lir stående tomt

Major Anders Utgård (til venstre) og kaptein Ole Sigurd Sørensen må flytte ut, og shelteret blir stående igjen tomt.

forskjellig utstyr som er flyttet ut. Samtidig står et 1400 kvadratmeter stort shelter, klimakontrollert og med avfuktingsanlegg, tomt. – Det er blitt en alvorlig situasjon, ifølge major Utgård, som konstaterer at museums-gjenstandene nå er nødt til å oppbevares under dårligere forhold der de er mer utsatt for fukt og temperatursvingninger.

Han har ingen problemer med å akseptere en husleie på 140 000 kroner i året. Såpass ville vedlikeholdet og ettersynet kostet om museet hadde eid shelteret selv, også. – Shelteret står der og er ferdig nedbetalt. Det er inne på militært område, slik at ingen andre kan leie det. Vi kan godt betale driftskostnadene. Men det er så mye prinsipptrykkeri at det går ikke, sier Anders Utgård.

Han mener at det som Forsvarsbygg gjør, var riktig for ti år siden. – Da satt Forsvaret med masse hus som var mer eller mindre i bruk og mer eller mindre rasjonelle. Det var riktig at de operative sjefene kunne si at de ikke hadde bruk

for to halvtomme lagre, men kunne greie seg med et fullt. Men før eller siden kommer man i mål med slikt, ifølge Utgård, som mener at det er skjedd nå.

Plass til F-16?

I neste omgang regner Utgård og kaptein Ole Sigurd Sørensen med at museet må ta vare på F-16, når den skal ut av operativ drift.

– Vi kan ikke si at vi ikke har plass. Da må noe annet ut, sier han.

– Vi kan ikke ha mange fly av hver type. Men vi kan heller ikke si at vi må kaste ut Spitfire fordi vi ikke har plass til den.

Nå står museets F-86K lagret i en fuktig fjellhall, og MiG-21 er et annet fly som Utgård gjerne skulle stilt ut i forbindelse med den kalde krigen som tema. – Det er bedre enn å stå ute. Men på litt sikt er ikke denne fjellhallen noe alternativ, sier Ole Sigurd Sørensen.

De mener husleiemodellen er en suksess – fra venstre Haakon Øberg (eiendomsdirektør), Cecilie Jentoft (konstituert kommunikasjonsdirektør), David Halvorsen (leder utleietjenester) og Pål Benjaminsen (direktør utleie).

Forsvarsbygg:

– Kan ikke sammenlignes

Det er ikke korrekt å sammenligne Flymuseet og Luftforsvarsmuseet, mener Forsvarsbygg.

Husleiemodellen har vært en suksess, og Forsvaret sparer 700 millioner i året. Det mener Forsvarsbygg, som likevel erkjenner at det for enkelte brukere lokalt ikke nødvendigvis oppfattes slik: – Her har vi et informasjonsansvar, fastslås det.

Forsvarsbygg har vært i hardt vær i sommer. – Eien-dom, bygg og anlegg i Forsvaret har aldri vært gratis – kostnadene har bare vært lite synlige, skriver Forsvarsbygg på nettsiden sin.

Konstituert kommunikasjonsdirektør Cecilie Jentoft understreker at det er Stortinget som har vedtatt husleiemodellen som Forsvarsbygg bruker. Det er den som gjør at avdelingene også må betale et kapitalelement – en avskrivning – som skal gå til å fornye eksisterende bygninger og investere i nye.

Når det gjelder situasjonen i Bodø, avviser Jentoft sammenligningen mellom Luftforsvarsmuseets shelter og Flymuseets hangar:

– Vi snakker om to ting. Utleie til Forsvaret i tråd med Stortingets prinsipper, og salg av eiendom Forsvaret ikke lenger benytter, sier hun, og vil ha frem at når eiendom selges, slipper Forsvaret fremtidige forpliktelser og utgifter, og får mer penger til å drive primærvirkomheten sin.

Hangaren som ble solgt for en krone, ble solgt til takst. Siden bygget ligger inne på selve flystasjonen med begrenset tilgang, med dårlig tilstand og vernet eksteriør, satte takstmannen salgsværdien til 0, ifølge Forsvarsbygg-direktøren.

Felles Opptak og Seleksjon

Over 1.740 kandidater møtte på Kjevik i godt sommervær!

"Sit ups" test kan være en prøvelse for mange.

Av VIGGO HOLM OG FRØYDIS REFSVIK
GRINDSTEIN

Til årets FOS møtte hele 1740 kandidater, noe som er ny rekord. Logistikken gikk som vanlig på skinner, med forlegning og forpleining til kandidatene, i tillegg til ca 480 befal og sivile som jobbet på Kjevik under opptaket. Det ble selvsagt noe ventetjeneste mellom postene, men kreative sjeler laget caseoppgaver for å

holde kandidatene i aktivitet samt løse opp stemningen. Man kan jo selv huske å oppleve en viss grad av spenning i forbindelse med opptak til militær utdanning.

BFOs stand og store telt ble godt besøkt, og BFO bod som vanlig på kaffe og egne vafler med BFO-logo. Konkurranser ble det også tid til, selv om det til tider er hektisk for kandidatene og følgebefalet. Mange var innom disse dagene, og satt behagelig i sittegruppa i BFO-teltet, og

Både riksdekkende og lokale medier fulgte Barth Eide da han var innom BFOs stand

BFOs stand utenfor messen var populær og meget godt besøkt!

snakket om alt fra avdelingsbefalsordning og kompetanseutvikling til forsikringer og annet som engasjerer. Det er nettopp derfor BFO er på FOS! På kveldstid minglet de mange BFO-ansatte og tillitsvalgte rundt Messe 3 hele kvelden, for eksisterende og eventuelle nye medlemmer.

Fagforeningen i arbeid

BFO har allerede tatt tak i de tilbakemeldingene fjorårets elever har gitt gjennom BESO og ser

med glede på vi blir tatt på alvor og at mange større og mindre justeringer er gjort til årets opptak. Bra jobba, BESO! BFO har en meget god dialog med alle ledd i FOS-organisasjonen og tar fortløpende opp saker som opptar våre deltakende medlemmer. BFO deltar også hvert år, som eneste organisasjon, i opptaksrådene og får med det gitt verdifulle innspill til FOS-ledelsen og befalsskolesjefene.

Forsvarsministeren invitert til

aksjon 2012

Kandidatene får testet sine lederegenskaper og hvordan de som gruppe skal løse forskjellige oppgaver.

Hang-ups i bom er en av flere styrketester kandidatene må igjennom

TV2 intervjuer kvinner som har tatt svømmetesten.

BFOs FOS-stand via twitter
En flott dag på Kjevik ble ekstra hyggelig da det viste seg at Forsvarsminister Espen Barth Eide hadde tenkt å komme innom BFOs stand. Ministeren var på planlagt besøk på FOS der han ble briefet om årets opptak og selv fikk se kandidatene i aksjon. En oppvakt OTV sørget for å sende en invitasjon til ministeren via twitter, og jammen svarte Barth Eide at han hadde planer om å komme innom. Ministeren tok seg

god tid til en hyggelig prat og fikk servert BFOs spesialvaffel.

Godt samarbeid med FOS-ledelsen, men noen saker blir det. BFOs stand hadde mye besøk, og innimellom får vi spørsmål fra de som jobber på FOS om rettigheter og plikter. Ett eksempel er en befarselev som stilte spørsmål ved IB-instruks. Dette da de som er beordret som IB ikke er befal. BFO tok straks tak i saken og i god dialog med ledelsen på FOS ble vaktinstruksen endret slik at

ansvaret ble plassert på riktig plass. Honnør til de impliserte parter for rask behandling.
- Det bemerkes at det er flere aspekter ved denne saken som må frem i lyset, og vi ser for oss en helhetlig gjennomgang av hvordan luftforsvarets befarselever benyttes under opptaksuken. BFO er særdeles lite fornøyd med at disse nyttes som gratis arbeidskraft, f. eks med to timers beredskap for å gå døgnvakter, sier tillitsvalgt Lars-Andreas Irgens.

Gode kandidater

Det var jevnt over gode tilbakemeldinger på årets kandidater og nær sagt alle skolesjefer vi snakket med, fortalte at de har mange flere søkere enn de har skoleplasser til. Det kan derfor se ut til at det blir stor konkurranse for å få lov til å bli befarselev i år.

Fra åpningsseremonien, der alle skolene sto oppstilt.

NOCA 2012

Den 8. august var sjøkrigsskolene i Skandinavia samlet i Tønsberg for mesterskapet NOCA 2012.

NOCA (Nordic Cadet Meeting) er en vennskapelig idrettskonkurranse som går tilbake til 1948, da den for første gang ble arrangert i Lysekil Sverige. Det er Svenske, Danske, Finske og Norske kadetter ved krigsskolene som konkurrerer i forskjellige idrettsgrener. Og i år var det Norge som la til rette for den 65. gjennomføringen, denne gang i Tønsberg.

Kadettene fra Sjøkrigsskolen var arrangør, og det var utarbeidet et flott program med mye sosialt innhold. Å legge mesterskapet til Tønsberg var en god beslutning. BFO tror våre gjester fra Danmark, Sverige og Finland fant seg godt til rette. Mesterskapet skulle vise seg å bli meget jevnt. Kun ett poeng skilte første og andreplass!

BFO gratulerer Sjøkrigsskolen med seieren i årets NOCA! BFO var til stede under mesterskapet med stand og med fokus på medlemspleie. Seilerne som holdt til i Horten fikk BFO forfriskninger i båten, noe som ble godt mottatt. BFO vil gi honnør til kadettene som gjennom dette arrangementet har vist godt lederskap, initiativ og kreativitet. Mye bra arbeid ble utført, og dette ble gjennomført med stil. BZ! Her er bilder fra noen av øvelsene!

Viggo Holm/BFOs OTV i Vest

Konkurranser midt i byen, til innbyggernes store glede.

Sjøkrigsskolen gjorde det godt under seilasene. Her kommer en av de inn for å hente BFO forfriskninger!

Full innsats på stafetten under «The Viking Challenge».

«The Viking Challenge». Første økt - ut å rol BFO banneret vaiet selvfølgelig friskt i vinden, og alle deltagere la godt merke til at BFO alltid er til stede!

«Keep your body like a ba

Adrenalinet bruser fortsatt i kroppen etter gjennomførte hopp!

Av ENGELSGJERD, VANGSNES
OG BALDVINSSON

BFO-støtten var i boks og turen gikk sørover til Tønsberg. Solen skinte og det var skyfri himmel, perfekte forhold for fallskjermhopping!

Av befalelevene Engelsgjerd, Vangsnes og Baldvinsson i Tønsberg ble vi tatt godt imot av tre hinsides gjerne instruktører fra Australia. Instrueringen var over innen fem minutter, og essensen var «Keep your body like a banana, or else you'll die». Etter den korte instrueringen ble vi sendt opp i et fly. Høydemåleren stoppet ikke før den var på 12 500 fot. Da lyset endelig ble grønt, og resten av folkene på flyet forsvant ut døren, begynte kriblingen og adrenalin-pumpingen. Det er når en sitter i døråpningen du virkelig får føle på kroppen hva du har begitt deg ut på. En sitter der ganske dum og stusselig, første gang en skal hoppe, mot all fornuft blir du dyttet ut av et fly 4km over bakken,

fornuftig? Neppe. Og følelsen av adrenalin som pumpes inn i kroppen i det man mot all fornuft lar seg falle nedover mot bakken, er ikke lett å beskrive. Midt ut i hoppet, da bakken virkelig begynte å nærme seg, gjorde Baldvinsson en brå bevegelse i luften, etterfulgt av at han ble kastet rundt i luften som en filledokke. Han husket selvfølgelig fleipen til instruktøren «Keep your body like a banana, or else you'll die».

Lettelsen var derimot stor da han skjønte at det bare var fallskjermen som hadde blitt løst ut. Da fallskjermen først var løst ut, var det bare å kruse ned mot landingen, der tre fornøyde gutter møttes igjen, godt over gjennomsnittet fornøyde. Mestringsfølelsen var stor etter landing, men dette er ikke den eneste situasjonen vi har opplevd mestring gjennom førsteåret på Forsvaret Tekniske Befallsskole. Førsteåret har utfordret oss på mange forskjellige plan, både mentalt og fysisk. Vi har vært på utallige øvelser, blant

annet seiltur med «Statsraad Lehmkuhl» til Orknøyene og Shetland. Vi har begitt oss ut på rappellering, helikoptertur og isbadet – når det for øvrig var -32 grader i luften. Vi har marsjert langt om lenge og lengre en langt. Vi har hatt fornøyelsen av å benytte oss av de beryktede og elskverdige NATO-plankene i idyllisk norsk natur.

Mens store deler av førsteåret har blitt benyttet på skolebenken, der vi har gjennomført studiekompetanse på latterlig kort tid, med en del kveldsundervisning. Etter sommerferien så har tiden gått til kursing opp mot lastebillappen, der vi har et fire ukers langt intensivkurs. Tiden fremover kommer vi til å begynne på fagutdanningen, der Baldvinsson og Engelsgjerd skal begynne på våpenteknikkutdannelse, mens Vangsnes begynner på kjøretekniskutdannelse. Denne utdannelsen kommer tilslutt til å ende med fagbrev innen automasjon for Baldvinssons og Engelsgjerd's del,

mens Vangsnes får fagbrev innen tunge kjøretøy. Når vi har fullført andre året på befallsskolen vanker det nye utfordringer som sersjanter. Primært så kommer vi til å tilbringe tiden på verksted en eller annen plass i Norge, enten på Østlandet eller i Nord-Norge. Det siste pliktåret, altså det fjerde året, kommer vi til å bli replagførere, der vi får noen soldater underlagt oss. En av våres ferskeste utfordringer var Felles Opptak og S (FOS). Der vi fikk prøvd oss som puljeførere for opptil 45 sivilister, som ønsket en befalsutdannelse i Forsvaret. Vi hadde ansvaret for opplæring i grunnleggende militære fag, deriblant slo, syvduker, fyfo, primus, sanitet, kart og kompass. En ting som kjennetegner befallsskoler er at man blir kastet ut i nye utfordringer, langt utofor komfortsonen. Utfordringene kan virke overveldende til tider, men vi får i hvert fall konstatert at utdannelsen vi har fått har gjort underverker og befalet har tiltro til evnene våres. På mange måter kan

nana, or else you'll die»

vi si at FOS ga oss utfordringer, akkurat som i fjor. Men forskjellen denne gangen var at vi hadde 45 sivilister som trodde vi var allvitende og feilfrie, mens i fjor akkurat på samme tidspunkt som aspiranter ble vi dømt som håpløse og inkompetente av våre kapteiner og majorer. Vi er fremdeles hjelpeløse befalelever, men etter FOS, har vi i hvert fall bevisst for oss selv og befalet, at vi har vokst i løpet av årets utdanning. Fremtiden for alle tre er ganske vag, alle tre ser på mange forskjellige muligheter. Vangsnes og Engelsgjerd ønsker å fullføre fjerde året som repslugførere, mens Baldvinsson vurderer Krigsskolen. Både Baldvinsson og Engelsgjerd får som sagt fagbrevet innen automasjon, noe som er relevant innen petroleumsbransjen. Petroleumsbransjen er meget fristende for begge, der man er to uker på og fire uker av, og dermed vil vi ha mye fri som vi kan investere i bl.a. reiser. Baldvinsson vurderer også å studere i Tyskland,

Første hopp er nok i overkant spennende, selv om det er et tandemhopp.

for han er av den sjeldne typen som liker tysk og tyskere. Vangsnes ser for seg en jobb med folk eller maskineri, han fordrar kontorer. Men siden det er tre år til vi er ferdige med pliktårene, så kan mye skje på veien. Alle tre gleder seg over tiden her på befalsskolen, og

er takknemlige for mulighetene som blir lagt foran oss når vi er ferdige med utdannelsen. Vi takker BFO for støtten vi fikk til fall-skjermkurset!

BFO-medlemmene, befalelev Engelsgjerd, Vangsnes og Baldvinsson satte pris på støtten fra BFO.

Den siste flankemars

Pilgrimsturen, eller rettere sagt "flankemarsjen" startet i oldtidsparken i Oslo. Og hunden Rex måtte også bære pakning.

Leden er lagt i et tidvis meget vanskelig terreng, men hver meter av veien bød på utrolig flotte naturopplevelser.

"Hva gjør du her? Hva vil du?"

TEKST OG FOTO: JIMMY BJERKANSMO

En røslik kar i Hærens uniform og med en stjerne på kragen, foruten et blikkskilt rundt halsen, grep tak i meg klokken to på natten en augustdag i 1975.

Stedet var kasernen til Befalsskolen for Infanteriet i Trøndelag og offiseren var daværende fenrik Sverre Diesen som tjenestegjorde på skolen i sommerferien.

Jeg, en lang, tynn, stake, bare 67 kg tung, stammet fram at jeg skulle begynne på befalsskolen. "Greit, du er seint ute, men legg

deg der inne, så får vi se i morgen", buldret fenriken.

Jeg hadde nettopp hatt mitt første møte med Forsvaret.

Det var starten! Jeg kom inn, og hadde et aldeles fantastisk år som skulle prege mitt liv for all framtid.

Året sluttet med kirkeparade i Nidarosdomen, en høytidsstemt stund som aldri skulle glemmes, der vi satt med våre nyvunne sersjantvinkler på skulderen.

Jeg gjorde Forsvaret til min arbeidsplass, og ble der inntil jeg begynte i BFO i 1997.

Etter som pensjonsalderen kom

nærmere begynte jeg å leke med tanken om at ringen måtte slutes, jeg burde avslutte i Trondheim hvor alt begynte. Den eneste tenkbare måten for en gammel infanterist var selvfølgelig å komme seg til Nidaros til fots.

Slik fødtes tanken om "den siste store flankemarsjen", og Nan, min ledsager gjennom livet, var snar om å melde seg på.

En litt grå dag i slutten av juni startet vi marsjen i Ruinparken i Oslo. En liten gjeng kolleger og venner møtte opp for å ønske oss god tur, og etter et glass avskjedsvin var det bare å sette i gang.

Optimistisk nok hadde jeg på forhånd klart å overbevise meg selv om at tre mil om dagen ville gå greit men der tok jeg fryktelig feil. Tre mil om dagen for en som ikke har gått lenger en til postkassa siden 1991 var i overkant optimistisk. Terrenget skulle også vise seg å bli et hinder; pilegrimsleden er lang og tidvis lagt i et meget vanskelig terreng.

Vi var utstyrt for å overnatte ute under åpen himmel, men uansett hvor vi var så var underlaget gjennombløtt, så det ble ordentlig gulv og tak over hodet hele veien. Regnutstyret var det vi brukte

sjen!

Alle sorger og
bekymringer blir
lagt igjen på
Allemannsrøysa.

Overnatting på verandaen til en hytte i åsene over Espa.

Milesten. Endelig fremme ved Nidaros Domkirke - målet er nådd! Foto: Morten Granhaug

mest av alt vi bar med oss, men til tross for det beholdt vi humøret takket være den gode opplevelsen som vandringen ga oss.

I våre pilegrimspass står det at det skjer noe med den som går. En pilegrimsled er et møtested mellom historie, kultur, natur og deg selv. En pilegrimsled er en menneskeveg som binder deg sammen med medmennesker i fortid, nåtid og framtid - og i det hele klinger den åndelige dimensjon med.

Jeg vet ikke hva, men etter at man har kommet forbi alle kroppslige plager (som er utrolig

påtrengende den første uken), kan man begynne å konsentrere seg om omgivelsene - det skjer noe!

Man blir mer oppmerksom på veien, naturen, reisefølget og noe annet... jeg vet ikke hva, men vi sanset at det var der, og det var godt å føle!

Som ordentlige pilegrimer og i henhold til tradisjonen hadde vi også med oss steiner som vi la fra oss på Allemannsrøysa. Dette symboliserer at man legger fra seg alle sorger og bekymringer før den videre vandringen.

Å finne en milesten var et av høydepunktene på turen. Denne

sto på Dovrefjell og fortalte oss at det bare var 20 mil igjen.

Etter å ha gått de obligatoriske og tradisjonelle tre rundene rundt Nidarosdomen var vi definitivt framme. En liten privat og stille kirkeparade foran alteret i dommen hører med, og mens jeg sto der følte jeg faktisk at ringen var sluttet. Nå kan dette kapittelet lukkes, og jeg kan åpne et nytt.

Vi har blitt spurt om hva som var høydepunktene på denne vandringen, og de fleste forventer at vi skal si at det var å gå inn til Nidarosdomen etter å ha vandret over 60 mil.

Selvfølgelig var det godt å ha gjennomført, men det er umulig å peke ut noe egentlig høydepunkt. Svaret er kort og godt at turen som helhet er et høydepunkt. Det var gode opplevelser hele veien; folk vi møtte, naturen, slitet, og ikke minst å ha god tid til å være sammen, gjøre noe sammen.

Det å kunne bruke tiden til å snakke sammen om alt eller ingenting, være stille sammen og også få anledning til å reflektere over det som har vært, og det som skal komme.

En utrolig opplevelse! Anbefales!

Gjenoppbygger unikt k

Med stadig mørkere skyer over Europa på midten av 30-tallet, bestemte Norge seg for å kjøpe inn nye jagerfly. Valget ble det engelske Gloster Gladiator. Seks ankom Kjeller i 1938, og seks nye fly kom i kasser i 1939. Flyfabrikken på Kjeller bygde opp disse, og til sammen utgjorde de Jagervingen på Kjeller. Jagervingen ble flyttet til Fornebu for nøytralitetsvakt vinteren 39/40.

Av: EINAR HOLST CLAUSEN

På morgenen den 9. april 1940 tok Lt Krohn av fra Fornebu i Gloster Gladiator 423, for å møte en armada av tyske bombefly. En ujevn kamp mellom de sju norske Gladiator-flyene og over 70 tyske jager- og bombefly utspant seg i luften over Oslo. Krohn skjøt ned to tyske fly, før overmakten ble for stor. De norske flyene måtte lande andre steder enn på Fornebu. Flygerne fikk ordre om å fly til Hamarområdet for regruppering. Men det var kun Gladiator 423 og 429 som landet på Mjøs-isen. Begge flyene hadde skader etter luftkampene. Den 19. april hentet

Per Waaler 423 i Lillehammerområdet, og fløy det til Vangsmjøsa.

Den 21. april fløy så Waaler siste oppdrag med 423, mot Gardermoen, for å rekognosere på den tyske fremrykningen. Under toktet sviktet motoren, grunnet dårlig bensin og tennplugger. Per Waaler stupte ned for å få start på den igjen. Under utflytningen traff han et tre, og kappet av litt av den ene vingen. Flyet «haltet» seg tilbake til Vangsmjøsa, og landet der. Per Waaler, som nå er 94 år gammel, var den siste som fløy 423. Da han landet på Vangsmjøsa, ble flyet stående til det sank. Nummer 423 var den norske Gladiator som

gjorde lengst tjeneste i kampen for frihet i april dagene i 1940.

Gjenoppbyggingen – Gloster Gladiator 423 stiftelsen

Lite oppmerksomhet og heder er vist disse gutta som gjorde en betydelig innsats i april dagene i 1940. Gloster Gladiator stiftelsen, etablert av et samlet veteranflymiljø på Kjeller (Kjeller Flyhistorisk Forening, Veteranflygruppa og Kjellervenerne), ønsker å hedre denne viktige innsatsen ved å gjenfortelle og ta vare på historien. Det kan vi best gjøre ved å restaurere 423 til flygedyktig stand. Vi bygger opp igjen 423 med de delene som eksisterer fra 1940, og gjør flyet tilgjengelig for

nåtid og kommende generasjoner. Prosjektet gjennomføres i samarbeid med Luftforsvaret og Luftforsvarsmuseet, og det er støttet av Norges Luftsportsforbund, Flysamlingen på Gardermoen og Luftforsvaret's 100 års markering. Deler har blitt reddet opp fra Vangsmjøsa. Halepartiet og to vinger er tatt vare på i dag, i tillegg til en del andre deler, er de under restaurering i England. Flykroppen har nå kommet tilbake fra England, med god hjelp fra 335 skvadron, og arbeidet med ferdigrestaureringen skal foregå på Kjeller.

Kilde: Gloster Gladiator 423 stiftelsen

rigsfly

Leif Feiring støtter Gladiatorpiloten Per Waaler når han får se igjen sin Gladiator på Kjeller.

Herculesen har nettopp lastet ut skroget til Galdiatoren, hentet fra England.

Det er fortsatt mye som gjenstår før det igjen kan komme på vingene.

SPONSORSHIP

Gi ditt bidrag - send en sms til 2380, og du støtter gjenoppbyggingen av 423 med 200 kroner.

Kjøp Fadderskap til 423, kr 10 000,- til kto 1286.48.38314, og få et trykk av 423 signert av jagerpilot Per Waaler. Du kan også gi ditt bidrag på stiftelsens nettside www.423.no

Landsinnsamling 2012
- GJENOPPBYGGING AV GLOSTER GLADIATOR 423

STILL OPP NÅR DET GJELDER

SLIK JAGEVINGEN OG 423 STILTE OPP FOR NORGE 9. APRIL 1940

Støtt
prosjektet
med 200 kroner

Send SMS til 2380
med kode
GG423

Landsinnsamlingen 2012
1. sept.: "Taket" under hovedarrangementet på Radhusplassen i Oslo

21. sept.: "Landing" under luftmuseumsåret "Ferdig Nalid Fremtid" på jubileumsplassen.

Periode: 1.-31. september

"På lik linje med Oscarsborg festning bidro Jagevingen med Gloster Gladiator 423 til at den tyske invasjonen av Norge ble forsinket og at Konge, Regjering og Storting kom seg i sikkerhet. Dette muliggjorde fremveksten av et moderne norsk luftforsvar med flyskolen "Little Norway" i Canada, og en imponerende innsats fra hele 5 norske flyskvadroner i England under WW2."

For mer informasjon: www.423.no

©2012 Stiftelsen Norsk Militær Lufttinkt og 423.no

Første norske skvadron for en amerikansk skvadron!

Oberstløytnant Dag "Surf" Simastuen, er skvadronsjef ved 88 Fighter Training Squadron, Introduction to Fighter Fundamentals, Sheppard Air Force Base, Texas, USA. Noe slikt har aldri skjedd før.

Av OFFISERSBLADET FOTO: USAF OG DAG SIMASTUEN

88 Fighter Training Squadron (FTS) er en skvadron med lang historie, og deltok aktivt under andre verdenskrig. Skvadronen har hatt mange oppgaver siden den gang, men de siste årene har primæroppgaven vært å introdusere flygere som nylig har mottatt sin flygerving, til det å bruke flyet som en våpenplattform. 88 FTS er den største Introduction to Fighter Fundamentals (IFF) skvadronen i United States Air Force (USAF) og Air Education and Training Command (AETC) i USA. Skvadronen trener i gjennomsnitt 150 elever årlig, og normalt gjennomføres kurs med varighet på 6-7 uker.

Skvadronens instruktører har alle bakgrunn som jagerflygere gjennom flere år, de er meget

erfarne, og selve utsjekken som instruktør ved 88 FTS er også krevende. Dette for å tilspisse og standardisere treningen vi gir de nye flygerne. IFF har som oppgave og mål å "tette" det tomrommet som er mellom "basic" flygerutdanning, og den operative utdanningen. Det spesielle, sett med norske øyne, er at avdelingen består av kun få offiserer med kapteins grad, mens majoriteten av instruktørene er majorer og oberstløytnanter. Dette gjør oppgaven som skvadronssjef meget givende, sier Simastuen, men også utfordrende med tanke på at så mange er "gamle" med lang fartstid som offiserer og jagerflygere. Hans tid og erfaring som sjef for 331 skvadron ved Bodø Hovedflystasjon har i følge Simastuen også kommet meget godt med i denne stillingen.

Her ved Sheppard Air Force Base (AFB) og 88 FTS, i Euro Nato

Joint Jet Pilot Training (ENJJPT) systemet, legges grunnlaget og fundamentet for videre suksess på flytyper som F-16, F-15 C og E, A-10, F-22, CF-18, F-18, Eurofighter og Tornado. Målsettingen er 100% suksess rate for flygerne i den videre treningen på de respektive våpenplattformer. Dette er et høyt mål, men slik må det være innen denne profesjonen, sier "Surf".

Skvadronen trener foruten nordmenn, elever fra Tyskland, Nederland, Canada, Spania og USA. For de norske elevene er dette siste opplæring før F-16 treningen i Tucson, Arizona, og således et viktig ledd i utdanningssløpet. Den multinasjonale delen er også et viktig aspekt, spesielt med tanke på den erfaring man kan tilegne seg med andre kulturer og holdninger, som igjen er en god forberedelse for et fremtidig internasjonalt samarbeid. Simastuen forteller at treningen

uten tvil er et meget viktig ledd i utdanningen av jagerflygerne. Dette er stedet hvor de nyutdannede flygerne går fra "boys to men" sier den erfarne jagerflygeren. Og for de som kjenner Dag, så er han ikke lett å stoppe, når han først har begynt å prate. Han forteller videre at kravene er strenge, og at alt skjer i mer hyppig frekvens enn det de ferske flygerne har erfart. Det forventes at den administrative delen av flyturen, alt utenom selve "fighting", gjennomføres uten større problemer og svakheter. Det blir lagt stor vekt på det å prioritere riktig, være årvåken, orkestrere og organisere arbeidsoppgavene, og håndtere "task management" på et solid vis, i tillegg til det å lære "basic" luftkamp og levering av våpen mot bakkemål. Dette for å selvfølgelig forberede flygerne på hva den neste flytypen har å by på, og dette er en viktig del av

Dag Simastuen (i forsetet) med SNR oblt Grønflaten i baksetet. 5000 timer er rundet!

utdanningen, spesielt med tanke på den teknologi som nyere flytyper presenterer, og økt kostnad på utdanning og trening, sier den munnrappe «norsk-amerikaneren», før han trekker pusten og fortsetter.

Elevene behandles som kolleger, og får den nødvendige opplæring i hva som kreves av en jagerflyger, det være seg holdningen som medarbeider og offiser, å gjøre de rette tingene riktig, og bidra til helheten i sitt respektive forsvar. IFF øker betraktelig sjansene for suksess, og forbereder flygerne for den videre operative trening og utdanning. De respektive luftforsvar har ikke råd til å "miste" flygere som ikke tilfredsstiller kravene i den videre utdanningen. Luftforsvaret og Forsvaret forøvrig har etter min mening nedlagt et meget godt arbeid i utdanningen og gjennomføringen av denne for

våre flygere. I tillegg må det også nevnes valg av topp moderne utstyr på luftforsvarets F-16 MLU, og selvfølgelig valget av F-35 som fremtidens kampfly, som svært viktig, slår han fast.

På spørsmål om hva slags fly de opererer, svarer Simastuen at 88 FTS fortsatt flyr flytypen T-38 C Talon, som opprinnelig er fra 1960 tallet, men flyet er oppgradert med ny avionikk og en stor del av instrumenteringen er "glass cockpit". I tillegg har motorene blitt oppgradert, og som resultat er det blitt mer skyvekraft, spesielt ved avgang, noe som er til stor fordel grunnet de svært høye temperaturene i Texas på sommeren. Topp moderne Martin-Baker utskytnings seter blir også installert i år, og alle IFF flyene har nå de nye setene. Dette øker sikkerheten til besetningen betraktelig, dersom man må skyte seg ut av flyet, uansett hvor ille situasjonen er.

Hva med fremtiden?

Med de krav som stilles i fremtiden, med nye kampfly og ny teknologi, så vil behovet for nye fly ved IFF også bli et krav. Naturlig nok så vil T-38 C bli byttet ut, kanskje i løpet av få år, og da vil andre treningsjagerfly med mer moderne, og mer lik avionikk og teknologi som operative jagerfly, bli det rette valget. Dette er viktig, og alle nasjoner som deltar i ENJJPT programmet, må da være med på dette. Det har aldri vært tvil om at ENJJPT er et meget godt utdanningsprogram for flygere, og IFF er selve begynnelsen på det man kan forvente av våre jagerflygere og offiserer inn i fremtiden hvor fjerde og femte generasjons kampfly blir gjeldende. Ikke minst er prislappen kraftig redusert i forhold til å utføre samme trening på F-16. IFF treningen blir i fremtiden enda mer viktig

da ENJJPT programmet skal redusere flytimer i den vanlige flygerutdanningen, grunnet økonomi og utfordringen med å tilfredsstille alle samarbeidspartnere, sier "Surf".

Dag Simastuen er som skvadronsjeff, med hjelp av Senior National Representative (SNR), Oberstløytnant Jostein Grønflaten, aktivt med i prosessen med å sørge for at Luftforsvaret får den beste trening. De velger selv de flyturer våre flygere trenger, de skaper det beste treningsprogrammet, og legger dermed opp til et program som passer Luftforsvarets behov og videre utdanning på dagens F-16 og fremtidens F-35. Med dette vil IFF programmet fortsatt være et solid fundament som er så godt som mulig justert mot fremtidens behov.

"Krig og kjærlighet"

Kaptein Erik Elden, som tjenestegjorde i Telemark Bataljon som løytnant, har skrevet en ærlig og åpen beretning om tjenesten i Afghanistan, og hans følelser og uro for Lise Marie, som satt igjen alene på Rena. Dette gjør boken meget lesbar også for de som ikke jobber i Forsvaret.

Boken "Krig og Kjærlighet" er en ærlig beretning om deltakelse i krigen i Afghanistan, følelsene for kjæresten som sitter hjemme, og hvordan hun også opplever det.

TEKST & FOTO: EINAR HOLST CLAUSEN

Også denne boken er vanskelig å legge ifra seg, når man først har begynt å lese den. For den gir leseren en meget god innsikt i hvordan det er å være på oppdrag i Afghanistan. En tilsvarende beretning som fenrik Emil Johansen fikk frem i sin bok "Brødre i blodet", men forskjellen er at Erik Elden fletter inn en helt annen dimensjon i sin bok. Han beskriver nemlig ærlig om sitt forhold og sine følelser for sin kjære Lise Marie Vatn, som satt alene igjen på Rena med sin konstante frykt for å miste kjæresten sin.

Boken er overraskende velskrevet, tatt i betraktning hans førstegangsfatterskap. Den råe og brutale beskrivelsen av feltlivet og trefninger, kameratskapet, profesjonsstoltheten, kombinert med gode beskrivelser av kjærlighets- og følelsesliv, gjør at jeg anbefaler denne boken! Men Offisersbladet ønsket også en liten prat med Erik Elden, om hvorfor han blant annet skrev boken, og hvordan hans og Lise Maries tilværelse er i dag, nå som opplevelsene tross alt har kommet litt på avstand. Så et besøk ble avtalt, og turen gikk til skogene i indre Østland.

Erik og Lise Marie på trappa til sitt nybygde hus.

"Det er tøft å være soldat, men det er enda tøffere å være gift med en".

Erik Elden i sin CV90 i Afghanistan.

Etablerer man seg, så hører hus, hund og Volvo stasjon til, er det noen som sier.

Jeg møtte en meget rolig og litt beskjedent kaptein, som etter å ha fullført Befallsskolen for Kystartilleriet, har tjenestegjort i KFOR2, gått Krigsskolen, tjenestegjort i Panser Bataljonen, og fullført to turer i Afghanistan. Kaptein Elden jobber i dag ved Hærens Taktiske Treningscenter (HTTS) på Rena.

Hvorfor skrev du denne boken, hva var motivasjonen?

Jeg ønsket å fortelle historien blant annet for å gi anerkjennelse til mine medsoldater, og det at jeg tror åpenhet rundt hva vi har vært igjennom er viktig. Samfunnet bør få vite at medaljen også har en bakside.

Det var på mange måter en form for egenerapi og få skrevet ut opplevelsene på godt og vondt. Dessuten håper jeg boken kan hjelpe medsoldater, som ikke enda har fått snakket ut om sine opplevelser og indre følelser.

Var det vanskelig å skrive bok?

Egentlig ikke. Jeg hadde daglig skrevet mine notater i Afghanistan, noe som også var min måte å avreagere på, spesielt etter krevende og tøffe oppdrag. Når bokprosjektet ble klart, fikk jeg gode råd, tips og veiledning av Kagge Forlag hele veien, så det gikk greit. Det var imidlertid en aldri så liten utfordring å la andre få ta del i mine innerste

følelser og kjærlighetserklæringer til min Lise Marie.

Hva kan andre lære av å lese boken din?

At de hjemme må få mer og kontinuerlig informasjon om situasjonen og hvordan det går med sine kjære, og en bedre oppfølging, ikke minst hvis det viser seg at man sliter litt på "hjemmebane". Dessuten er det viktig at man etter hjemkomst, jobber litt med seg selv, er sosial og tør snakke med dem hjemme, også om de mer ubehagelige tingene. Og én ting er sikkert, når man er ute i tøffe misjoner, med fare for å bli drept, får man et annet perspektiv på livet. Det

er familien som er det viktigste du har.

Hvordan har du og Lise Marie det i dag, og hva med fremtiden?

Alt har stabilisert seg, vi har det godt og har kjøpt nytt hus i Elverum. Personlig trives jeg meget godt på Forsvarets Taktiske Treningscenter på Rena, men sikter meg inn på en kompanisjefsjobb på Setermoen kanskje, selv om jeg da må ukependle. Det blir selvfølgelig i samråd med Lise Marie. Og får jeg muligheten til å reise ut i nye internasjonale oppdrag, så må jeg innrømme at jeg nok kommer til å takke ja til det. Så da står nok Lises Maries uttalelse i KK og i flere intervjuer, ved lag,

Forsvarets stilling i samfunnet

Borgerne forventer at staten ivaretar deres sikkerhetsbehov. I Norge har dette vært uløselig knyttet til utviklingen av Forsvaret de siste 15 år. Dette har også ligget implisitt i vårt nasjonale forsvar og av

Forsvarspolitisk utvalg beskrevet

som « det tidløse ansvaret for ivaretagelse av nasjonens sikkerhet». Altså det som gir et forsvar mening! Også i vår deltagelse i internasjonale oppdrag har innbyggers sikkerhet og bygging av institusjoner vært helt sentralt. Dette kan man si er det politiske rasjonale bak Norges involvering.

22 juli kommisjonen tegnet et dramatisk og skremmende bilde av virkeligheten. Mange satt nok igjen med vantro over at det var slik fatt. Det kommer klart frem at Statens sikkerhetsdimensjon ikke er så robust som vi kanskje liker å tro. Alvorlige mangler ved statens risikoforståelse, evne og vilje til anerkjennelse av risiko og kapasitet til å møte en potensiell risiko, gjennom adekvat beredskap, blir slaktet. Denne gangen var det politiets kapasitet og evne som får det glatte lag. Dette blir møtt med frustrasjon og hoderysting fra ansvarlig hold, les Stortinget. Men, er politiets situasjon spesiell? Har politiet levd i et kulturelt og faktisk vakuum i sin kapasitets bygging. Er det ikke slik at politiet har levert iht de forventninger de har levd under. Er ikke alle rapporter og måleskjemaer levert i tide? Er det ikke slik at de har blitt et produkt av de politiske prioriteringer og mål som har blitt lansert fra skiftende statsråder og regjeringer? Jeg tror det!

Det har i ettertid av kommisjonsrapporten blitt stilt noen spørsmål om Forsvarets rolle og situasjon. La det være sagt; Forsvaret leverte alle etterspurte ressurser til riktig tid og med god nok kapasitet. Dette beskrives entydig i kommisjonsrapporten. Allikevel er det ting som tyder på at borgernes forventninger var annerledes eller høyere. Det avtegner seg et «forventningsgap», forskjellen mellom formelle krav og den alminnelige oppfatning, mellom Staten og offentligheten. Dette har preget debatten rundt politiets oppgaveløsning og gir seg utslag i Politidirektørens avgang.

For BFO er det et interessant, men åpent spørsmål, om dette er en problemstilling også for Forsvaret. Representerer Forsvaret i dag den kapasitet samfunnet trenger og tror de har? Er dagens innsatsforsvar slik i stand at det kan løse alle de 9 oppgavene som Stortinget har pålagt oss? I Prop. 73 S (2011-2012) – Et forsvar for vår tid – angis struktur og forsvarspolitisk grunnlag for Norges forsvar. Med små innvendinger gir Stortingets flertall sin tilslutning til Regjeringens virkelighetsoppfatning. BFO stilte spørsmål til Stortinget om de hadde tro på at den struktur, med tilliggende ressursgrunnlag virkelig kunne løse de pålagte oppgaver med tilhørende ambisjonsnivå. Beklageligvis opplevde vi ikke at Stortingets flertall mente dette var en relevant problemstilling. Det var kun interesse for å diskutere strukturens lokalisering. Dette er selvsagt viktige spørsmål, men holdt opp mot spørsmålet om meningen med et Forsvar blir det av prosaisk interesse.

BFO har over flere år tatt opp spørsmålet om hvorvidt det eksisterer en balanse mellom oppgaver og ressurser (kapasitet) som ivaretar borgernes sikkerhet når det trengs. Jeg er redd vi beveger oss i samme retning som politiet. Forsvaret blir drevet inn i den samme kulturen og vakuum som våre politikere, bevisst eller ubevisst, har etablert. Mangel på risikoforståelse, mangel på reaksjonsevne ovenfor skiftende omgivelser og ergo mangel på virkningsfull beredskap. Som flere har kommentert den senere tid: Beredskap kan ikke vedtas, den må «leves». Det er ikke nok å **ha** beredskap, en må være **i** beredskap for å kunne ha håp om å sikre statens innbyggere. Beredskap er et spørsmål om både holdninger og kultur, men i tillegg er det helt avgjørende å ha tilstrekkelige ressurser og kapasiteter for å sikre beredskapens troverdighet.

Representerer Forsvaret den forsikringen vi har tegnet for fellesskapets sikkerhet, og er politikerne rede til å ta utfordringen på alvor?

Eivind R. Solberg
Leder

**Ett yrke
– én organisasjon!**

PERSONELL OG KOMPETANSE!

BFO har gjennom behandlingen av den kommende langtidsplanen vært meget opptatt av kompetanse og personell. Det er derfor gledelig at både proposisjonen og innstillingen fra Utenriks- og Forsvarskomiteen vektlegger denne dimensjonen så kraftfullt. I den kommende tiden vil BFO tydeliggjøre sitt budskap og sine forventninger til dette arbeidet. Slik arbeidet nå er lagt opp vil første milepæl være kompetansemeldingen som kommer i årsskifte 2012-13. Dette arbeidet er i gang og BFO har tydeliggjort sine standpunkt til FMIN allerede. Vi støtter mye av det som er beskrevet som fundament for denne meldingen. Her vil BFO særlig fokusere på:

- et system for bygging av militærfaglig kompetanse og utvikling av profesjonen innen lederskap og dannelse på robuste utdanningsinstitusjoner i Forsvaret.
- større vektlegging av personellområdet, herunder beholde dimensjonen og synliggjøring av de krav som stilles til befal og offiserer

- helhetlig gjennomgang av dagens befalsordning med vekt på konkrete tiltak som støtter oppunder innsatsforsvaret og de krav som stilles til den enkelte. Dette må være dimensjonerende for en ny befalsordning

- mer vekt på personal ledelse framfor forvaltning av personell.

Dette er noen av våre fokusområder og vi håper politisk ledelse sammen med Forsvarets ledelse er i stand til å gjøre noe med dagens utfordringsbilde. En situasjon som på flere områder ikke er levedyktig over tid. Det faktum at det er mange på kortidskontrakt, ca 4000 befal og offiserer med en midlertidighet knyttet til sin tilsetting, og at det er store utfordringer knyttet til å beholde kompetanse er alarmerende. Noen av dette krever mot hos våre politikere, blant annet et oppgjør med 35 års aldersgrense, andre krever tydelig lederskap i hele organisasjonen. Vi skal stille opp med konstruktive meninger og innsikt gjennom et dyktig og stort tiltsmannsapparat, og ser fram til å utvikle framtiden for et meget dyktig befals- og offiserskorps.

OBS! OBS! OBS!

"Min side"

Alle BFOs medlemmer oppfordres til å logge seg inn på <https://minside.bfo.no> Fremgangsmåte ved førstegangs pålogging er beskrevet på siden. Her kan alle medlemmer blant annet:

- oppdatere adresse og kontaktinfo.
- Sjekke egen vervehistorikk
- Reservere seg mot å bli kontaktet av BFOs samarbeidspartnere
- Melde deg på BFO-skolens kurs
- Melde deg på BFOs temakonferanse høsten 2012

OMSTILLINGSBREV NR 5/2012

Sommeren er over og høsten med sine utfordringer står foran oss. Tidligere i sommer vedtok Stortinget Prop.73 S Et forsvar for vår tid. Forsvarsdepartementet sendte ut sitt iverksettingsbrev til forsvarssektoren for langtidsperioden 2013-2016. Ved tidligere langtidsmeldinger, har partene utarbeidet et gjennomføringsdirektiv for 4-års perioden, nå vil endringene skje gjennom Forsvarssjefens virksomhetsplan.

4-årig virksomhetsplan

Det er en nyskapning mht hvordan Forsvaret skal styres gjennom de neste 4 år. I hovedsak vil endringer i 2012 skje gjennom rettelser og tillegg (R&T) til Forsvarssjefens virksomhetsplan (FSJ VP) 2012. Virksomhetsplanen for 2013 vil ha med seg alle elementene som er omtalt i iverksettingsbrev for langtidsperioden (IVB LTP) fra Forsvarsdepartementet og som skal løses i 2013. Virksomhetsplaner for de påfølgende år vil bli et vedlegg til FSJ VP 2013. Den store svakheten med denne formen for virksomhetsstyring, er at Forsvarsdepartementet har angitt et

ordnært budsjett (40.53 mrd 2012 kr) for hvert av de fire årene. Det vil bli særdeles krevende å gjøre betydelige endringer i budsjettallene, da Stortinget vedtar et statsbudsjett hvert år og jeg tipper de andre departementene begjærlig griper muligheten de nå gis. Så kan jo dette fort vise seg å bli feil, men det er en kvalifisert gjetning.

FSJ VP R&T nr 8

Denne R&T ten tar for seg de elementene i Iverksettingsbrevet fra FD (behandlet nedenfor) som skal starte opp i høst. I hovedsak er dette:

- Utvikling av en helhetlig plan

- for Bodø, Rygge og Ørland
- Overføring av flyplassdrift til andre aktører
- Omorganisering av Hærstaben (og Brig N)
- Overføring av Reiene-klassen til Sjøforsvaret

Iverksettingsbrevet fra FD

Her vil vi bare ta for oss de viktigste tingene som vil skje i langtidsperioden, selv om iverksettingsbrevet omtaler forhold som strekker seg ut over 2020. Du finner iverksettingsbrevet, stortingsproposisjon 73 S og Innstilling 388 S på Forsvarsdepartementets hjemmesider.

Utviklingen av Forsvaret inndeles i 2 faser. Fase 1 dekker utviklingen i perioden 2013-2016 og fase 2 perioden 2017-2020.

Fase 1 – utviklingen av Forsvaret i 2013-2016

De viktigste satsningene i Forsvaret i perioden 2013-2016 (ikke prioritert) er beskrevet som følger:

- Omorganisere 2. bataljon på Skjold, samt samordne funksjonene mellom Hærstaben og stab Brigade Nord.
- Innfase nytt materiell i Hæren
- Iverksette etableringen av to likeverdige mekaniserte bataljoner i Brigade Nord
- Fullføre innfasingen av nye fartøyer i Sjøforsvaret
- Samling av Luftforsvarets kontroll og varsling til Sørreisa
- Etablering av et nasjonalt luftoperasjonssenter ved Reitan
- Iverksette endring av Luftforsvarets basestruktur
- Starte innfasingen av nye kampfly og fullføre innfasingen av nye maritime helikoptre
- Etablere baseforsvar og luftvern med tilhørende kompetanseproduksjon på Ørland
- Videreutvikle styrkestrukturen og gradvis styrke trening og øving i HV

- Omorganisere Sjøheimevernet
- Etablere militær satellittkapasitet og modernisere/effektivisere deler av kommunikasjonsinfrastrukturen
- Videreutvikle logistikkapasiteten i forsvarsgrenene og fellesavdelinger

Fase 2 – utvikling i perioden 2017-2020

Den andre fasen har fokus på inn- og utfasing av våpensystemer, stridskjøretøyer og kampluftvern i Hæren, logistikkfartøy- og støttefartøy i Sjøforsvaret og kampfly i Luftforsvaret. Som ledd i disse satsingene, men også i en mer generell kontekst, skal det gjennomføres en vesentlig kompetansebygging for å underbygge en ytterligere økning av operativ evne.

De viktigste satsingene i Forsvaret i perioden er (ikke rangert etter viktighet):

- Ferdigstille etableringen av to likeverdige mekaniserte bataljoner i Brig N.
- Ferdigstille innfasingen av nye kampvogner i Hæren.
- Innfase nytt logistikkfartøy- og støttefartøy i Sjøforsvaret.
- Ferdigstille etableringen av ny kampflybasestruktur, herunder å etablere fremskutt base for QRA for F-35 på Evenes.
- Fortsette innfasingen av F-35 og iverksette utfasingen av F-16.
- Innfase ny redningshelikopterkapasitet.

Langsiktig planlegging

For å nå langsiktige mål og gi grunnlag for bærekraftige beslutninger, skal Forsvaret ned til DIF-nivå etablere flerårige budsjetter med lokalt eierskap og ansvar. Utfordringen er at Forsvarsdepartementet har gitt rammene, så dette blir en krevende oppgave. Uansett hvor godt man gjør dette arbeidet, vil FSJen alltid bli tvunget til en

tverrprioritering og det vil medføre at gapet mellom behov og tildelte budsjetter for de DIFer som blir fratatt ressurser vil øke for hvert år.

Endringsledelse

God ledelse og organisering av i endringsprosesser, løpende utvikling og effektivisering av organisasjoner er en betingelse for å realisere gevinster og sikre fremdrift i effektiviseringsarbeidet. Forsvarsdepartementet forventer at ledere, som konsekvens av det overordnede arbeidet med kontinuerlig fornying og gevinstrealisering, forstår og innehar ferdigheter i håndtering av større og mindre endringer i egen organisasjon, herunder en rettidig involvering av alt berørt personell. En beskrivelse som tatt ut fra læreboka, men endringsledelse omfatter i stor grad å involvere personellet i samsvar med lov og avtaleverk, slik at den enkelte kan føle trygghet på at sine rettigheter blir ivaretatt.

Struktur- og reformtiltak

Struktur og reformtiltak i Forsvaret skal frigjøre 60 mill. 2012 kroner i årlig netto driftsutgifter innen utgangen av 2016 og ytterligere 100 mill. 2012 kr i årlig netto driftsutgifter innen utgangen av 2020. For perioden frem til 2016 betyr dette:

- Flytting av DA-20 fra Rygge til Gardermoen innen 2014 skal gi en årlig driftsbesparelse på 20 mill kr.
- Flyttingen av GIL med tilpasset stab til Reitan innen 2014, gir ingen driftsmessig innsparing.
- Samordning av Hærstab og stab Brig N innen 2016 gir 40 mill kr i årlig driftsbesparelse.

I den grad FSJen anser at iverksetting av langtidsplanen medfører særskilte omstillingsutgifter, skal det føres regnskap for utgiftene (omstillingsregnskap). Da kan jo FSJen begynne å føre regnskap for flytting av GIL til Reitan, det vil koste betydelig og vil også medføre økte driftskostnader.

Forsvarsdepartementet sier i klartekst at man skal vise forsiktighet ved eventuelle tilpasninger til særavtalen om bruk av virkemidler ved omstilling i staten, samtidig som de viser til

Bestemmelser om bruk av særskilte virkemidler ved omstillingen i Forsvaret i perioden 2009-2012, da dette vil fortrenge prioritert virksomhet. Det samme sier de om bruk av avgangsstimulerende tiltak, da dette må finansieres innenfor den ordinære Forsvarsrammen. FD demonstrerer her at de mangler de mest elementære kunnskaper om hva som skal til for å få med seg personellet, i omstillinger som vil møte mye motstand.

Kompetansereformen i forsvarssektoren

I hovedsak er det særlig 5 områder som vil stå i fokus under det videre arbeidet, herunder:

- Kompetanseorganisasjon og strategisk kompetansestyring
- Utvikle og anvende kompetansen
- Behovsorienterte strukturer, systemer og prosesser
- Strategisk ledelse
- Samhandling med samfunnet for øvrig

Iverksettelsesbrevet sier mye om førstegangstjeneste, rekruttering, læringer, vervede, avdelingsbefal, reservepersonell og karriereskift. Iverksettelsesbrevet sier lite om å utvikle og anvende kompetansen yrkesbefalet har. Dette arbeidet er viktig og en avgjørende faktor i det å videreutvikle forsvaret. Uten å være negativ, har vi snakket om dette hver gang vi har fått en ny befalsordning, la oss håpe at vi denne gang får en reform som gir synlige resultater.

Lønnsstrategi

FD vil iverksette et prosjekt i forlengelse av lønnsprosjektet av 2006. Prosjektet skal etableres i 2012 og avsluttes senest innen 31. desember 2013. La oss anta at målet ikke er å sikre de ansatte bedre lønn, men kanskje en revitalisering av alle elementene i prosjektet fra 2006, som ikke er iverksatt.

Forsvarets årsverksutvikling

Forsvarsdepartementet er noe uklar på utgangspunktet og det i seg selv skaper usikkerhet. Nå hevder FD at forventet årsverksutvikling (ved utgangen av året) skal være som følger:

2012 (16691), 2013 (16631), 2014 (16700), 2015 (16647) og 2016 (16550). Tallene inkluderer ikke eksterntfinansierte stillinger (eks FHS) og midlertidige engasjerte prosjektstillinger i FLO.

De fleste vet at disse tallene er viktige mht fastsettelse av det enkelte års budsjett, selv om dette ikke fremgår av budsjettplan for perioden. De fleste vet også at disse tallene ikke er absolutter, for Forsvaret har et betydelig høyere årsverkstall enn det FD angir om vi tar med alle de skjulte årsverkene. Utfordringen er at de skjulte årsverkene ikke er finansiert og må finansieres på driftsbudsjettet. De skjulte årsverkene er i tillegg unntatt medbestemmelse i samsvar med Hovedavtalen i Staten.

Litt om utvikling av de enkelte forsvarsgrener

Her tar vi for oss de grove utviklingstrekk som beskrives for den enkelte forsvarsgren, hovedsakelig på forhold som inkluderer omstilling.

Hæren

Samordning av Hærstab og stab Brig N skal være utredet medio 2013 og forventes implementert innen 2016. Tiltaket skal tydeliggjøre brigadestabens operative funksjon, ved å samordne støttefunksjonene. FSJen skal innen 31. desember 2012 fremlegge en helhetlig organisering av HST.

Det skal utvikles et konsept for arktisk innsatsstyrke, som skal være spesielt egnet for å gjennomføre operasjoner og håndtere utfordringer i et arktisk miljø. FD skal lede arbeidet, 2. bataljon skal inngå som hæravdeling i en slik innsatsstyrke.

Personellsammensetningen i Hæren skal dreies for å øke Hærens operative tilgjengelighet, evne til hurtig innsats og styrke vinterkompetansen, gradvis fram mot 2016. For å få til dette, skal Hæren tilføres en større andel avdelingsbefal, spesialister og vervede.

Hæren skal samordne kompetanseproduksjonen i Hæren under en ledelse. Forsvarets tekniske befalsskole ved FKL skal underlegges Hærens befalsskole. Hærens befalsskole

skal videreføres som en avdeling under Krigsskolen, og skal gradvis samle virksomheten til Rena.

Virksomheten ved GSV skal videreutvikles, det etableres to nye grensestasjoner og de seks eksisterende skal utfases. I Bardufoss-området konsentreres aktiviteten til Rustad leir mens Sundlia og Heggelia leir mens planlagt utrangert. De største omstillingstiltak skjer i HST og brigadestab.

Sjøforsvaret

Av omstillingstiltak er kun nevnt at Sjøforsvaret skal bidra til Luftforsvarets etablering av et detasjement med NH-90 maritime helikoptre på Haakonvern. FD vil utrede et konsept for arktisk innsatsstyrke. Kystjegerkommandoen, evt. styrket med Marinejegerkommandoen er vurdert som en mulig sjøforsvarsavdeling i en slik innsatsstyrke.

Luftforsvaret

GIL med tilpasset stab (tilsvarende

den som flyttet fra Oslo til Rygge) skal flyttes til Reitan, så snart som mulig og senest innen utgangen av 2014. Resten av Luftforsvarets øverste ledelse med (LST for øvrig, LUI og LOI) skal være på Reitan innen utgangen av 2017.

Det skal etableres et luftoperasjonssenter i tilknytning til, og samlokalisert med, FOH på Reitan. Senteret skal være en del av GILs organisasjon og operativt underlagt sjef FOH. Opprettelsen skal skje snarest og senest innen utgangen av 2016.

Luftforsvarets kampfly, luftvern, basesett og analysekapasitet, herunder Luftforsvarets baseforsvarstaktisk og luftverntaktisk skoler, skal samles på Ørland i takt med etableringen av nødvendige fasiliteter. Det skal etableres en fremskutt operasjonsbase for kampfly på Evenes, med permanent NATO QRA beredsskap og periodisk treningsvirksomhet. Bodø hovedflyplass skal nedlegges i takt med etableringen av den fremtidige kampflybaseløsningen.

Bodø skal nedlegges som hovedflystasjon innen utgangen av 2016.

Rygge flystasjon skal nedlegges innen utgangen av 2014. Drift av helikopter til støtte og beredskap for Forsvarets spesialstyrke og redningshelikopterberedskap skal videreføres på Rygge som detasjementer underlagt Bardufoss flystasjon. Detasjementet skal drifte det antall helikopter som er nødvendig for å opprettholde beredskapen og samtidig gir lavest mulig driftskostnader. Forsvarets EK støttesenter (FEKS) skal flyttes til Ørland flystasjon og integreres med øvrig analysekapasitet når denne er etablert. 717 skvadron med DA-20 skal flyttes til Gardermoen flystasjon innen utgangen av 2014.

Luftforsvarets stasjon Mågerø skal legges ned. Luftforsvarets programmeringssenter skal flyttes til Reitan, hvor det skal etableres et nasjonalt luftoperasjonssenter. Luftforsvarets kontroll og varslingskole skal flyttes til Sørreisa. Tiltakene skal gjennomføres snarest og senest innen utgangen av 2016.

FSJen skal fremsende en tilrådning til FD senest innen utgangen av 2014, vedrørende en ny innretning på utdanningen og kompetanseutviklingen i Luftforsvaret. Det skal vurderes om den tekniske utdanningen i framtiden bør gjennomføres samlokalisert med de operative miljøene i Luftforsvaret og om det er hensiktsmessig å samkjøre mer

av den tekniske utdanningen med det sivile markede.

Banak skal ifm nedleggelsen av Bodø hovedflystasjon, underlegges en annen flystasjon.

Heimevernet

HVs organisasjon skal justeres innenfor en ramme på totalt 45 000 mannskaper i Land-, Sjø- og LHV, hvorav inntil 3 000 mannskaper i innsatsstyrkene og inntil 42 000 mannskaper i områdestrukturen. Tiltaket skal gjennomføres innen utgangen av 2016. Strukturen gjennomgås for tilpasning av KOP i løpet av 2013 for ivaretagelse av oppdrag og tilpasning av materiell og logistikk.

SHV-kommandoens operative ansvar, samt SHV-gruppe NORD og SHV-gruppe SØR skal avvikles innen utgangen av 2013. Taktisk ledelse og styring av SHV ivaretas etter dette av fire territorielle distriktsstaber. Utdannings- og kompetansesenterelementet av SHV-kommandoen skal videreføres.

Operativ plan- og ledelsesevne ved fire av distriktene vil bli styrket for overtagelse av dette ansvaret. SHVs kommandostruktur endres, ved at SHV kommandoen legges ned.

Reine-fartøyene skal innen 1. januar 2013 avvikles i HV og overføres til Sjøforsvaret, herunder ett fartøy til Kystvakten.

Ragnar.dahl@bfo.no

BFO-SKOLEN GJENNOMFØRTE KURS PÅ OSCARSBORG

Tillitsvalgte fra BFO lokalforeninger deltok på kurs i retorikk og forhandlinger.

Retorikk og forhandlinger er modul 3 i den gjennomgående tillitsvalgtutdanningen.

I flotte omgivelser på Oscarsborg fikk deltakerne en innføring i retorikk og forhandlinger.

Programmet har vært omfattende med teori, praktisk trening, ulike oppgaver og caser.

«Dette er kunnskap og kompetanse som er viktig både i dagliglivet, men ikke minst i jobb og tillitsvalgtrollen», uttaler en av deltakerne etter kurset. På kvelden var det hyggelig sosialt samvær og en flott omvisning i historiske omgivelser med BFOs «one and only» Ragnar Dahl.

Neste kurs BFO-skolen:

«Media og kommunikasjon»

Tid: 25-27 september

Sted: Fredriksten festning i Halden

FORSVARSTABEN ENIG MED BESO

BFOs «yngreavdeling» BESO (Befalselev- enes Samarbeidsorgan), har i brev til Forsvarstaben reagert på urimeligheten i at UBer ikke lenger beskikkes til sersjanter/kvartermestere etter 12 måneders tjeneste.

Beskikkelse som sersjant etter endt UB utdanning og nytteperiode.

Den 13. mai fremsendte (BESO et skriv vedrørende endringen i Forsvarets personellhåndbok om tilbakeføring i grad etter endt UB utdanning og nytteperiode. Ut i fra dagens regelverk tilbakeføres UB- utdannede, etter endt nytteperiode og totalt 12 måneders tjeneste, til fast grad korporal eller konstabel. BESO har tatt denne saken opp på prinsipielt grunnlag og krever at UB- utdannede beskikkes til fast grad sersjant/kvartermester etter UB utdanning og endt nytteperiode. «Det er svært gledelig å registrere at Forsvarstaben på grunn av BESOs henvendelse, nå har gitt sitt tilsvarende, der dette vil bli gjenstand for en formalisering mellom de sentrale partene etter sommeren», sier Lars Andreas Irgens på vegne av BESO til Offisersbladet.

Jimmy Bjerkansmo

KONFERANSE OM KOMPETANSE I FORSVARET

1. NOVEMBER 2012
Sted: Fanehallen, Akershus Festning, Oslo.

Hvem: Tillitsvalgte og medlemmer

Tema: Befalsordning, utdanning og prosjekt kompetanse i forsvarssektoren

Hold av datoen allerede nå

BFO vil på årets temakonferanse sette fokus på utdanning, befalsordning og kompetanse i forsvarssektoren. Påmelding på www.bfo.no / min side/ kurs. Personell som ønsker å være med og som ikke er medlem av BFO; påmelding til lars.omberg@bfo.no

BFO dekker reiseutgifter for tillitsvalgte.

BFO ønsker velkommen til årets temakonferanse!

BLINDGJENGERAVTALE PÅ PLASS!

Takket være utrettelig arbeid opp mot Fornyings- og administrasjonsdepartementet, og i motvind i forhold til andre aktører, klarte Kristine Sandvik i YS Stat før ferien å lande avtalen om blindgjengerrydding i skytefelt.

Det har i mange år vært et evig tilbakevendende diskusjonstema hvordan man skal innrette arbeids- og hviletid, og selvfølgelig også kompensasjon, når militært personell blir beordret til rydding av skytefelt som skal tilbakeføres til det sivile samfunn. Nå er endelig en avtale på plass, og BFO takker YS Stat ved Kristine Sandvik for godt utført arbeid!

Til Offisersbladet sier Kristine Sandvik at denne spesielle typen tjeneste selvsagt krever litt ekstraordinær arbeidstid. BFO og YS Stat har hatt en god dialog om dette hele våren. Det har imidlertid tatt tid å få forståelse for dette hos alle parter. Samtidig har vi vært opptatt av at avtalen måtte beskrive et godt vern av de arbeidstakere som tar denne type tjeneste. Det er viktig at sentrale parter får nøyaktig informasjon om hva slags arbeidstid som er nødvendig, og hvorfor tjenesten tilsier dette. «YS Stat godkjenner stor grad av fleksibilitet når det er til beste for tjenesten og medlemmene, men belastende arbeidstidsordninger må imidlertid aldri brukes for å dekke opp for manglende personell eller trange budsjetter», avslutter hovedsammenslutningens forhandlingsleder.

Unntaket fra arbeidstidsbestemmelsene under blindgjengerrydding vil gjelde alt militært og sivilt personell som deltar i aktiviteten, og åpner for at man inntil to uker sammenhengende kan arbeide inntil seksten timer daglig. Slike arbeidsuker kan ikke overstige fem pr år, og at man mellom ryddeøkter av to ukers tjeneste har ett opphold på minimum en uke før man på nytt disponeres til denne type tjeneste. Det er selvfølgelig en avtale på gang om kompensasjon for denne type tjeneste, og denne skal inngås mellom partene i Forsvaret. I og med at denne ennå ikke formelt er underskrevet er BFO forhindret fra å gjengi innholdet, men avtalen vil bli lagt ut på BFOs hjemmesider så snart den foreligger i elektronisk form.

Tekst: JimmyB; foto: FMS

HVA SKJER PÅ TARIFFOMRÅDET SOMMEREN OG HØSTEN 2012

Det meste vi informerer om er fortsatt under forhandlinger, og BFO kan ikke si mye om detaljene i avtalene, men vi vil allikevel forsøke å gi en liten oppdatering på pågående arbeid på tariffområdet i BFO's sekretariat. Følg med på www.bfo.no for å holde deg oppdatert på den videre utviklingen. Vi skal sørge for å publisere nyheter så snart det er noe å melde.

Ny Arbeidstidsavtale for forsvaret - ATF

Her har arbeidet pågått siden begynnelsen av januar. BFO har jobbet mye sammen med Forsvaret og de andre organisasjonene for å enes om en god tekst i avtalen, hva som skal med, og hva vi ikke skal ta med. Hensikten til alle parter er å forenkle avtalen i forhold til dagens ATM, uten at det skal gå på bekostning av kvaliteten på avtalen. Hele perioden fra januar, og frem til like før sommerferien var vi enig om å kalle det arbeidsmøter, men nå er vi gått over i forhandlingsmodus. Forsvaret kom med tilbud nummer en, BFO kvitterte og leverte krav nr en. Etter det har Forsvaret kommet med tilbud nummer to, og i skrivende stund har BFO levert vårt krav nummer to. Vi er fortsatt mest på tekstdelen av dokumentet, men vil snart gå inn i den trolig mest krevende fasen hvor vi skal bli enige om kroner og timer.

Lønnsoppgjøret 2012

Nye lønnsrammer LR 35 og 38. BFO sekretariatet har fått mange

spørsmål etter at vi sendte ut ny lønnsfolder etter vårens lønnsoppgjør. Som dere har sett har vi fått to nye lønnsrammer som er kalt LR 35, løytnant 2 og LR 38, kaptein 2. De fleste spørsmålene vi har fått er; når kan jeg få det. Partene i lønnsoppgjøret: FAD, og for vår del YS-Stat, ble enige om at vi kunne ta disse rammene slik de ser ut i lønnsfolderen i bruk. Forutsetningen er at vi blir enige med Forsvaret om bestemmelser rundt bruken av rammene. I skrivende stund har vi hatt to møter med Forsvaret og vi har stor grunn til å tro at dette blir en god avtale. Vi er også enige om at målet er å få dette inn i Statens lønnsplanhefte som er en del av Hovedtariffavtalen.

Lokal lønn i Forsvaret

Innledende møte ble avholdt mellom Forsvaret og de som møtte opp av de 29 forbund og organisasjoner som har partsrettighet i henhold til Hovedtariffavtalen. Etter årets oppgjør er det avsatt 1 prosent til det lokale oppgjøret i Forsvaret pluss 0,1 % i resikulerte midler med virkningstidspunkt den 1. september. Partene vil sette seg sammen i begynnelsen av september for å bli enige om hvordan årets pott skal fordeles. I dette ligger hvor mye som skal brukes på særavtaler, likeledes hvor stor del av potten som skal brukes på gruppejusteringer, og til slutt hvor mye penger som skal fordeles på DIFéne for lokal behandling.

Oblt Even Mølmshaug Forhandlingsleder BFO

IVERKSETTING AV LANGTIDSPLANEN

Statsråd Espen Bart Eide la før ferien frem Iverksettingsbrevet for Forsvarssektoren (IVB) for de kommende fire år. IVB er FDs oppdrag til de underliggende etater. Her omtales oppgaver, tiltak og rammene for etatenes virksomhet i perioden 2013–2016.

Her konkretiseres noen av de endringstiltak som kommer som et resultat av stortingsbehandlingen av St. prp. 73 S (2011–2012). FD gir i IVB sin tidsfasing av tiltak i Luftforsvaret og de andre delene av Forsvaret. Kompetansereformen får også i IVB god plass og beskriver både fremdrift, organisering av arbeidet samt hvilke fokusområder kompetansereformen vil ha. Det er særlig fem områder som vil stå i fokus under det videre arbeidet:

- 1 kompetanseorganisasjon og strategisk kompetanse-styring
- 2 utvikle og anvende kompetansen
- 3 behovsorienterte strukturer, systemer og prosesser
- 4 strategisk ledelse
- 5 samhandling med samfunnet for øvrig.

BFO er forundret over at revidering/gjennomgang av befalsordningen noe overraskende ikke er omtalt i IVB. Dette i sterk kontrast til Stortingets klare forventninger som er synliggjort i Innst. 388 S. Avdelingsbefalsordningen videreføres uendret gjennom IVB, og FD synliggjør ingen vilje eller ambisjon om å ta opp aldersgrensen på 35 år til diskusjon.

Dette i sterk kontrast til Ap - representant Eva Kristin Hansens svar på direkte spørsmål om hvordan Ap i sin tid kunne stemme for en slik aldersgrense, og hennes svar var at dette var et faktum hun beklaget. BFO legger til grunn at befalsordning blir et naturlig tema i reformen, og at IVB ikke er en bevisst neglisjering av Stortingets intensjoner og vedtak.

BFO har tidligere uttrykt undring over at FD ikke har valgt å ha en dialog med tjenestemannsorganisasjonene i forkant av at denne nå gjøres kjent for alle. BFO har etterspurt en slik dialog gjentatte ganger de siste månedene, men registrerer at FD ikke er synlig

opptatt av våre innspill. BFO setter nå sin lit til at Forsvarssjefen og etatssjefene for øvrig, nå legger til rette for gode inkluderende prosesser for implementering av oppdragene gitt i IVB. Vi er klar til å bidra til realisering og til å ivareta våre medlemmers rettigheter i de forestående endringene, sier leder BFO Eivind Røvde Solberg til Offisersbladet.

Jimmy Bjerkansmo/BFO

BFO STØTTET KRIGSSKOLENS JENTELAG I HOLMENKOLLSTAFFETTEN

Den 12. mai ble Holmenkollstaffetten nok en gang gjennomført i Oslo, og Krigsskolen stilte i år med et rent jentelag i klassen Kvinnelige Studenter. Etter flere år med en lav kvinneandel på Krigsskolen og stor konkurranse for å komme med på løpelaget kunne vi i år fylle alle etappene. Tanken bak påmeldingen var selvfølgelig konkurransen i seg selv, men også å kunne gjøre noe sammen på tvers av kullene. Etappene ble fylt av kadetter fra KS Kvalkurs, Sivile Studier, Ingeniør og Operativ på alle årstrinn, samt en sprek idrettsoffiser.

Været var upåklagelig og stemninga i løypa var enorm. En av deltakerne slet dog med å finne riktig start for sin etappe, noe som resulterte i at noen andre fikk et ufrivillig og overraskende bakkeløp. Likevel hevdet jentelaget seg bra blant de 14 lagene i klassen, og dro inn to andre plasser og to tredjeplasser på etappene. Totalt ble laget nummer 5 i sin klasse, og selv om det kun var knappe 30 sek opp til fjerdeplassen, var jentene strålende fornøyd med å ha slått Politihøyskolens idrettslag. Dette motiverer selvfølgelig til å gi enda mer gass neste år! Som seg hør og bør ble stafetten avsluttet med en bankett og god feiring, en feiring vi selvfølgelig vant! Vi takker BFO for støtten til arrangementet!

Tonje Nordengen/Krigsskolen

REVIDERT NATO – AVTALE!

Befalets Fellesorganisasjon har sammen med de andre partene i Forsvaret revidert Særavtale om vilkår for personell som tjenestegjør ved stasjoner, NATO-staber og andre enheter i utlandet.

BFOs forhandlingsleder gir uttrykk for at han er mellomfornøyd med resultatet, men ser likevel noen lyspunkter som det er grunn til å være fornøyd med.

Det er bra at familieprofilen er ytterligere styrket, og det er særdeles bra at et gammelt «gnagsår» nå er leget ved at alt flygende personell får sitt flybesetningstillegg iht Kompensasjon-savtalen.

De viktigste endringene i avtalen er at enslige og personell med forhøyet adskillestillelegg får øket hjemreisedekningen fra en til to reiser per år og at kompensasjonstillegget for medfølgende samlivspartner er økt til kr 32 000,- per år.

Det er også lagt inn en økning i forhøyet utenlandstillegg (137 %), og en økning i dekningen av skoleutgifter og barneha-geutgifter for medfølgende barn.

Avtalen gjelder fra 1. januar 2012 til 31. desember 2013 med diverse satsreguleringer 1. juli 2012, 1. januar 2013, 1. april 2013 og 1. juli 2013.

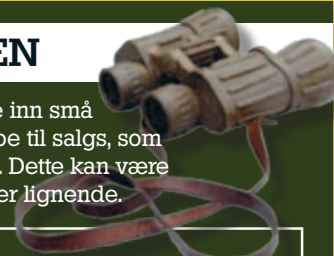
BFO vil legge ut protokollen når den foreligger, og den nye avtalen når den har undergått en redaksjonell gjennomgang.

Jimmy Bjerkansmo/BFO

MARKEDSPLASSEN

Her kan våre lesere gratis sette inn små rubrikkannonser hvis de har noe til salgs, som kan være interessant for andre. Dette kan være uniformer, uniformseffekter, eller lignende.

Gallauniform selges

Gallauniform (inf) str 56 målsøm.
Jakke, bukse, lue, skjorte og to par hansker.
Nesten ikke brukt, og fremstår som ny.
Ta kontakt på telefon 99 09 49 87.

BNS fremtiden er i boks

Kontorcontainere • Sidedørscontainere • Innredede containere
Integrert krokloft • Rammeavtale fraktcontainere • Spesialtilpasning

Tel: +47 22 90 92 50 | www.bns.no | salg@bns.no

10 NYE ÅR MED OMSTILLING FOR LUFTFORSVARET

BFO har alltid vært og er fortsatt svært opptatt av å ivareta de ansattes tjenestelige behov og rettigheter i alle forsvarsgrener. Så også behovet for rettidig informasjon om blant annet status, planer og fremdrift i den stadig pågående omstillingen. Nå var tiden kommet for å få noen svar fra ledelsen i Luftforsvaret.

Leder BFO Eivind Røvde Solberg og undertegnede fikk møte stabssjef Luftforsvaret, brigader Atle Bastiansen, på Rygge flystasjon. Bakgrunnen for vårt besøk, var utallige henvendelser fra medlemmer med en stadig økende frustrasjon over det dem føler er informasjonssvikt. Dette kommer spesielt fra miljøene i Bodø, Mågerø og Ørland, som nå er irriterte og frustrerte over manglende informasjon om hva som skjer, og hvilke iverksettingsplaner Luftforsvaret har i forbindelse nedleggelse av Bodø hovedflystasjon, Mågerø kontroll og varslingsstasjon, samt når opprustingen av Ørland hovedflystasjon skal starte og endringene på Rygge.

BFO/Officersbladet ønsker å bidra til at slik informasjon nå kommer ut så raskt som mulig, og i løpet av et halvtannet times informativt og hyggelig møte med stabssjefen, fikk vi da også mye informasjon, men fortsatt ikke en klar plan, med milepeler for omstillingen. Stabssjefen i Luftforsvarsstaben sier at de til en viss grad venter på Forsvarssjefens 4-års plan for virksomheten i Forsvaret, for de begynner å ta de store avgjørelsene, og gå ut med sine planer. For det er i perioden 2013-2016 at de fleste tiltakene skal iverksettes og sluttføres.

–Det er gjort mye tankearbeid allerede, og vi er opptatt av så vel økonomien, som hvordan denne kraftige omstillingen av Luftforsvaret vil virke inn på den enkelte ansatte. Det er tross alt mellom 600 og 700 mennesker som over tid skal forflyttes til annet tjenestested. I samråd med FST, vil vi fortløpende komme med målrettede tiltakspakker til de berørte, basert på hva hvert enkelt miljø og enkeltpersoner har behov for, sier stabssjefen.

Bastiansen sier videre at et stikkord i omstillingsarbeidet er involvering. Vi har tenkt å la luftvingene få et visst ansvar for iverksetting av omstillingstiltak. Det er tross alt de som føler hvor skoen trykker. Vi er også meget oppmerksomme på faren for å miste viktig kompetanse underveis i omstillingsprosessen, og vil komme opp med overgangsordninger for de involverte, som blant annet ordninger med en trinnvis forflytning av enkelte avdelinger, og eksempelvis noe fjernarbeid i en overgangsfase. Slike og andre omstillingstiltak vil ha en pris, og det er viktig å fokusere på tiltak for å beholde personellet, blant annet fordi dette er billigere enn å utdanne nye til det samme erfaringsnivået, sier han. Uansett må vi i deler av omstillingsperioden regne med en lavere produksjon av for eksempel antall flytimer.

BFO er smertelig klar over at Luftforsvaret står overfor den største omstillingen noen sinne. Vi kan bare nevne utfasing av Lynx, anskaffelse og innfasing av fregatt- og kystvaktelikopteret NH-90, utfasing av F-16, samtidig med innfasing av det nye kampflyet F-35, innføring av nytt redningshelikopter, mulig utskifting av Bell 412 helikopteret, nedleggelse av Bodø hovedflystasjon, kraftig opprusting av Ørland hovedflystasjon, opprusting av Evenes for QRA-oppgavet, nedleggelse av Mågerø kontroll og varslingsstasjon og overføring av oppgavene til Sørreisa og FOH samt endringene ved Rygge flystasjon og flytting av Luftforsvarets ledelse. Alt dette frem til 2016, pluss noen år i tillegg til alle våre F-35 er levert.

Stabssjefen blir litt mer alvorlig når spørsmålene fra leder BFO fortsatt strømmer på, og alle utfordringene er brettet ut. La meg

Stabssjef Luftforsvaret, brigader Atle Bastiansen, presse- og informasjons-offiser kaptein Ola Christensen og leder BFO Eivind Røvde Solberg i samtale på stabssjefens kontor på Rygge. Redaktøren står som vanlig bak kameraet, der han trives best.

eksempelvis ta nedleggelsen av Bodø hovedflystasjon begynner han. Det er en utfordring å spleise kampflymiljøet på 331 og 332 skvadron på Bodø, med 338 skvadron på Ørland. De har som kjent vært "konkurrenter" i mange år. Når det gjelder videre fremtid for Bodø, diskuterer vi en ordning hvor vi selv etter formell nedleggelse, beholder noe teknisk produksjon rundt våre F-16, frem til alle F-16 er utfaset (2020?). Det er viktig at vi så snart som mulig kommer i gang med planlegging og oppstart av bygging av boliger og kontorlokalteter på Ørland og ved FOH/Reitan, og vi ønsker i størst mulig grad å unngå midlertidige løsninger. Vi må også innse at den store økonomiske gevinsten ved å nedlegge Bodø hovedflystasjon, Mågerø og Rygge, ikke kommer før all EBA er avhendet, presiserte brigaderen. Videre ga han også uttrykk for en viss bekymring for å flytte fra et velfungerende ledelsesbygg på Rygge, og at det bare er generalinspektoren med en tilpasset stab, som i 2014 flytter til Reitan. Da hadde det vært mer hensiktsmessig å flytte hele Luftforsvarsstaben, avsluttet stabssjefen i Luftforsvarsstaben Atle Bastiansen.

Oppsummert fikk vi mye informasjon, og gode tanker som Luftforsvarsstaben har gjort seg, men tør stille spørsmålet om hvorfor dette ikke har materialisert seg i mer konkrete planer enda? Kom avgjørelsen i Stortinget "som julekvelden på kjærringa" for Luftforsvaret?

Tekst & Foto: Einar Holst Clausen

Fra Omstillingskoordinatoren i Luftforsvaret

Hva har vi gjort til nå, og hva har vi tenkt å gjøre denne høsten. Dette har jeg enda ikke full oversikt over, men vi prøver å identifisere de tiltakene som ligger nærmest i tid og her er noen eksempler:

Forankre en strategi og visjon for omstillingsløpet hos GIL og hans ledergruppe på Forum 3 luft medio september (fokus på ledelse). Iverksette en analyse av NAOC etableringen sammen med FOH, Cyberforsvaret og andre berørte DIFer. Iverksette en analyse/vurdering av flyttingen av GIL med tilpasset stab til Reitan, i dialog med FOH og LKM Bodø. Iverksette en analyse/vurdering for flyttingen av DA-20 fra Rygge til Gardermoen, og iverksette en analyse/vurdering for tidlig etablering av FOB Evenes for F-16 operasjoner

*Ingard Moe/Oberst
Omstillingskoordinator/LST*

BEMERKELSESVERDIG KADETTRESPONS - SKOLEUTREDNINGEN 2012

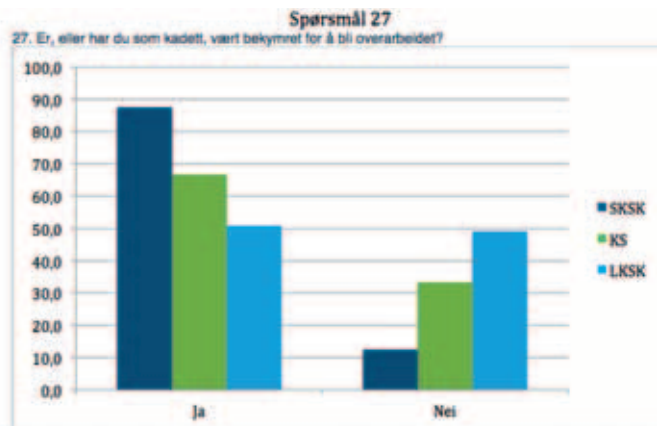
Har du gått på krigsskole, eller vurdert å gjøre det? Da har du kanskje fått med deg at vi har tre av dem, og du har derpå kanskje spurt deg om det er noen forskjeller ved det å være kadett fra skole til skole. Siden ingen har prøvd å være kadett over tid på alle tre skolene, er det noen deler av opplevelsen som blir litt vanskelig å sammenligne.

Det har KAFO gjort noe med. For å peke på muligheter som skolene har til å lære av hverandre, samt å forsterke KAFOs eksisterende budskap til skoleledelsene, har vi gjennomført en landsdekkende spørreundersøkelse for kadetter.

Utredningen har en drøftingsdel der resultatene er grundig behandlet av KAFOs lokalstyrer som har kjennskap til forholdene ved sin skole og anbefaler tiltak tilpasset situasjonen. I tillegg følger en egen, grundig utredning av SNU-ordningen ved SKSK og de utfordringene som finnes ved den i dag.

I utredningens vedlegg B har vi stilt opp en rekke diagrammer som illustrerer forskjeller mellom svar fra kadettene på de tre skolene. Søylen gir prosentvis oppslutning om svaralternativet blant kadettene ved den respektive skole. Dette mener vi illustrerer tydelig noen viktige forskjeller mellom skolene.

Som eksempel kan jeg ta frem svaret på spørsmål 27. Her kan leseren og skoleledelsen velge selv hvordan diagrammet skal tolkes. Kanskje kadetter ved SKSK er unødvendig bekymret? Kanskje det finnes en reell grunn til bekymring? Hva ville et "sunt" resultat på dette spørsmålet være? Uansett mener jeg resultatet er bemerkelsesverdig, især hvordan det kan være så stor forskjell på skolene. KAFO har gjennom undersøkelsen levert et godt grunnlag for diskusjon i alle tre forsvarsgrener. Dette kan også sees i lys av spørsmål 23, der SKSK skiller seg ut ved at hele 70 prosent av kadettene mener skolen oppfordrer kadettene til å påta seg for mange verv ved siden av fagene.

Det er mange andre godbiter å ta tak i i utredningen også. Tydeligvis har kadettene ved KS en litt annen oppfatning av skolesjefens tilgjengelighet enn på de andre skolene. 80 prosent opplever ham som utilgjengelig på KS, mot tilsvarende drøye 20 prosent på begge de andre skolene. Hva er bakgrunnen for det mon tro?

Utredningen er tilgjengelig for alle som lurer på flere forskjeller mellom skolene og drøftingen av de mulige årsakene til dette. Den kan lastes ned fra www.BFO.no. KAFO takker alle kadetter som har bidratt i undersøkelsen!

Av Lt Joakim Ramse, NK KAFO

PÅ HJUL MED BFO I RAUMERRITTET

Raumerrittet gikk av stabelen lørdag 9. juni, og Team BFO stilte i lagskonkurransen "Olav Digre".

Team BFO besto av BFO medlemmene Bård Vereide og Jørgen Thorshaug-Wang, som begge jobber som piloter i Luftforsvaret. Foruten å dele interessen for fly, er vi også lidenskapelig interessert i sykling.

Vi har trent og konkurrert individuelt i mange år, men fant ut at vi skulle slå oss sammen og prøve noe nytt. Lagskonkurranse gir et mer sosialt preg på sykkelopplevelsen, og samarbeid er en vesentlig faktor for å lykkes. Befaltes Fellesorganisasjon støttet oss med nødvendige sponsormidler, og viste at de ikke bare er gode støttespillere i hverdagen som piloter i Luftforsvaret, men også på sykkelsetet gjennom Romeriksåsen.

Bård er tidligere jagerflyger på F16, og flyr nå Hercules ved 335 skvadronen på Gardermoen. Bård sykler året rundt, og er som oftest å se på toppen av resultatlistene.

Jørgen er helikopterpilot ved 330 skvadronen på Rygge, og har tidligere fløyet Bell 412 og Lynx. 330 skvadronen har et svært aktivt sykkelmiljø, hvilket skaper godt samhold og mange kollegiale tvekamper.

Årets Raumerritt ble av det kalde og våte slaget, og det ble en tøff affære å komme helskinnet til mål. Team BFO hadde målsetting om å vinne årets lagskonkurranse, men vi måtte etter hvert se oss slått av et bedre lag.

Raumerrittet ble i år kjørt motsatt vei, noe som ble godt mottatt av deltakerne. De første to milene ble kjørt på kupert asfalt, med mye lurekjøring og eventyrende taktikk. Alle lagene var opptatt av å spare seg til bakken fra Ås gård til toppen av Romeriksåsen. Som ventet ble det kjørt bra opp fra Ås gård, og det etablerte seg fire lag som kjempet i teten. Ved Gruvelia måtte vi ta en pause i "pitstop", for å fikse tekniske problemer. Siste halvdel gikk med til å kjempe om andreplassen. Vi kom ut av første lange og sugende terrengparti som nummer to, og økte avstanden bakover gradvis frem mot mål på Hellerudsletta. Totalt sett en sur og kald opplevelse, med påfølgende totaloverhaling av sykkel etter målgang. Med andre ord en ikke helt uvanlig sykkelopplevelse under norske forhold. Om kort tid er gjørme, regn og kulde glemt, og vi står klare på startstreken med nytt pågangsmot.

Som trofaste BFO medlemmer vil vi takke for støtten i hverdagen som piloter. Vi vil også takke for støtte til deltakelse i Raumerrittet, og håper dette vil inspirere øvrige medlemmer til å sanke mil på sykkel gjennom sommeren.

ROVDRIFT PÅ ANSATTE

Tillitsvalgte i Forsvaret varsler om rovdrift på ansatte. YS-leder Tore Eugen Kvalheim advarer mot en oppdemmet frustrasjon blant de ansatte. - Alle deler av Forsvaret har blitt underlagt kutt i årsverksrammene. Det går til syvende og sist ut over evnen til å løse oppdraget, og de siste årene har vi sett at situasjonen gjelder alle deler av Forsvaret. Situasjonen blir stadig mer akutt, uttalte Eivind Solberg, leder i Befalets Fellesorganisasjon, til avisa Klassekampen torsdag. Samtidig som forsvarsbudsjettet har økt jevnt de siste årene, har det blitt gjennomført kutt i årsverk. Store summer har gått med til modernisering og nytt utstyr, og de ansatte har måtte lide på bekostning av nye investeringer. - Vi har en personellstruktur i dag som fører til at de ansatte brenner lyset i begge ender. Mange forsvinner ut av Forsvaret og inn i nye jobber, og dette er en selvforsterkende spiral som fører til en større belastning på dem som blir igjen, sier Solberg.

Befalets Fellesorganisasjon har ved flere anledninger varslet om problemene innad i Forsvaret. Solberg forteller at de opplever liten vilje til å gjøre noe med situasjonen. - Alle mer eller mindre erkjenner problemene, men

svært få er villige til å se på løsninger som fungerer. Regjeringen og den politiske ledelsen i Forsvarsdepartementet har ikke tatt problemene på alvor, samtidig som man i Forsvaret har basert seg på rovdrift av enkeltpersoner. Dette er ikke en levedyktig strategi.

YS-leder Tore Eugen Kvalheim, som selv har yrkesbakgrunn fra Forsvaret, trekker fram manglende midler til øving som en viktig grunn til at man nå sliter med manglende kompetanse. - Norge investerte i fem fregatter, hvor to av disse nå ikke seiler. Når man ikke har midler til øving, får man heller ikke inn den kompetansen som trengs, sier YS-lederen i et intervju med Klassekampen fredag.

YS-lederen beskriver omstillingene i Forsvaret som helt nødvendige, men mener disse ikke har blitt fulgt opp med nødvendige midler til å utvikle kompetanse. - Årsaken er at man har sett for mye på moderniseringen, men ikke på personeldelen som skal betjene det nye utstyret. Selvfølgelig handler dette også om økonomi: Når arbeidssituasjonen oppleves vanskelig så er det ikke rart at man søker gode jobber andre steder, sier han.

- Offiserer som yrkesgruppe er veldig lojale

mot sin arbeidsgiver. Likevel bør det ikke overraske forsvarsministeren at det har vært en oppdemmet frustrasjon over lengre tid, som det er helt uunngåelig at nå kommer til syne. Slitasjen og arbeidspresset er helt klart en viktig grunn til at mange slutter.

YS-lederen mener omstillinger i Forsvaret har vært og er nødvendige, spesielt sett i lys av endringer i det sikkerhetspolitiske verdensbildet og Norges forsvarspolitiske rolle.

Kvalheim påpeker at det må være en fornuftig balanse mellom målene politikerne setter for Forsvarets virksomhet og ressursene som tilføres. - Denne balansen må være et av premissene for den kommende kompetansemeldingen, som Regjeringen har varslet til Stortinget ved årsskiftet 2012/2013, sier han.

- Regjeringen må synliggjøre hva de har tenkt å gjøre med den anstrengte personellsituasjonen som tynger Forsvaret. Det viktigste tiltaket er så snart som mulig å revidere befalsordningen, herunder se på de vervedes situasjon. Deretter må yrkesgruppens lønns og arbeidsvilkår gjennomgås slik at utstrakt bruk av gratis arbeid og lojalitet ikke er det som balanserer driften, sier han.

Tore Eugen Kvalheim/leder YS

Instant Shelter

Bruksområder:

Forlegning
Messer
Verksted
Lager

Ring 64 83 55 00

www.obwiik.no

rom for frihet

Kontaktinfo BFO

Funksjon	Navn	Område	Mobil	Kontor	e-post
Leder	Eivind R Solberg		934 08 550		eivind.solberg@bfo.no
Nestleder	Jens B Jahren		930 05 202		jens.jahren@bfo.no
Rådgiver	Tom Skyrud	Medbest	473 87 648		tom.skyrud@bfo.no
Forhandlingsleder	Ragnar Dahl	Medbest	934 98 520		ragnar.dahl@bfo.no
Forhandlingsleder	Rune Rudberg	Medbest	934 20 377		rune.rudberg@bfo.no
Forhandlingsleder	Even Mølmsaug	Tariff	990 94 678		even.molmsaug@bfo.no
Forhandlingsleder	Rolf J. Ledal	Tariff	934 62 716		rolf.ledal@bfo.no
Kompetanse-utvikler	Lars Omberg	BFO-skolen	920 91 238		lars.omberg@bfo.no
Sekretariatsleder	Arild Helgesen		934 99 445		arild.helgesen@bfo.no
Organisasjonssekretær marked	Lars Kristian Danielsen		905 85 355		lars.kristian.danielsen@bfo.no
Rekrutteringsansvarlig marked	Lars-Andreas Irgens		988 82 958		lars.irgens@bfo.no
Konsulent medlemsreg./forsikr.	Mona Eriksen Rudberg		924 28 698		mona.rudberg@bfo.no
IT Drift- og arkiv ansvarlig	Kyrre Felde		970 99 880		kyrre.felde@bfo.no
Økonomileder	Mona Skansen Audne		957 50 165		mona.audne@bfo.no
Redaktør Offisersbladet	Einar Holst Clausen	Offisersbladet	928 14 251		offisersbladet@bfo.no
Journalist/web ansvarlig	Jimmy Bjerkansmo	bfo.no	412 43 408		jimmy.bjerkansmo@bfo.no
	Sentralbord siv		23 10 02 20		23 10 02 20
	Sentralbord mil		0510 5694		0510 5694
	Telefaks siv		23 10 02 25		23 10 02 25
	Telefaks mil		0510 5655		0510 5655

OMRÅDETILLITSVALGTE

TELEFONER

Funksjon	Navn	MIL	SIV	MOB	FAKS	e-post
OTV Nord-Norge Bardufoss	Helge Rikardson (tirs/tors)	0580-3905	77 19 39 05	400 29 790	77 19 39 09	helge.rikardson@bfo
OTV Nord-Norge Skjold	Helge Rikardson (man/ons/fre)	0580-3905	77 19 39 05	400 29 790	77 19 39 09	helge.rikardson@bfo
OTV Nord-Norge	Gunnar Lie Eide	0575-2368	77 11 23 68	400 29 791	76 11 23 69	gunnar.lie.eide@bfo.no
OTV Midt-Norge	Morten Granhaug	0550-5232	73 99 52 32	928 11 172	73 99 52 33	morten.granhaug@bfo.no
OTV Midt-Norge	Frøydis Refsvik Grindstein	0565-7394	75 53 73 94	412 22 214	75 53 73 95	froydis.grindstein@bfo.no
OTV Vest	Viggo Holm	0540-4010	55 50 40 10	400 36 653	0540-3487	viggo.holm@bfo.no
OTV Vest	John. L Strømseng	0540-3486	55 50 34 86	926 24 550	55 50 34 87	john.stromseng@bfo.no
OTV Indre Østland	Håvard Støle	0502-2077	64 40 20 77	404 71 718		havard.stole@bfo.no
OTV Indre Østland	Grethe Bergersen			452 49 410		grethe.bergersen@bfo.no
OTV Viken	Pål A Sævik	0510-9433	23 09 94 33	928 17 119	23 09 94 10	paal.savik@bfo.no
OTV Viken	Tor Gunnar Framnes	0510-9779	23 09 97 79	930 53 744	23 09 98 00	tor.framnes@bfo.no
OTV Utland	Tor Gunnar Framnes	0510-9779	23 09 97 79	930 53 744	23 09 98 00	tor.gunnar.framnes@bfo.no

KJÆRE KADETTER

Da er sommeren over og for mange er det starten på et nytt semester med nye utfordringer, og for noen er det starten på noe helt nytt. Jeg vil derfor ønske alle nye kadetter som har startet ved de ulike Krigsskolene velkommen. Dette kommer til å bli starten på et helt nytt kapittel, og jeg anbefaler dere å suge til dere alle de inntrykkene dere vil få og utnytte arenaen dere nå er på til å utvikle dere og lære mest mulig.

KAFO har i ett år nå arbeidet med Skoleutredningen, som vi anser som et svært viktig arbeid, som belyser ulikheter ved de forskjellige Krigsskolene og er ment å utgis årlig. Utredningen består av vurderingen fra KAFOs lokalstyre ved de tre skolene, samt en nasjonal spørreundersøkelse blant alle kadetter uavhengig av organisasjonstilhørighet. Dette presenteres for skolesjefene ved de tre skolene og hensikten er å kunne gjøre noen forhold mer sammenlignbare mellom skolene. Årets utredninger har sine svakheter, noe som kan begrunnes i begrenset oppslutning om spørreundersøkelsen og at prosjektet har vært i oppstartsfasen. For at skoleutredningen skal bli best mulig er vi avhengig av deres respons, og jeg oppfordrer derfor dere alle til å svare på spørreundersøkelsen når den blir utgitt på deres skole.

Skoleutredningen 2012 peker på flere forhold som er viktige for oss som kadetter, og som vi er nødt til å ta tak i. Ventilasjon i klasserom er for dårlig og vil påvirke læringsmiljøet negativt,

dette kan vi ikke ha noe av. Det at også over halvparten av respondentene ved Krigsskolen sier at de er redd for å bli overarbeidet er uholdbart. Her må skolene ta tak og tilrettelegge i større grad for et bedre læringsmiljø. Utredningen peker også på mye som er positivt ved de tre skolene, for eksempel de ulike støttefunksjonene ved skolene som er med på å bidra til at vår hverdag som kadett blir enklere. Det er selvfølgelig ulike divergenser fra skole til skole, men det er her vi har muligheten til å se hvordan det blir gjort på de ulike skolene og lære av hverandre for å gjøre det enda bedre og fjerne friksjon i fremtiden.

I november arrangerer KAFO sin Høstkonferanse. Dette er en arena hvor medlemmene er med på å bestemme virksomheten til det nye styret som velges for den kommende perioden og sist men ikke minst, valg av nytt landsstyre. Her kan du som medlem være med å påvirke hva det kommende styret skal fokusere på i den kommende styreperioden. Jeg håper at det er mange engasjerte ildsjeler som ønsker å være med på årets Høstkonferanse og ikke minst at det er mange som er interesserte i å engasjere seg i KAFOs arbeid og ikke minst stille til valg som enten leder, nestleder eller styremedlem. Er dette noe du kan være interessert i, ta kontakt med ditt lokalstyre og meld deg på. Sist men ikke minst vil jeg ønske dere alle lykke til med det kommende semesteret. Break a leg or something...

Jens-Alexander Tande
Leder KAFO

KAFO-LEDER:

HØSTKONFERANSE OG NYE BEKJENTSKAPER

Da er nok et FOS over og jeg vil begynne med å gratulere alle nye befalelever med plass. Det har aldri vært vanskeligere å bli tilbudt plass, det skal dere være stolte av. Vi er også svært fornøyde med at FOS og befalskolene tok til seg forbedringspotensialene befalelevne i Norge har delt med oss i BESO. På grunn av dere var det i år langt færre skader enn i fjor. Dette skyldes at

allerede tidlig under opptaket ble det utdelt feltsko, slik at kandidatene fikk rimelig med tid til å gå inn skoene på før feltuken. Vi håper dessuten at informasjonen som kom frem blant de ulike linjene korresponderer med hva dere i ettertid har erfart – ikke bare helikopterrappelering og tanks eller feilaktig informasjon – da disse skal ha blitt revidert etter ønske fra tidligere elever. Fortsett med å gi tilbakemeldinger til oss i BESO, det er med på å gjøre Forsvaret til en enda bedre arbeidsplass.

Som befalelev er det viktig å forstå tidlig hva det innebærer å melde seg inn i en fagforening. Å være medlem av BFO kan på mange måter sammenlignes med å ha en far; Han gjør sitt ytterste for at din hverdag ikke plages av problemer som ikke skal forekomme og tar opp kampen på vegne av deg dersom noen er urimelige. Han bidrar samtidig på den økonomiske siden hvis du

blir utsatt for tyveri, ulykke eller om du ønsker å få støtte til forskjellige sertifikater og kurs. Vi i BFO ønsker å ta i mot så mange som mulig av dere.

Den 2.-4. november er det duket for årets høstkonferanse på Oscarsborg festning. Dette er et arrangement jeg oppfordrer alle til å delta på! Her kan du være med på å ivareta og bestemme befalelevnes rettigheter, samtidig som du er med på et fantastisk sosialt arrangement. Du får dessuten et lite avbrekk fra den vanlige befalskolehverdagen. Under høstkonferansen bestemmes dessuten neste års BESOSTyre. Still til valg! I ettertid er jeg utrolig glad for at jeg selv stilte og jeg kan garantere at du ikke vil angre i ettertid. Dersom du kunne tenkt deg å delta er det bare å snakke med din lokale tillitsvalgt så ordner han det administrative.

Årets høstkonferanse er i motsetning til de siste årene ikke med NOF av ulike grunner. Det vil i hvert fall ikke ha noe negativ innvirkning og vi i BESO gleder oss til å stifte nye bekjentskaper!

Tobias Brøndbo
Leder BESO

BESO-LEDER:

ALT SOM GJELDER VOLVO PÅ EKSPORT. OG LITT TIL.

**UTENLANDSBEORDRING?
VURDERER DU Å KJØPE BIL PÅ EKSPORT?**

VOLVO INTERNATIONAL CUSTOMERS SALES

er en internasjonal salgsorganisasjon som selger biler til diplomater og militære som er på flyttefot. Prisene er meget gunstige, da bilene leveres rett fra fabrikk i Göteborg. Vi har også mulighet til å levere biler i de fleste hovedsteder i Europa og USA. Bilene kan spesialtilpasses til de markeder de skal brukes/sluttbrukes.

Bilia **08555**

Bilia Økern: Økernveien 115, Oslo.
Magnus Bjørseth Diplomat Sales Manager. Phone: + 47 415 68 318.
E-mail: magnus.bjorseth@bilial.no

www.bilia.no

bilial

FRISTATEN IRLAND

AV TROND SÆTRE

Det berømte påskeopprøret i 1916 manglet støtte i det brede lag av befolkningen, og endte med knusende nederlag for opprørene. Likevel blir hendelsen sett på som et vendepunkt i kampen for irsk selvstendighet. Ikke minst fordi den førte til økt oppslutning om den militante delen av den irske separatistbevegelsen.

Uavhengighetsstriden eskalerte så snart separatistpartiet Sinn Fein hadde vunnet det irske parlamentsvalget i desember 1918. Alt den 21. januar samlet det første Dáil, dvs. det Sinn Fein-dominerte parlamentet, seg for å lese opp den irske uavhengighetserklæringen. Samme dag ble to medlemmer av Royal Irish Constabulary (RIC) drept av paramilitære fra Irish Volunteers. Angrepet var ikke beordret av Sinn Fein eller Dáil, men hendelsen førte til at uavhengighetserklæringen uunngåelig ble etterfulgt av krig.

Enda mer uunngåelig ble krig da Dáil valgte å anerkjenne Irish Volunteers som Irlands offisielle hær, med det påfølgende navnebyttet til Irish Republican Army - IRA. President Eamon de Valera erklærte i april 1919 at «For øyeblikket er det bare én legitim myndighet i Irland, og det er den irske republikks valgte regjering.»

Valera fikk inn for konvensjonell krigføring, fordi dette ville legitimere kampen i internasjonale øyne. Men den nyutnevnte etterretningssjefen for IRA, Michael Collins, mente det var upraktisk, basert på erfaringer fra påskeopprøret. Collins hadde deltatt i opprøret og bare så vidt unngått dødsstraff for det. Han var overbevist om at IRAs beste sjanse var å utkjempet geriljakrig. Inspirert av taktikker fra boerkrigen gjennomførte IRA kjappe raid uten uniformer. Tjenestemenn som jobbet for regjeringen i London ble bevisst og konsekvent utpekt som mål, både for attentat og boikotter; Det går historier om at RIC-folk måtte true kjøpmenn med våpen for å få handle hos dem. Lynangrep på isolerte RIC-stasjoner førte til at RIC trakk seg helt tilbake mange steder på landsbygda, og IRA kunne komme inn og overta. Den britiske administrasjonen falt sammen mange steder i Irland.

Her bør det legges til at selv om Sinn Fein valgt parlamentsvalget, var IRA sine voldshandlinger til å begynne med svært upopulære i den irske befolkningen. Først da britiske myndigheter begynte å slå hardt tilbake, snudde opinionen. Verst rykte hadde de såkalte Black and Tans, paramilitære styrker som ble rekruttert for å hjelpe RIC. De fleste var veteraner fra 1. verdenskrig, og mange av dem hadde gått arbeidsledige. Rekrutteringen var så vellykket at det ikke fantes RIC-uniformer til alle; økenavnet «Black and Tans» kom av fargene på reserveuniformene deres. Fiender som drev med geriljakrigføring var uvant for dem, og de reagerte med nulltoleranse. En løytnantoberst fra Black and Tans rådet sine menn

Kort tid etter at 1. verdenskrig var brakt til ende møtte den britiske hæren alt på en ny motstander. Denne gangen på britisk jord, eller snarere hva de anså for britisk jord. Framveksten av IRA som organisasjon og hær innvarslet slutten på Irland som britisk lydrike.

til å skyte enhver som oppførte seg «mistenkelig» på noen måte («mistenkelig» i dette tilfellet kunne f.eks. innebære å ha hendene i lomma) - «Du kan komme til å gjøre feil iblant og uskyldige kan bli skutt, men det får ikke hjelpe, og du kommer til å ramme riktig noen ganger.» En mer profesjonell avdeling som funksjonerte sammen med Black and Tans var The Auxiliary Division Royal Irish Constabulary (ADRIC, også kjent som Auxiliaries). Denne gruppa besto hovedsakelig av tidligere offiserer, mange av dem høyt dekorerte fra verdenskrigen. Særlig dyktige var ADRIC på etterretning, og de ble sett på som IRAs mest formidable motstander.

Utvilsomt den mest skjellsettende dagen i konflikten var 21. november 1920, kjent som «Bloody Sunday» (det har riktignok vært flere Bloody Sundays). På morgenen ble elleve britiske etterretningsagenter myrdet, de fleste i sine hjem eller i nærheten. Dette var en koordinert aksjon, beordret av Collins og utført av IRA. Det kom til kamp, og i trefningene ble to ADRIC-offiserer også drept. Samme ettermiddag ble en fotballkamp raidet av ADRIC. Agentene endte med å drepe tolv sivilister, men motivet for drapene var uklare. ADRIC hevdet at det kom til kamp mens de lette etter antatte IRA-menn som de hadde grunn til å tro befant seg inne på stadion, andre mener at drapene var en ren hevnaaksjon som rammet tilfeldig.

Hvem som «vant» og hvem som «ga opp» i uavhengighetskrigen er ikke lett å slå fast. På den ene siden var Bloody Sunday-aksjonen et hardt slag for britisk etterretning, og svært hemmende for rekrutteringen. På den annen siden sto ikke IRA overfor noe gjennombrudd, og selv Collins skal på et tidspunkt ha hevdet at «vi kunne ikke holdt ut tre uker til». Fredsforhandlinger i 1921 resulterte i den kontroversielle anglo-irske traktaten som ga Irland uavhengighet, men på visse betingelser. Irland måtte forbli i det britiske samveldet, og de seks provinsene i nordøst – kjent som Ulster eller Nord-Irland – forble under britisk styre. Irske selvstyremyndigheter godtok dette. Men IRA, som hadde fortsatt med attentater under fredsforhandlingene, nektet. Dermed fortsatte striden, nå som borgerkrig. Etter å ha gjort mislykte forsøk på å besette Dublin og andre viktige byer, gikk IRA tilbake til geriljakrigføring, men de manglet bred, folkelig støtte. At den innflytelsesrike katolske kirken tok parti mot dem hjalp heller ikke på moralen. Mostanden døde gradvis ut, og i mai 1923 la IRA ned våpnene. Men den snaut ett år lange borgerkrigen hadde kostet flere liv enn uavhengighetskrigen – Minst 2000 (tallene på IRAs side er usikre).

Spørsmålet om irsk lojalitet til samveldet og den engelske kronen ble løst i 1937, da det ble vedtatt en grunnlovsendring som åpnet for å gjøre Irland til republikk. Nord-Irland, derimot, har forblitt et stridsspørsmål helt til denne dag.

Samsung GT-N8000 Galaxy Note 10.1 16GB

Neste generasjons nettbrett

Samsung har tatt et steg lengre og laget et nettbrett som gjør det mulig med sann Multitasking. Skjermbildet kan deles i to, der man for eksempel kan se på en video på den ene delen og gjøre notater på den andre delen av skjermen. Pennen som medfølger er trykksensitiv og gir en mer realistisk følelse enn andre modeller. Notatene man skriver blir søkbare og digitalisert. Nettbrettet leveres med opptil 64 GB lagring og kan oppgraderes med et microSD kort med total lagringskapasitet på 128 GB. Kamera er på forsiden og baksiden, kommunikasjon via Wi-fi og 3G. Samsung GT-N8000 koster 4999,- og kan kjøpes på bfo.milrab.no eller per telefon 53 69 78

G-Shock GA100-1A1

Større, røffere og svartere enn sine forgjengere

Casio sin G-shock klokkeserie har vært en gjenganger i en årrekke og har lite variasjon i design. Den nye GA100-1A1 er laget med en svart "stealth" finish og har en rekke funksjoner som stoppeklokke, kalender til år 2099, alarmer og LED belysning. Shock resistent og vanntett ned til 200 meter. G-Shock GA100-1A1 vil bli tilgjengelig i Norge i løpet av høsten med en forventet utsalgspris på ca 1500,- (BFO-pris ca 1200 bfo.milrab.no)

ASUS G75VW

Den ultimate kammaskinen

Gode spillmaskiner blant stasjonære PC-er har vært tilgjengelig i mange år. Hovedutfordringen med å lage en bærbar PC egnet til spillbruk er varme og batterikapasitet. De nyeste prosessorene og skjermkortene bruker betraktelig mindre strøm enn sine forgjengere og derav genererer vesentlig mindre varme. Asus har utviklet et kabinett som kjøler ned komponentene effektivt og stillegående, som igjen fører til at ytelsen på maskinen kan økes. Resultatet er Asus G75VW som gir overlegen spillytelse og er et godt og reelt alternativ til en stasjonær PC eller spillkonsoll.

ASUS G75VW koster 11 899,- og kan kjøpes på bfo.milrab.no eller per telefon 53 69 78

GoPro Wi-fi BacPac

Last ned gratis GoPro applikasjon på din mobil og få live-videostream og fjernstyring!

En etterlengdet Gadget til ditt GoPro kamera. Tar deg styre opptil 50 kameraer samtidig med en rekkevidde på 180 meter. Med fjernkontrollen har du full kontroll over kameraet samt en live feed av video og playback. Har du nettverkstilkobling, kan du ha en live feed til internett. Noe å ha i hytten/hjemmet mens man er borte?

GoPro Wi-fi koster kr 1299,- og kan kjøpes på bfo.milrab.no eller per telefon 53 69 78

Flyshow-jubileum-himm

Nordnorsk natur, fantastisk vær, årets flyshow, 70-års jubileum for 332 skvadron, var hovedingrediensene da titalls tusen mennesker fikk oppleve kanskje tidenes flyshow på Bodø hovedflystasjon den 16. juni. Men både publikum og ansatte på stasjonen ga tydelig uttrykk for at dette føltes mer som et gravøl, og siste hilsen fra Bodø hovedflystasjon.

Fullt hus og stormende jubel,
med masse å se på!

TEKST & FOTO: EINAR HOLST CLAUSEN

Flyshowet på Bodø hovedflystasjon var en del av markeringen "Norsk Militær Luftmakt 100 år", men også feiringen av stasjonens 70-åring - 332 skvadron. Og markering ble det i aller høyeste grad, med de beste display-teamene og en imponerende mengde andre gamle som nye flytyper. Gjen-synet med svenskenes "flygande tunnan", Saab Wiggen og den

nyrestaurerte Starfighter (enda ikke godkjent for flyging, men takset opp foran publikum), var noen av høydepunktene.

Med et tettepakket program hele lørdagen, og et strålende vær, ble denne dagen uforglemmelig for så vel Bodøværing, ansatte som tilreisende, selv om malurten i begeret med melding om nedleggelse av hovedflystasjonen, for mange føltes som tunge mørke skyer over Bodø. At generalinspektøren for Luftfors-

varet, generalmajor Hannestad ikke hadde funnet tid til å komme til Bodø, falt også mange tungt for hjertet. Men plasteret på såret var at sjef Forsvarets Operative Hovedkvarter, viseadmiral Bruun-Hansen hadde tatt seg tid til å besøke dette flotte arrangementet.

Offisersbladet hadde i forrige utgave reportasje fra Horten, Ørland og Kjeller, men skulle gjerne vært til stede på alle de andre flyshowene som gikk av

stabelen denne sommeren, men det lot seg ikke gjøre. Men jeg vet at de vellykkede arrangementene på blant andre Andøya, Sola, Jarlsberg og Geiteryggen har markert Norsk Militær Luftmakt og sivil Luftsport på en utmerket måte. Så i stedet for å gå alt for mye i detalj fra Bodø Air Show, så får dere i stedet en liten bildereportasje, samt et lite historisk tilbakeblikk fra 332 skvadrons historie på slutten av artikkelen.

el og helvete i Bodø

Sikorsky SR 92, vårt neste redningshelikopter?

Lockheed P-38 Lightning.

Den svenske Viggen var et populært gjensyn.

Sjef FOH viseadmiral Haakon Bruun-Hanssen, ble vist rundt av brigader Per E Rygh.

Luftforsvarets første og eneste NH-90.

En Bleriot fra tidlig 1900-tall.

F-104 Starfighter - snart flygbar!

To norske Vampire tar av i formasjon. Norges første jet jagerfly.

Småflyene i Nord-Norsk natur!

Tulin og Gabrielsen ønsker Solvang tilykke med en nedskutt tysker etter toktet.

En skvadron med stolte tradisjoner

Bjørnstad, Reide, Riung venter på å ta av.

Briefing før oppdrag.

332 skvadron ble grunnlagt i England 15. januar 1942 som den tredje norske flyskvadronen i RAF. Opprettelsen fant sted på RAF Catterick i Yorkshire med Supermarine Spitfire Mk.VA, men allerede i april ble disse byttet ut med nyere Spitfire Mk.VB. Etter en forholdsvis rolig start ble skvadronen i juni overført til RAF North Weald utenfor London. Her dannet avdelingen "132 (Norwegian) Wing" sammen med den norske 331 skvadron, og fløy offensive tokt over kontinentet foruten forsvar av eget luftrom og eskortering av allierte bombefly. I oktober 1942 konverterte 332 til Spitfire Mk.IX og opparbeidet etter hvert stor anerkjennelse,

også utenfor RAF. 331 og 332 skvadron opererte sammen resten av krigen og var alltid i fremste rekke under felttoget i Europa. Skvadronene vendte hjem til et fritt Norge 22. mai 1945 og ble mottatt på Gardermoen flystasjon av daværende kronprins Olav.

To måneder senere fikk 332 skvadron nytt tilholdssted på Værnes flystasjon og ble drevet på vedlikeholdsbase fra januar 1946 til april 1948. Skvadronen ble på ny aktivisert og en ving ble detasjert til Bardufoss flystasjon fra juni. I oktober 1949 flyttet hele skvadronen til Bardufoss. 332 ble midlertidig nedlagt med utfasingen av Spitfire i juli 1952, men allerede i februar 1953 aktivisert på Gardermoen og tok nå et langt skritt framover i teknologien da

den ble oppsatt med Republic F-84G Thunderjet. I juni 1955 flyttet avdelingen til Rygge flystasjon hvor "Flying Jokers" ble opprettet som en del av 332 mot slutten av Thunderjet perioden. Disse fortsatte som Luftforsvarets offisielle oppvisningsteam da North American F-86F Sabre ble innført i april 1957.

332 ble nå utdanningskvadron for F-86F og opererte denne flytypen frem til 1963. Avdelingen hadde flyttet til Gardermoen i juni 1961 og startet etter hvert konvertering til allværsutgaven av Sabre, F-86K, men i august 1964 ble skvadronen nedlagt. I juni 1966 var 332 tilbake på Rygge, denne gangen utstyrt med fabrikknye Northrop F-5A/B Freedom Fighter.

Men i desember 1972 var nedleggelsen igjen et faktum, nå for nesten syv år. Da Luftforsvaret innførte den meget moderne General Dynamics F-16A/B Fighting Falcon i januar 1980 ble 332 første norske avdelingen til å operere de nye jagerflyene og fikk samtidig rollen som utdanningskvadron i tillegg til sin rolle som fullt operativ avskjæringsenhet. I 1998 startet en ny epoke for 332 skvadronen, 332 sluttet med opplæring av nye flygere og skulle i stedet lede innføringen av det nye F-16 Mid Life Update (MLU). I 2002 måtte skvadronen igjen på flyttefot, og fra august 2002 har skvadronen hatt tilholdssted på Bodø Hovedflystasjon som en del av 132 Luftving.

Kilde: Bodø Hovedflystasjon

RABATT PÅ FORSIKRING FOR ALLE MEDLEMMER I FP.

SLIK SPARER DU PENGER MED IF-AVTALEN.

Du får mellom 6 og 12 prosent rabatt på forsikringene dine hvis du er If Pluss-kunde. Forutsetningen er at du har minst tre tellende forsikringer hos oss. I tillegg får du som er medlem av FP 10 prosent grupperabatt på de vanligste privatforsikringene dine. Og som om ikke det er nok gir FP deg 5 prosent kontorabatt hvis du har dekning på kontoen ved belastning.

Ta kontakt med forsikringsspesialistene i FP på telefon 21 07 57 10 eller if@fp.no hvis du vil vite mer.

I samarbeid med:

FP

Forsvarets Personellservice

Rolig, vi hjelper deg.

MAP 2012

For enkelte er ikke
hinderne egentlig i veien.

Fekting - en gammel gentleman- og militær sport.

Ane Thea Kristoffersen vant orienteringen.

Den finske fektetreneren.

Åpningsseremonien 3. august.

Når Norge arrangerer VM i flyfemkamp på hjemmebane gjør de to norske lagene storeslem, og vinner hver sin klasse. Tilbakemeldingene i etterkant er entydige: arrangementet er av de beste som er gjennomført. Dette kunne rett og slett ikke ha vært bedre!

TEKST: WENCHE RYDNING OG
MORTEN GRANHAUG
FOTO: PRESSE- OG
INFORMASJONSAVDELINGEN 138 LUFTVING
OG MORTEN GRANHAUG

Fra 1. til 9. august i år ble det arrangert Verdensmesterskap i flyfemkamp på Luftkrigsskolen i Trondheim. Tidligere ble benevnelsen PAIM brukt, men nå er det Military Aeronautical Pentathlon (MAP) som gjelder. Konkurransen oppsto i det franske luftforsvaret i 1948, med mål om å forbedre blant annet selvforsvarsferdigheter for

piloter. Ferdighetene man ønsket å forbedre var blant annet: koordinasjon, balanse, hurtighet, evnen til å ta gode og hurtige beslutninger samt selvbeherskelse.

Etter nøye vurderinger ble følgende grener valgt: skyting, svømming, fekting, basketball og escape. Escape besto opprinnelig av hinderbane og orientering, men disse to er i dag egne grener, som gir en sekskamp der man etter endt konkurranse stryker det dårligste resultatet.

I tillegg til de obligatoriske grenene som er nevnt over arrangeres også det tradisjonelle Air Rally'et. Dette er en flykonkur-

ranse der hver nasjon stiller med et lag som på 90 minutter skal planlegge et simulert angrep fra lufta mot to mål på bakken. Man får en avgangstid og beskjed om hvor lang tid oppdraget skal vare. Man får posisjon og bilde på de to målene og skal ved hjelp av kart og manuelle planleggingsverktøy lage en plan for gjennomføring av angrepet. Vertsnasjonen sørger for enten å stille med fly og flygere selv, eller som i år; et samarbeid med andre nasjoner som kan bidra med dette. Hvert lag velger en flyger eller navigator fra flyfemkamp-laget som skal fly oppdraget i henhold til planen. Air

Rally'et ble arrangert på Ørland Hoved-flystasjon under flotte flyforhold. Hovedansvarlig for årets Air Rally var Kapt Asbjørn Singstad, tidligere flyfemkjemper og flyger ved 330 skvadron avdeling Ørland. Seieren gikk til Sverige og Magnus Nordlander, som fløy nærmest prikkfritt og oppnådde 3980 poeng av 4000 mulige.

Norge har arrangert VM i 1962, 1972 (Rygge), 1981 (Ørland), 1988 (Rygge), 1994 (Bodo), 1997 (Trondheim) og 2012 (Trondheim). I 1972 fikk Norge sin første verdensmester i flyfemkamp da Odd Mjelde vant VM på hjemmebane på Rygge. I tillegg vant Norge

Linn Elise Rølvug, som til vanlig flyr Bell 412, fløy for Norge i Air Rally'et.

Sverige støttet VM-arrangøren med tre fly av typen SK60, samt tre flygere med instruktørutsjekk.

Alle deltakerne samlet på ett Brett.

lagkonkurransen sammenlagt dette året. I 1975 vant Mjelde nok engang individuelt gull i VM, og det norske laget tok sølv.

Årets mesterskap har vært planlagt i et års tid, med nylig pensjonert idrettsoffiser og idrettsinspektør Rune Nilsen som prosjekt-offiser. Deltakende nasjoner var Brasil, Tsjekkia, Ecuador, Finland, Norge, Spania, Sverige, Tyrkia, samt observatører fra Litauen og Kina. I årets konkurranse ble det for første gang i flyfemkampens historie konkurrert i egen dameklasse, og fire nasjoner deltok her; Sverige, Brasil, Ecuador og Norge. I lagkonkurransen stakk Norge av

med seieren, og individuelt ble det gull til Renate Laugen Evensen, sølv til Wenche Rydning og 4.plass til Ane Thea Kristoffersen.

Det norske herrelaget har altså vunnet lagkonkurransen kun én gang tidligere, for 40 år siden, og i år skjedde det igjen. Norge vant med Finland på 2.plass, 55 poeng bak og med Brasil på 3.plass, 348 poeng bak. De norske herrene imponerte også individuelt med Frank Sandberg på 3.plass, Sveinung Røssok på 4., Magnus Schei Lorentzen på 6. og Bjørn Sævik på 10.plass. I tillegg deltok Anders Åsheim i reserve-konkurransen, og ble der nr 8. Linn Elise Rølvåg og

Høvdingen sjøl, Rune Nilsen.

Hindersvømmingen i Pirbadet.

De norske deltakerne.

Bjørn Sævik hilser på melkesyra i krabbbehinderet.

Erik Forbord var skadet, men bidro sterkt som lagledere under VM.

I tillegg til lagresultatene og de individuelle sammenlagt-resultatene som er nevnt over fikk Norge følgende grenvinnere: **Svømming, damer:** Wenche Rydning. **Ball, damer:** Renate Laugen Evensen. **Ball, herrer:** Sveinung Røssok. **Hinderbane, damer:** Wenche Rydning. **Orientering, damer:** Ane Thea Kristoffersen. **Orientering, herrer (reservekonkurransen):** Anders Åsheim.

Selve arrangementet forløp knirkefritt, noe som også understøttes av tilbakemeldingen fra

deltakernasjonene. Luftkrigsskolen, med Rune Nilsen som leder for prosjektstaben, leverte et bunnsolid arrangement på alle nivåer. Det var service, punktlighet, velvilje og faglig kompetanse over hele linja, noe som ble lagt merke til av alle som gjestet Luftkrigsskolen i forbindelse med VM. At Norge i tillegg vant lagkonkurransen både på herre- og damesiden gjorde at årets VM ble det beste på mange år, sett med norske øyne. BFO gratulerer både deltakerne og Luftkrigsskolen med et fantastisk godt gjennomført arrangement!

LØYTNANT THOMAS NYSTED

I Dagbladets Lørdagsmagasin den 25. august, fikk leserne over seks sider presentert den meget sterke historien til løytnant Thomas Nysted (30), og ikke minst hans kjære Caroline (28).

Thomas forteller fra den dagen de kjørte inn i et kraftig bakholdsangrep i Ghowrmach-regionen, som endte katastrofalt med 9 sårede norske soldater. To av de 9 ble alvorlig såret, Thomas var en av de to. Beskrivelsen er knusende ærlig, og at Thomas overlevde de store skuddskadene, er et under, men også takket være den senere omkomne Simen Tokle, og den norske helikopterpiloten som trosset flyforbudet (å fly MEDEVAC alene uten sikringshelikopter), og fløy Thomas raskt til sykehus. Vi får også lese om hvor nær døden Thomas var flere ganger i ukene etter, med komplikasjoner og et utall av operasjoner.

Når Thomas i oppslaget også tar med seg sin kjære Caroline i den følelsesmessige berg og dalbanen, det tross alt er å lese dette, tar historien virkelig tak i hjerterota di! Når vi i tillegg vet at Thomas og Caroline sammen reiser rundt på foredrag om sine opplevelser, så er det rett og slett fantastisk. Caroline og Thomas - dette er forsvarssak, dette veteranarbeid, dette er ren folkeopplysning som alle kan forholde seg til! Det er IKKE tilfeldig at denne historien i Dagbladets lørdagsmagasin, går som en farsott på Facebook. Den er en av de mest leste på lang tid. Takk skal dere ha begge to, for hvem dere er og hva dere står for.

Thomas er nå tilbake igjen, og går nå på en to-årig etterutdanning. Noe som kom på plass med støtte og påtrykk fra hans arbeidstagerorganisasjon BFO.

Einar Holst Clausen

MOTTOK SITT FØRSTE INTERNASJONALE F-35

FORT WORTH, Texas, 19. juli 2012 – Storbritannia mottok det første internasjonale F-35 Lightning II -flyet fra Lockheed Martin. Overleveringen fant sted under en seremoni i Fort Worth, Texas, med representanter fra forsvarsdepartementene i både Storbritannia og USA til stede.

- I dag feirer vi en av mange viktige milepæler i F-35-programmet, sa Bob Stevens, toppsjef i Lockheed Martin. – Det er svært passende at vår første leveranse til en internasjonal partner er til Storbritannia. Uten mangeårig britisk innovasjon hadde vi ikke kunnet feire slik vi gjør i dag, sa Stevens. Storbritannia var den første av dagens åtte internasjonale partnere til å ta del i F-35-programmet, og landet vil gå til anskaffelse av F-35B-modellen med STOVL-funksjonalitet (short takeoff and vertical landing).

Lockheed Martin utvikler F-35-flyet med de industrielle partnerne Northrop Grumman og BAE Systems. BAE Systems har sine hovedkontorer i Farnborough i England, og bidrar blant annet med kunnskap og erfaring rundt STOVL, avansert produksjon, flytesting og luftsystemer. Selskapet er også ansvarlig for akterdelen av flykroppen, drivstoffsystemet, redningsløsninger og overlevelsessystemer. Storbritannia vil spille en viktig rolle i F-35-flyets globale produksjon og utvikling de neste 40 årene, og vil ikke minst nyte godt økonomisk av samarbeidet.

Robert Stevens, Chairman and Chief Executive Officer of Lockheed Martin; Frank Kendall, U.S. Under Secretary of Defense for Acquisition, Technology and Logistics; Sir George Zambellas, UK Fleet Commander and Deputy Chief of Naval Staff; Rt Hon Philip Hammond MP UK Secretary of State for Defence; Larry Lawson, Executive Vice President, Lockheed Martin Corporation and President, Lockheed Martin Aeronautics company; Air Chief Marshal Sir Stephen Dalton, UK Chief of the Air Staff; Air Marshal Sir Kevin Leeson; Air Member for Materiel and Chief of Materiel (Air); Vice Admiral David Venlet, F-35 Lightning II Program Executive Officer; Tom Burbage, Executive Vice President and General Manager, F-35 JSF Program Integration

BEKLAGER!

I utgave nr 3 av Offisersbladet, kom jeg i fare for å degradere kapteinløytnant Rolf Lund, til løytnant.

Dette var ikke en forskuttering av en fryktet degradering fordi han sto frem med kritikk mot Forsvarsbygg, men kun en glipp. Jeg skal ved første anledning redaksjonelt gi han opptrykk til orlogskaptein, for at han har meningers mot!

Einar Holst Clausen

YS Medlemskort med MasterCard

– flere fordeler og gode vilkår

Det koster deg ingen ting å oppgradere til YS MasterCard. Du kan bruke kortet både som sparekonto og kredittkonto, alt etter behov. Uansett hvordan du benytter kontoen, er vilkårene blant de beste i markedet:

- 3 % sparerente fra første krone
- Gebyrfrie varekjøp i Norge og utlandet
- Ingen årsavgift
- Oversiktlig nettbank
- Sesongrelaterte tilbud i anerkjente nettbutikker

Les mer og søk på www.ysmedlemskort.no

Nom. rente: 12,25 %. Eff. rente 17,5 %, 15.000,- o/ 12 mnd. totalt 16.351. YS Medlemskort – et produkt fra DNB Bank ASA.

179 DAGER I BOSNIA

Bjørn-Tore Strøm har skrevet boken om sine opplevelser på oppdrag i Bosnia. Strøm jobbet i Forsvaret fra 1973 – 2001 og var stabssjef og nestkommanderende ved Ørland hovedflystasjon da han gikk ut til sivil stilling som adjunkt i ungdomsskolen.

Nok en gang har en offiser skrevet en interessant, ærlig, intens og rørende bok om det å være på skarpt oppdrag i en annen del av verden. Dette er fra Strøm sin tjeneste som assisterende norsk kontingentsjef for over 800 menn og kvinner på FN-oppgjør i Bosnia i 1994-95.

Boken er skrevet på en slik måte at man tror det man leser, og kan leve seg inn i det som beskrives. Boken på 256 sider med mange bilder, er utgitt av Pirforlaget as, og kan anbefales.

Einar Holst Clausen

HJEMMESTYRKENE

Denne boken er skrevet av Sverre Kjelstadli (1916-61) og kom opprinnelig ut i 1959. Først nå kommer den i nytt opptrykk. Gunnar Sønsteby skrev dette om boken før han døde; Dette er standardverket om norsk militær motstand. Den er grundig, etterrettelig og uttømmende.

Boken er på 491 sider, og er nå igjen tilgjengelig hos bokhandlerne. Den er utgitt hos forlaget Bokstav & Bilde. Se mer om boken på www.hjemmestyrkene.no

Einar Holst Clausen

TOK GULL I SKYTING!

Løytnant Marita Thorsvik fra Krigsskolens Kvalkurs, tok gullet hjem for sin skyting under VM i militær femkamp i Finland i midten av august. Gratulerer!

FORSVARETS DAG I TRONDHEIM

Lørdag 25. august ble Forsvarets dag avholdt på Festningen i Trondheim. Arrangementet var gratis, og åpent for alle. Forsvarsbygg, Luftkrigsskolen og Luftforsvarets musikkorps sto som ansvarlige, og i det fine høstværet trakk mange av byens små og store til den store gressletta for å se forestilling med LFMK, og mye annet spennende fra Forsvaret. Leder KAFO Luftkrigsskolen, Thomas Olsen, stilte opp med litt nærkamputstyr, og var frivillig sandsekk for små håpefulle med boksehansker, og en annen kadett med likelydende navn kjørte beltevogn, som så ut til å være svært populært.

Andre som stilte opp på gressletta var blant andre HV-12, FLO, De militærhistoriske foreninger, Militærhistoriske kjøretøyers forening, Forsvarsbygg, Vernepliktsverket, Veterankompaniet, Trondheim lotteforening, Nordenfieldske Grenader Compagnie, Cristiansten artilleri compagnie, Trondhjemske gevorbne musketer corps, NVIO og en for anledningen utlånt F16-simulator.

Arrangørene har allerede konkludert med at arrangementet var såpass til suksess at det gjentas neste år.

Morten Granhaug/BFOs OTV i Midt-Norge

KONTRAKT MED BAE SYSTEMS VERDT 388 MILLIONER KRONER

KONGSBERG har fått kontrakt med BAE Systems for leveranser til den norske Hæren verdt 388 millioner kroner

KONGSBERG har inngått kontrakt med BAE Systems for leveranser av kampsystem for militære kjøretøy.

BAE Systems, Sverige, er hovedleverandør til den norske Hærens oppgraderingsprogram av CV90 Stormpanservogn. KONGSBERG leder et norsk team bestående av KONGSBERG, Thales Norge og Vinghøg. KONGSBERG skal levere Integrated Combat Solution til CV90. Integrated Combat Solution er et system basert på åpne standarder for tilknytning og integrasjon av sensorer, våpen, kommunikasjonsnettverk og sikkerhetssystemer. Systemet øker mannskapenes situasjonsforståelse og evne til å operere hurtig og effektivt.

- Vi er meget stolte over å bli valgt som systemintegrator og partner av en ny, moderne og fremtidsrettet nettverksbasert løsning for kjøretøy, sier Eirik Lie, direktør i Kongsberg Defence Systems. Integrated Combat Solution fra KONGSBERG passer meget godt inn i digitalisering av Hæren og videre utvikling av Hærens kampsystemer, fortsetter han. Hærens oppgraderingsprogram av CV90 inkluderer også installasjon av nye kapasiteter som fjernstyrte våpenstasjoner (RWS).

5000 TIMER DÅP!

I juli 2012 kunne oberstløytnant Dag "Surf" Simastuen, skvadronsjef for 88 Fighter Training Squadron (FTS) ved Sheppard Air Force Base i Texas, USA, logge 5000 timer i militære jettfly. Den norske SNR, oberstløytnant Grønflaten og 88 FTS sto for en liten overraskelse og dusj etter landing. De fleste timene har Simastuen logget i F-16.

milrab.no
Breddeleverandør av
taktisk utstyr

Under Armour
tactical T
kr 199

Beredskapsbag
90 liter
kr 499

GoPro
Hero2
kr 2.499

Adidas GSG 9.2
kr 1499

Mansjettknapp
sett
kr 199

Norsk flagg
5x7cm
kr 35

Momsfri
levering til
marinefartøy og
feltpostadresser

Thermal mug
kr 129

Gerber X1
kr 349

Bear Grylls Ultimate kniv

Dette er en kniv med mange smarte løsninger, og kvaliteten er noe for seg selv. Anbefales!
BFO pris: 649,-

Troppsgenser/ t-skjorte

Vår spesialitet er riktig passform, genuine farger og særpreg.

T-skjorte m/trykk

fra kr 149

Genser m/trykk

fra kr 299

MILRAB Multiveske

Romslig og unik multiveske som har plass til mer enn bare laptopen.

BFO pris: 649,-

CASIO Pathfinder

Fullpakket med ulike funksjoner, men allikevel lett og stabil og kan dermed fint kombineres med tøffe aktiviteter

BFO pris: 2299,-

Førpris: 2799,-

UZI Taktiske Penner

Man kan aldri vite når det uventete skjer. Derfor har UZI utviklet noe så trivielt som en penn, og gjort den til et forsvarsverktøy.

BFO pris: 299,-

Multimedia maskin

Stort utvalg fra en rekke merker som blant annet Asus, Toshiba, Acer, HP og Samsung.

Se nettbutikk for pris

Milrab AS er breddeleverandør av taktisk utstyr, elektronikk og profileringsutstyr. Våre produkter finner du i vår nettbutikk **bfo.milrab.no** og et utvalg av produktene er tilgjengelig i forsvarskantinene.

Breiviksveien 40,
5042 Bergen
tlf 53 69 78 78
kontakt@milrab.no

FORSVARSBYGG OG FORSVARET

Forsvarsbygg har vært - og er - svært viktig for den vellykkede omstillingen av Forsvaret, og som en effektiv tilrettelegger for Forsvarets videre utvikling.

Officersbladet har gjennom lederartikler og debattinnlegg vært med på å skape oppmerksomhet om Forsvarsbygg og forvaltningen av eiendom, bygg og anlegg (EBA) i Forsvaret. Det er prisverdig og gir muligheter til å få frem hvilken formidabel jobb Forsvarsbygg og Forsvaret i fellesskap har gjort de siste ti årene for å bidra til den vellykkede omstillingen fra den kalde krigens invasjonforsvar til det nye innsatsforsvaret. Utfra enkelte av innleggene i denne debatten å dømme, kan det samtidig være behov gå litt nærmere inn på måten EBA blir forvaltet på i sektoren.

Forsvarsbygg er et forvaltningssorgan som på vegne av Forsvarsdepartementet utøver eierrollen for forsvarssektorens EBA. Hovedoppgavene er å forvalte de statlige eiendommene som forsvarssektoren disponerer, investere i ny og moderne EBA samt avhende EBA som sektoren ikke lenger har behov for.

Arealreduksjoner i Forsvaret og effektivisering av Forsvarsbyggs tjenester har gitt mer enn 700 millioner kroner i årlige driftsbesparelser i Forsvaret. Dette er penger som har blitt omdisponert til høyere prioriterte formål i Forsvaret. Arealreduksjonene har kommet delvis som et resultat av Stortingets beslutninger om lokalisering av baser, og delvis som følge av incentivene i husleiemodellen som krever kostnadsbevisste brukere av EBA. De siste 10 årene er det avhendt ca. 2,5 millioner kvadratmeter bygg og anlegg. Salg av eiendom har gitt nettoinntekter på ca. 2,8 milliarder kroner. I tillegg er et stort antall friluftsområder og grunneiendommer over hele landet blitt tilbakeført til det sivile samfunnet. Forsvarsbygg har også revet overflødige bygninger som det av ulike årsaker ikke har vært mulig å selge. Selv bygninger som ikke er i daglig bruk, koster det penger å drifte. Samlet har dette bidratt vesentlig til omstillingen av Forsvaret, blant annet ved at frigjorte ressurser er

brukt til høyt prioritert operativ virksomhet.

De gode resultatene har ikke kommet rekende på ei fjøl. Et av de viktigste grepene var å legge om forvaltningen av EBA. Dagens forvaltningsmodell ble innført i 2002 samtidig som Forsvarsbygg ble opprettet. Før den tid hadde brukerne i Forsvaret lite til ingen bevissthet om hva det egentlig koster å bruke bygg og eiendommer. Det var selvsagt ikke gratis å eie og forvalte bygninger da heller, men kostnaden var ikke synlige for de enkelte brukerne men «druket» i den store sammenhengen. Fordelene ved å utrangere overflødige bygg var heller ikke åpenbare. Dermed ble det for lite penger til å ivareta de viktige eiendommene på en forsvarlig måte. Fra å være noe som nærmest ble tatt for gitt og som den enkelte bruker oppfattet som nærmest gratis å benytte, har EBA de siste ti årene blitt sett på som en kostnadsbærende ressurs. En ressurs som brukerne derfor nøye må vurdere opp mot det reelle behovet.

Jeg er sikker på at Forsvarsbygg og forvaltningsmodellens prinsipp om kostnadsdekkende leie har bidratt til å få frem i lyset hva det faktisk koster å bruke EBA. Denne synliggjøringen av kostnader har ansporet Forsvaret og den enkelte bruker til å tenke nøye gjennom sine behov for lagre, kaserne, garasjer, kontorplasser og andre arealer. Slik har Forsvaret kunnet kvitte seg med lokaliteter det ikke lenger var behov for, og dermed betalt mye mindre i husleie enn man ellers ville gjort. Eldre, uhensiktsmessig og spredt bygningsmasse blir i mange leire byttet ut med moderne og effektive anlegg.

På energiområdet har Forsvaret og Forsvarsbygg hatt et løpende samarbeid siden 2006 for å redusere energiforbruk og utslipp av klimagasser. Ved utgangen av 2011 har dette samarbeidet gitt en reduksjon i Forsvarets energikostnader på over 100 millioner kroner årlig. Dette samarbeidet fortsetter, med mål om ytterligere 15 prosent reduksjon i energiforbruket frem mot 2016.

Nøkkelen til de gode resul-

tatene ligger i en politisk og styringsmessig handlingskraft som ikke alltid har vært populær. For enkelte kan det fremstå som om bygg og anlegg som tidligere ble oppfattet som gratis – «de ligger jo bare der» – plutselig medførte leiekostnader. Men dette er altså en konsekvens av at det nå er etablert en avgjørende viktig samhandling mellom Forsvarsbygg som eiendomsforvalter og Forsvaret som leietaker, forankret i en modell der kostnadsdekkende husleie står sentralt. Forsvaret tilføres på sin side midler for å betale nettopp denne husleien, og prioriterer hvor og hvordan denne best brukes. Når leien for noen bygg i det siste har gått opp pga. en ny beregning av kapitalpåslag, har Forsvaret fått midler tilsvarende dette beløpet, beregnet ned til den enkelte enhet og bygg. Denne modellen har etter mitt syn fungert godt, og er i tråd med et gjennomgående prinsipp i moderne forvaltning om at reelle kostnader må synliggjøres om man skal få en mest mulig effektiv bruk av ressursene.

Når det er sagt, er det selvsagt alltid rom for forbedringer. Det er blant annet mulig å utnytte incentivene i modellen bedre, ved for eksempel å utvise større grad av nøkternhet ved investeringer, og fortløpende utrangere EBA som det ikke lenger er behov for. Mye av ansvaret ligger på

brukerne selv, spesielt de ansvarlige sjefer rundt omkring i Forsvaret.

Som omtalt i den nye langtidssplanen vil forbedringer av forvaltningsmodellen bli vurdert for å få til en enda mer kostnads-effektiv utnyttelse og sikre verdibevaring av forsvarssektorens EBA. Dessuten er det viktig at kunnskap om leiemodellen og mulighetene som ligger i den, finnes i hele forsvarssektoren. Åpenhet, dialog, kunnskap og konstruktiv kritikk er nyttige redskaper for gode samarbeidsforhold og evnen til i fellesskap å bli bedre der vi mener noe ikke fungerer slik det bør.

Det er ikke tvil om at Norge er i en svært privilegert situasjon sammenlignet med andre land i Europa. Fordi vi har holdt orden i økonomien og omstilt i tide, har vi gjennom mange år kunnet prioritere å bygge et moderne forsvar som nå er i balanse. Vi har både omstilt og økt bevilningene mens flere allierte nå kutter i ikke-omstilte forsvar og møter en dobbel krise. At vi har et solid forsvarsbudsjett, fritar oss likevel ikke for ansvaret for å bruke fellesskapets penger på en ansvarlig måte. Dette gjelder selvfølgelig også på EBA-området.

*Forsvarsminister
Espen Barth Eide*

STERK KRITIKK AV PERSONELLSITUASJONEN I SJØFORSVARET

Presidenten i Sjømilitære Samfund, kommandør Anders Lekven, tar bladet fra munnen og beskriver med klare ordelag den personellsituasjonen som mange opplever i Sjøforsvaret.

I siste utgave av Tidsskrift for norsk Sjøvesen beskriver kommandør Anders Lekven på en nøktern, men svært så tydelig måte de utfordringer Sjøforsvaret har med å utvikle den materiellmessige og hypermoderne marinen, til å bli det slagkraftige verktøy det er forutsatt å være. Den anstrengte personellsituasjonen som preger store deler av Sjøforsvaret må nå få alarmbjellene til å ringe. Lekven går til det skritt å utfordre Forsvarets ledelse til å ta substansielle og virkningsfulle skritt, både ved at han kommuniserer den faktiske situasjon og ved at han beskriver de faktiske kostnader for et moderne og troverdig sjøforsvar.

- Befalets Fellesorganisasjon stiller seg i denne saken helt klart bak budskapet til Lekven og Sjømilitært samfunn. Realismen i de lagte planene må diskuteres og de reelle problemstillinger må på bordet. Dette er helt i overenstemmelse med BFOs kommentarer til langtidssplanen, Prop 73 S, og vårt budskap til Stortinget ifm samme dokument.

Jimmy Bjerkansmo

Kommandør Anders Lekven sitt klare innlegg:

Kjære medlemmer og øvrige lesere. Først av alt må jeg takke for å bli gjenvalgt som president i Sjømilitære Samfund. For meg var dette en tillitserklæring som varmet. Jeg håper jeg klarer å leve opp til forventningene!

Jeg synes løytnant Kim Aasland, i sin artikkel i forrige Tidsskrift, klarte å sette ord på det mange av oss i Sjøforsvaret føler:

”...vi må huske at vi bidrar til noe som er større enn oss selv og at vi er villig til å forsvare landet i krise og krig. Vi jobber for ”alt vi har og alt vi er””. For øvrig en artikkel med mange gode refleksjoner og anbefalinger jeg vet vil bli tatt på alvor.

I min daglige tjeneste ser jeg svært mange arbeider for et sterkere Sjøforsvar, systematiske og langsiktige disposisjoner for en bedre fremtid. Mye av innsatsen i stabsarbeidet, og de tøffeste ”kamper” om ressurser og prioriteringer, blir aldri kjent. Knappe ressurser blir fordelt - som utfordring for kreative tiltak og kosteffektive løsninger. Hver krone er gjenstand for kritisk vurdering, og ledelsen er smertelig klar over at man forvalter skattebetalernes penger. For Sjøforsvarets del er vi nå i den heldige situasjon at vi snart har mottatt de siste MTB’ene fra Mandal, og vår nye flåteplan er blitt en realitet. Vi kan se tilbake på målrettet innsats gjennom nesten en hel generasjon, før de nye fartøyene nå kan operasjonaliseres. Norge har fått et av Europas mest moderne Sjøforsvar, men vi har et godt stykke å gå før vi kan skryte av å ha et av Europas mest operative Sjøforsvar, som etter min oppfatning burde vært referansepunktet.

Jeg etterlyser derfor et initiativ fra Forsvarssjefen hvor han faktisk beskriver prislappen på et moderne og troverdig Sjøforsvar. Jeg etterlyser initiativer hvor vi klarer å gjøre våre politikere gode, slik at de kan bli gjort i stand til å ta de riktige beslutninger. Det er mye som tyder på at vi nå har investert i en struktur vi ikke ønsker å bemanne, drifte eller vedlikeholde. Jeg frykter denne realitet er underkommunisert. Vi makter ikke det vi ønsker. Jeg opplever at våre politikere er bevisst sitt ansvar og har besluttet form og dimensjon på et troverdig forsvar. Jeg undres på om de er tilstrekkelig oppdatert på drift og vedlikehold?

Er det noen som har fortalt våre politikere at det er ca fire ganger så dyrt å vedlikeholde og drifte vår nye fartøystruktur? Har noen fortalt våre folkevalgte at selv etter innføringen av vårt Innsatsforsvar, ligger det

fregatter, MTB’er, mineryddere og ubåter uten bemanning ved Haakonsvern. Og har noen turt å fortelle våre beslutningstakere at det vil ta om lag ti år å bemanne disse fartøyene med riktig kompetanse, dersom dette oppdraget blir gitt? Har noen vært så ærlige å fortelle vårt folk at offiserer slutter fordi de ikke klarer påkjenningene, arbeidspress og forventningene som hviler på deres skuldre. At det å jobbe om bord i dag vanskelig lar seg forene med et moderne familieliv. Har noen fortalt at et moderne Sjøforsvar må baseres på en turnusordning som gjør det mulig for de ansatte å kunne kombinere familieliv med den desidert tøffeste arbeidsplass i norsk maritim sektor?

Det er Forsvaret som sitter på fagkunnskapen, det er vi som skal sørge for at våre operative styrker er klar for innsats om det kreves. Men vi må også bli gitt mulighet til å formidle et ærlig budskap om hvilke ressurser det kreves for

å få dette til. Jeg kan ikke tro at vi er tjent med at de folkevalgte ikke mottar det hele og komplette bilde. Jeg kan ikke tro at vårt folk ønsker å bruke penger på noe som bare er stykkevis og delt. Jeg tror det norske folk tåler å høre sannheten og er villig til å betale for et synlig og troverdig forsvar – et forsvar som ivaretar nasjonens behov for sikkerhet og trygghet, i forvissning om at deres skattepenger blir brukt på en kosteffektiv og optimal måte. Med disse ærlige og helt klart utfordrende ord, ønsker jeg dere alle en inspirerende sommerferie og håper å treffe mange av dere til dialog på vårt seminar i Ulvik i 30. og 31. august – ”NORSK SJØMAKT – MARINENS ROLLE”.

*Med hilsen,
Anders Lekven
Kommandør*

*President i Sjømilitære Samfund
For Sjøforsvarets tarv og utvikling!*

FORSVARSBYGG OG BEDRIFTSØKONOMIEN

Alt skal lønne seg. Uansett hva du driver med, kan du bare sende en faktura et eller annet sted, så går du med overskudd = lønnsom. Må du ansette 50 mennesker ekstra, blir fakturaen større, så du kan vise til overskudd også dette året. Overskudd er slikt som gjør alle fornøyde.

Ulempen med bedriftsøkonomien er at den ikke kan brukes på alt, fordi det finnes enkelte ting som ikke kan måles i kroner og øre. Frisk luft er ett eksempel. Trivsel et annet.

I 2002 ble Forsvarsbygg opprettet, for at Forsvaret skulle klare å kvitte seg med overflødig bygningsmasse, samt vise avdelingssjefene i Forsvaret at det ikke er gratis å ha bygg, som mange feilaktig hadde trodd.

Ti år etter har Forsvaret fått kvittet seg med en hel masse bygg som vi ikke hadde bruk for. Samtidig kan ikke en gang offiserer som har vært kontinuerlig i utenlandstjeneste påstå at de ikke har fått med seg at bygg og anlegg koster. En av ulempene med dette systemet er at ingen sjef kan leie av noen andre, hvis f.eks. en sivil utleier skal ha halv pris for en garasje. Man er med andre ord bundet til et system som kan ta betalt akkurat det som passer for et hvilket som helst bygg, for å finansiere organisasjonen.

Fjellvettreglene fastslår at «det er ingen skam å snu», men uansett hvor mye som blir påpekt, synes det å være umulig å innrømme at Forsvarsbygg har vært et feilgrep. På Skjold har kjøretøy stått parkert utendørs fordi Forsvarsbygg skulle ha upris for garasjer. Det samme skjedde i Bodø for ikke så lenge siden. Både Forsvarsstaben og Forsvarsdepartementet forsvaret modellen, noe som kan synes

å være et forsvar av et politisk vedtak som det ville vært nederlag å gå tilbake på.

Riksrevisjonen har sett på Forsvarsbygg i «Forsvarsdepartementets forvaltning og gjennomføring av budsjettet for 2010»¹ og skriver blant annet følgende:

«For å redusere et økende vedlikeholdsetterslep har Forsvarsbygg besluttet at 80 prosent av vedlikeholdet skal være basert på tilstandsanalyser. Revisjonen viser at det ikke er mulig å kontrollere om vedlikeholdsplanene blir fulgt, fordi det ikke har vært lik rapportering gjennom året. Forsvarsbygg kan ikke dokumentere noen økning i det tilstandsbaserte vedlikeholdet.»

«Revisjonen har avdekket at midler til brukerdefinert utvikling (BDU), er benyttet til investeringer i eksisterende eiendom, bygg og anlegg og oppføring av nybygg. Dette innebærer at driftsmidler er benyttet til investeringsformål, noe som er i strid med Stortingets budsjettvedtak, brudd på bevilgningsreglementets bestemmelser, samt departementets regler for brukerdefinert utvikling. Investeringsene vil på sikt bidra til et økt vedlikeholdsbehov.»

«Departementet har stilt krav om at det helhetlige eiendomsregisteret (HER) skal være oppdatert og inneholde relevant, hensiktsmessig og korrekt eiendomsinformasjon. Ifølge FDREBA og rammeavtalen for eiendom, bygg og anlegg skal livssyklus-kostnader (LCC) legges til grunn ved fastsettelse av kostnadsdekkende husleie. Revisjonen viser at HER ikke er oppdatert, og at Forsvarsbygg ikke har rutiner som sikrer at det blir beregnet og betalt korrekt husleie for alle utleide bygg.»

«Gjennomført kontroll i 2010 viser fortsatt store svakheter ved drifts- og vedlikeholdsanskaffelsene i Forsvarsbyggs markedsområder. Kontrollen omfattet 62 anskaffelser. Ved mer enn 80 prosent av disse var det feil og mangler.»

«Revisjonen for 2010 viser at Forsvarsbygg ikke kan dokumentere at tilstandsbasert vedlikehold har økt. Det er videre avdekket at driftsmidler er benyttet til investeringsformål, det er mangler ved beregning og fakturering av husleie, store svakheter ved gjennomføring av drifts- og vedlikeholdsanskaffelser og brudd på regelverket for offentlige anskaffelser.»

«Riksrevisjonen stiller spørsmål om Forsvarsbygg i tilstrekkelig grad har ivarett sitt forvaltningsansvar for forsvarssektorens eiendom, bygg og anlegg. Blant annet stiller Riksrevisjonen spørsmål om konsekvensen av praksis ved brukerdefinert utvikling, manglende oppdatering av eiendomsregisteret m.m., kan medføre at husleien ikke vil være kostnadsdekkende og dermed bidra til etterslep på vedlikehold.»

Nå skal det også sies at rapporten beskriver forhold som er påpekt tidligere, som er blitt rettet på, men jeg synes Riksrevisjonen beskriver akkurat den misnøyen som finnes rundt omkring i Forsvaret. Jeg har hittil ikke snakket med en eneste sjef som er fornøyd med modellen. Jeg skriver «modellen» fordi denne ikke har direkte sammenheng med menneskene som jobber i Forsvarsbygg. Her finner vi i stor grad de som vi tidligere møtte i Forsvarets bygningstjeneste – og også disse beskriver frustrasjon over systemet.

Etter hva jeg hører skal nå Forsvarsbygg sette opp et flott bygg til seg selv på Bardufoss, noe som jeg antar at Forsvaret da må sponse, gjennom den mye omtalte husleiemodellen. Det er på høy tid at noen reagerer på dette systemet, og sender de dyktige menneskene i Forsvarsbygg tilbake til Forsvaret!

Bedriftsøkonomi

Jeg startet med å skrive noe om bedriftsøkonomi og fakturaer, og hvordan man gjennom å kreve betaling som er høyere enn sine egne driftsutgifter kan påberope seg overskudd. Dette kan kanskje være løsningen for Forsvaret også? At Forsvarssjefen sender en faktura til Stortinget pålydende ca 40 milliarder, for «beskyttelse av territorium, projeksjon av land-, sjø- og luftmakt i utlandet mv», for å så bruke bare 37 milliarder, og dermed bli genierklært fordi at Forsvaret gikk med tre milliarder i overskudd?

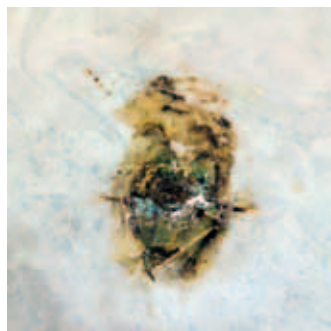
I Forsvarsbyggs egen årsrapport for 2012 kan jeg lese at de har økt fra 1358 årsverk i 2009 til 1400 i 2011, samtidig som bygningsmassen er redusert fra 4 483 315 kvm i 2009 til 4 316 500 kvm i 2011.

Det står også at 842 millioner er tilbakeført til eier, altså Forsvarsdepartementet. Disse 842 millionene er husleie som avdelingene i Forsvaret har betalt for mye. Jeg håper at noen som har studert økonomi lengre enn meg kan forklare denne flyttingen av penger.

Det kan synes som at Forsvaret har blitt melkeku for en organisasjon som primært tjener seg selv. Jeg håper det finnes rom innenfor bedriftsøkonomien til å gjøre noe med dette.

Boligsaken i Trondheim

Min befattning med Forsvarsbygg

Fra badegulvet.

Fuktmerker på vegg og gulv i kjeller.

Vinduskarm - her kan man lett stikke neglen ned i treverket.

1. Ingar Asper (økonomidirektør), 2. Steinar Lie (direktør Forsvarsbygg Futura), 3. Roger Jenssen (direktør Skifte Eigedom), 4. dag Westby (direktør internkontroll), 5. Marit Jacobsen Leganger (kommunikasjonsdirektør), 6. Olaf Dobloug (direktør Forsvarsbygg Utvikling), 7. Bjørn Georg Hagen (Forsvarsbygg felles tenester), 8. Frode Sjørnsen (administrerende direktør), 9. Haakon Øberg (eigedomsdirektør), 10. Nina Eidem (direktør Forsvarsbygg nasjonale festningsverk), 11. Ragnar Bjørge (strategi- og utviklingsdirektør) og 12. Pål Benjaminsen (direktør Forsvarsbygg utleige)

er primært på boligsiden, hvor befal og offiserer leier hus og leiligheter som blant annet er fulle av fukt og sopp. Her i Trondheim har vi en forsvarsfamilie som har slitt med boligen sin siden de flyttet inn. Etter mye frem og tilbake ble det gjennomført en innneklimaundersøkelse, som viste uforsvarlige forekomster av muggsopp. Familien ble flyttet midlertidig til en annen bolig, og Forsvarsbygg brukte omtrent et halvt år på tiltak som skulle gjøre boligen beboelig. Det ble da ikke gjort noe med fukt- problemet under gulvbelegget på badet, som garantert vil spre seg hvis boligen tas i bruk igjen. Etter mye frustrasjon og frem og tilbake endte alt dette med at familien valgte å kjøpe seg bolig.

Dette er ikke et unikt tilfelle. Flere av boligene i Trondheim er slik. Familier beskriver at de er lei av å være konstant forkjølet, og at det ikke blir løftet en finger for å gjøre noe med feilene de melder inn til Forsvarsbygg.

Jeg har også fått tilbakemeldinger fra andre steder i landet, hvor det f.eks. har tatt fire måneder å få skiftet et vindu som ble rammet av en i overkant hard snøball.

Min opplevelse er at dette ikke utelukkende skyldes vond vilje, men systemet i seg selv. Forsvars-

bygg markedsområde Trøndelag får årlig tildelt ca kr 10 000 pr bolig til vedlikehold, i og med at disse boligene er gamle. På steder der det er satt opp nye boliger er denne tildelingen det firedobbelte. Jeg håper noen kan ta seg jobben med å lete etter logikken i dette.

Oppsummering

Min enkle mening er at systemet er helt feil, har fått vokse uten kontroll, samtidig som Forsvaret/ Forsvarsbygg har oppnådd mye av det som var hensikten, altså å avhende bygningsmasse og anskueliggjøre kostnader ved eiendom, bygg og anlegg.

Videreføringen er enkel: legg ned Forsvarsbygg, og gi oss tilbake de dyktige fagfolkene, som kan sørge for at vi både kan bo og jobbe under forsvarlige og tilfredsstillende forhold.

<http://www.riksrevisjonen.no/Rapporter/Sider/Dokument-1for2010FD.aspx>

ET LØFT FOR FORSVARETS PERSONELL

Når vi diskuterer forsvars-spørsmål blir det ofte mye om bataljoner, skvadroner, kjøretøy, fartøyer, flymaskiner, kuler og krutt. Det er vel og bra og må også til, men ikke noe av dette fungerer uten personell. La oss derfor ikke glemme menneskene i en så kompleks organisasjon som det Forsvaret er. Uten menneskene vil ingen av systemene fungere.

Regjeringen har varslet en egen melding til Stortinget om personell- og kompetansespørsmål, som legges fram på tampen av 2012. Det er bra, for dette er et svært viktig tema. Hva slags kompetanse trenger Forsvaret i fremtiden, og hvordan skal denne kompetansen rekrutteres og ikke minst beholdes?

Den kommende stortingsmeldingen blir en milepæl for arbeidet med å løfte personell- og kompetansespørsmål innen Forsvaret. Det er viktig at Forsvaret for framtida sikrer et kompetansemangfold som ivaretar behov for kontinuitet, kvalitet og fleksibilitet, bredde – og spisskompetanse. Dette krever bredere rekruttering og muligheten for mer fleksible karriereløp enn i dag. Det må også legges bedre til rette for samhandling med samfunnet for øvrig i arbeidet med personell- og kompetansespørsmål. Økt mulighet for karriereveksling, med sivilt meritterende utdanning og kurs, er et bidrag til dette.

Verneplikten er et av Forsvarets hovedfundamenter. Tar vi bort verneplikten, får vi et annet Forsvar og et annet samfunn, og ikke minst et annet forhold mellom folk og samfunn. Og dessuten, vi skriver 2012, og da å holde på med å diskutere, utrede og vurdere om vi skal ha kvinnelig verneplikt eller ei, er ikke særlig fremtidsrettet. I den varslede kompetansemeldingen bør vi ta skrittet ut og fatte et prinsippvedtak om kvinnelig verneplikt. Vi har verneplikt og vi har kvinner, da burde vi også ha kvinnelig verneplikt.

I kompetansemeldingen må det tas en gjennomgang av dagens befalsordning. Ved besøk rundt hos Forsvarets avdelinger får vi mange og klare tilbakemeldinger om at det må gjøres noe med dagens befalsordning. En helhetlig gjennomgang må se på utdanning, ansettelse, gradssystem, disponering og lønn – for å sikre at befalsordningen er tilpasset Forsvarets og medarbeidernes behov, og samfunnet for øvrig. Stortingets utenriks- og forsvarskomite ber enstemmig om at regjeringen prioriterer dette arbeidet høyt.

Det er særlige utfordringer knyttet til avdelingsbefalsordningen. Avgang, kort ståtid og lav gjennomsnittsalder kan bety at man i dag ikke møter Forsvarets behov for spesialisert kompetanse. Aldersgrensen på 35 år fører til at Forsvaret mister høykompetent personell for tidlig. Det er derfor svært viktig at aldersgrensen tas opp til vurdering når befalsordningen gjennomgås. I meldingen må det også ses på Forsvarets behov for vervet og sivilt personell, og hvordan deres karriere- og ansettelsesvilkår skal vurderes inn i totalbildet. Jeg håper Forsvaret har merket seg at Stortingets utenriks- og forsvarskomite i sin innstilling til ny langtidsplan sier at Forsvaret skal ta inn flere læringer – både militære og sivile.

Vi har investert mye i Forsvarets materiell de siste åra. Nå er det på høy tid å investere i det beste personellet.

*Av Sverre Myrli,
forsvarspolitisk talsmann
for Arbeiderpartiet*

Forsvarets hus

– en ny attraksjon på Oscarsborg Festning

Oscarsborg Festning ved Drøbak har sin forsvarshistorie helt tilbake til 1628, da Christian IVs krigsordinans (ordinansen om opprettelsen av den norske Hær) inkluderte innseilingen til Christiania, omtalt som blokkhus.

Av RAGNAR DAHL/BFO

Den gangen ble det bare med tanken. Deretter skjedde det mye helt fram til 1845, da Staten kjøpte Oscarsborg og bygget festningssanleggene, som bl.a. senket krysseren Blucher, 9.april 1940. Festningen hadde operativ status med artilleri, kontrollerbart minefelt og et undervanns torpedoanlegg, helt frem til rundt 1990. Av annen forsvarsaktivitet som har holdt til her nevnes Befallsskolen for Kystartilleriet (BSKA) og Forsvarets hundeskole.

I dag er det hotell, SPA, smie, lysstøperi, båthavn og kafedrift på holmene. Festningen er i seg selv et museum, men sammen med Festningsmuseet presenteres Kystartilleriets historie på en fabelaktig måte med utstillinger, videofremvisninger og guidede omvisninger året igjennom. I dag besøkes Oscarsborg Festning av over 100 000 mennesker pr år. Årlig gjennomføres Oscarsborg operaen, et arrangement som trekker tusenvis av mennesker.

Oscarsborg hotell og Resort har godt belegg året igjennom og det gjennomføres et stort antall kurs og konferanser i løpet av året. Hotellets gjester er flittige brukere av de tilbud Festningsmuseet kan tilby og festmiddagene tas ofte i den gamle ærverdige befalsmessa oppe i hovedfortet. Utover dette gjennomføres det et stort antall kurs og konferanser på holmene i hotellets lokaler.

Kommandant Stein Erik Kirknes ønsket at Forsvaret, i

større grad enn tidligere, skulle bruke festningen, samtidig som han ønsket å koble historien til dagens og framtidens Forsvar. Ideen med Forsvarets hus ble skapt. Han fikk fullrenovert den gamle kommandantboligen, med møtelokaler, kontorer og utstillingsarealer. Med seg på laget hadde han bl.a. Oscarsborg Festnings Venner, Forsvarsgrenene og Heimevernet, som alle har nedlagt en stor innsats for at Forsvarets hus i dag, fremstår med moderne møtelokaler og en utstilling som binder historien og dagens forsvar sammen. I dag kan Forsvarets avdelinger, gjennomføre møter i Forsvarets hus, som har 6 møterom, alle med FisBasis tilkobling.

I tillegg har Kommandant Stein Erik Kirknes i år gjeninnført Mosesstafetten, som ble gjennomført med stor suksess. reetablerte den lenge etterlengtede Moses stafetten. Dette er en stafett hvor idrettslag fra hele Østlandet stilte lag. Forsvarets hundeskole var til stede og demonstrerte bruk av Forsvarets hunder. Et alltid populært innslag for ung og gammel.

Kommandanten og alle som har bidratt til oppussingen og etablering av utstillingen har klart å forene historien med dagens Forsvar. BFO oppfordrer Forsvarets avdelinger til å bruke festningen og gjennom det bidra til å synliggjøre Forsvaret.

Kommandant Stein Erik Kirkhus ønsker inviterte gjester velkommen til Oscarsborg og offisiell åpning av Forsvarets hus.

Kommandanten takket alle for aktiv deltakelse på åpning og omvisning og inviterte gjestene på smakfulle kanapeer og kaffe/brus. Deretter overrakte han blomster til Venneforeningen, som takk for innsatsen.

Kommandant Stein Erik Kirknes holdt en informativ og gjennomarbeidet åpningstale før han klippet snoren, som åpnet huset for publikum. Deretter holdt ordfører Thore Vestby en tale som hilsning fra Frogn kommune.

NORGES BESTE HØYRENTTEKONTO

Dine Penger
15.11.2011

Få mer ut av sparepengene dine!

Oppretter du høyrentekonto hos oss nå, får du sparerente på 3,65%*).

Ring oss gjerne på 03100 hvis du lurer på noe eller se gjensidige.no/ys.

*) Rentebetingelser pr. 15.11.2011. Renten gis på hele beløpet ved innskudd over 100 000 kroner og kontoen har fire gebyrfrie uttak per år.

Gardesjef med klar led

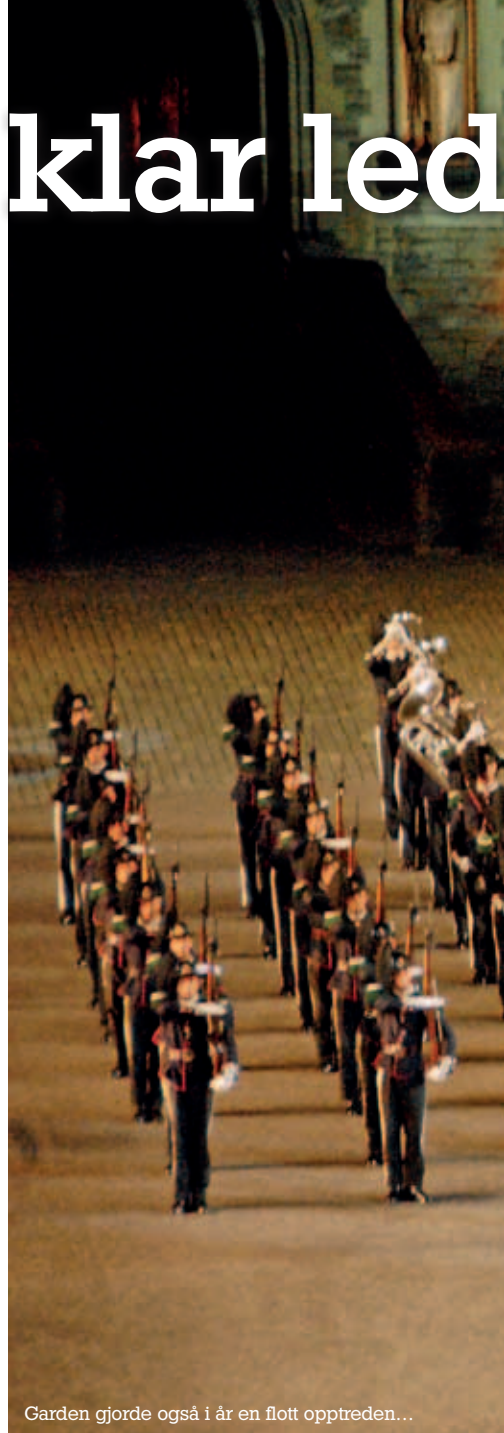

«Sammen er vi sterke!»

Gardesjefens motto

Gardesjef oberstløytnant Ole Anders Øie i samtale med leder BFO Eivind Røvde Solberg.

Garden gjorde også i år en flott opptreden...

Oberstløytnant Ole Anders Øie har nå vært Gardesjef i åtte måneder, og har brukt tiden til å bli godt kjent med sitt personell, oppdraget og selve «Gardekulturen».

Av EINAR HOLST CLAUSEN

Gardesjefen leder en stor og tradisjonsrik avdeling, som nok er mest kjent for vaktholdet av vår kongefamilie, samt 3. Gardekompani med sin musikk- og drillkontingent. Men Gardesjef Øie er som flere av hans forgjengere, også opptatt av at Garden i tillegg er en infanteribataljon som øver på feltmessige ferdigheter og helt klare beredskapsoppdrag, på like linje med

eksempelvis GSV. I tillegg til alt annet, er vi tross alt på feltøvelser omtrent 8-9 uker i året, kunne han fortelle.

Selv om det er hektiske dager, og Øie kun var hjemme fra Edinburgh Military Tattoo i to dager for å koordinere og ta imot Forsvarsministeren i Gardeleiren, fikk vi innpass. Noe som bekrefter hans gode forståelse av kommunikasjon og informasjonsutveksling med både media og arbeidstakerorganisasjoner. For

under Offisersbladets besøk hos Gardesjefen, var nemlig også leder BFO Eivind Røvde Solberg på plass.

En avdeling med nesten 1.300 soldater/gardister og 151 befal, har sin kvote med personellmessige utfordringer. Utfordringer som oberstløytnant Øie løser ved personlig å involvere seg, være til stede, og således gi mye av seg selv, som han selv uttrykker det. Det er lov til å bruke fornuft, stole på mage-

følelsen, og noen ganger tenke med hjertet i forhold til sine soldater og ansatte. Slik kan gryende konflikter og utfordringer løses før de blir til noe mere, sier en løsningsorientert Gardesjef videre.

Det kom tydelig frem under samtalen, at Øie stiller store krav også til sitt befal. Respekt, Ansvar og Mot (RAM), står sentralt, i tillegg til bevisstgjøringen av rollen som befal og leder i profesjonsutførelsen. Det er også

Forsvarssjefen kom også besøk til gardistene under Edinburgh Military Tattoo, han var svært fornøyd med det han så. Foto: Olav A Melan.

«Det er godt å være norsk i Danmark, men det er sannelig godt å være norsk i Edinburgh om dagen også!»

Gardesjefen om det å oppleve Edinburgh Military Tattoo

Garden gjorde som alltid flotte opptredener til trampeklapp fra fulle tribuner!
Foto: Olav A Melan.

viktig at gardistene forstår hva som ligger i dette. For uansett alder eller grad, så må vi fungere som et team, presiserte han.

Den lange og hyggelige samtalen om mangt og mye, kom som dere skjønner raskt inn på temaet lederskap. Nettopp fordi Øie har så mange klare og sterke meninger om dette. Men i løpet av to timer, rakk vi også å komme inn på hovedstadsoppdraget, kvinneandelen i Garden, Gardeskolen og personellsituas-

jonen med en faretruende høy arbeidsbelastning.

Hva angår hovedstadsoppdraget, så er Gardesjefen glad for at oppdraget nå er formelt stadfestet, og at HMKG er en del av sikring/beredskap i Oslo. Vi mottar oppdraget og utfører det i forhold til de ressurser vi til enhver tid har, sa Øie. Om kvinneandelen kunne han fortelle at den er bedre enn noen gang, med ca. 10 % etter dette innrykket. Men Gardesjefen passet også

på å tilføye at Garden skal være en plass for alle, og at han ønsker seg enda mer mangfold i forhold til å få inn flere med annen kulturell og etnisk bakgrunn.

Gardens befalsskole har etter FOS fått inn 20 elever til befalsutdanning, noe Øie er fornøyd med, men han tror samtidig at dette blir det siste kullet som utdanner befal i Gardens regi. Siste men ikke minst, ble personellsituasjonen tatt, knyttet til HMS fordi arbeidsbelastningen nå er

faretruende høy. Gardesjefen uttrykte bekymring for det arbeidspresset hans befal er utsatt for, og prøver etter beste evne å finne løsninger som ikke går på helsa løs for den enkelte ansatt og respektive familier. I forhold til daglig tjeneste, materiellvedlikehold, vakt & sikring og øvelser, så er vi rett og slett for få befalingsmenn og kvinner avsluttet Gardesjefen, før vi gikk opp til en sedvanlig god lunch i befalsmessa.

Bæreia veteransenter –

Fra å være et lite kjent rekreasjonstilbud for krigsveteraner, har nå Bæreia på Kongsvinger blitt et meget populært, og velbrukt møtested for så vel gamle som unge veteraner.

Det koselige og velstelte inngangspartiet på Bæreia.

Forsamlingssalen er for liten til å få samlet eks.vis et kompani, men nybygget får en betydelig større aula.

Biblioteket har plenty med bøker, i tillegg til avslappende akvarium og gode liggestoler.

Jentene på kjøkkenet får alltid ros for rikelig og god mat både til frokost, lunch og middag. Fra venstre: Bente Høgåsen, Beate Lindberg og Mona Lisa Broen.

Av EINAR HOLST CLAUSEN

Bæreia har vært et tilbud til norske krigsveteraner, helt siden det i 1959 ble opprettet et krigsinvalidehjem for veteraner fra andre verdenskrig og deres partnere. Den selvstendige stiftelsen Krigsinvalidehjemmet Bæreia, opprettet av Krigsinvalideforbundet, stod for driften. I 1999 startet FN-Veteranenes Landsforbund et prøveprosjekt finansiert av Forsvarsdepartementet for å vurdere om den, etter hvert ledige kapasiteten kunne benyttes til velferdstilbud for tidligere soldater fra utenlandsoppdrag. Forsvarsdepartementet stoppet senere finansieringen og begrunnet det med at helsevesenet var bedre egnet til jobben med å følge opp

FN-veteranene. Den 1. januar 2005 overtok Landsforeningen for hjerte- og lungesyke senteret. LHL ville fortsatt ta vare på krigsveteranene, men også benytte senteret til annen virksomhet.

Etter sterk kritikk og aktiv lobbying fra befals- og veteranorganisasjonene, gjorde Forsvarets politiske- og militære ledelse helomvending, og i januar 2008 kunngjorde forsvarsminister Anne-Grete Strøm-Erichsen at Forsvaret hadde kjøpt senteret tilbake som rekreasjonssted for alle norske krigsveteraner. En avgjørelse som ble svært godt mottatt, ikke minst fra de gamle veteranene. At hele betjeningen på kjøkkenet, i resepsjonen og i vaskeriet med mere, ble med videre, gjorde også

det hele mye enklere. Forsvarets overtagelse av Bæreia i juni 2008, var således starten på Regjeringens nysatsning på en stadig økende gruppe veteraner. En satsning som både Regjeringen og Forsvaret har fått ros for, og fortsatt skal ha ros for. Senteret ligger i dag DIF-messig under FAKT, men har også et meget godt samarbeid med Forsvarets Veterantjeneste og Forsvarets Sanitet.

BFO og Offisersbladet har i flere år fulgt opp Bæreia veteransenter med støtte, gaver og artikler, men nå var det på tide med et nytt besøk. For innsatsen og fornyelsen som senterets leder, oberstløytnant Petter Bakke med sin stab har stått for de siste årene, er vel verdt å skrive om. Senteret som bærer preg

av alder og manglende vedlikehold, har de siste år fått en del nødvendige tekniske forbedringer, samt flere moderne møterom og kontorer. Noe som har bidratt til at stadig flere avdelinger legger møter og seminarer til Bæreia. Flere avdelinger har før avreise til Afghanistan kjørt eget opplegg på Bæreia med orienteringer, forberedelser og en rolig stund, i rolige omgivelser. Flere debriefer/samlinger etter utført oppdrag, har også blitt lagt til senteret. I det siste har også familier hatt kortere opphold på senteret, når den tjenestegjørende er hjemme på permisjon.

Turen innover skogsbilveien opp til Bæreia gjør noe med deg. Nydelig natur med vakre små vann,

stadig bedre!

Ved vannet et steinkast nedenfor senteret, ligger den nye bryggen som Forsvarets Personellservice har "sponset". Fra denne bryggen settes det både robåter og kanoer ut, i tillegg til badeaktivitet for de som ikke synes vannet er for kaldt.

"Ikke et behandlingssted, men et sted for rekreasjon og samtaler med likesinnede"

De årlige MC-treffene som arrangeres på Bæreia for veteraner, har blitt svært populære!

og ikke minst stillheten - stressnivået senker seg. Og det er vel nettopp det som er meningen, tenker jeg på vei innover i skoglandskapet. Vel fremme møter jeg nestkommanderende, major Arnstein Hestnes, som har vært med helt siden overtagelsen i 2008. Han hadde mye å fortelle, om de siste årenes utvikling og om videre planer for senteret som har en sjef, nk, prest og to aktivitetsoffiserer som er militært ansatte, i tillegg til 13 sivilt ansatte, som sammen administrerte en rekke aktiviteter fordelt på over 7.000 gjestedøgn i 2011. Og i år er det 4.000 gjestedøgn allerede første halvår! En gledelig utvikling er det også i følge Hestnes at man ser stadig flere yngre veteraner som besøker Bæreia. For

I forkant av bildet kommer nybygget, som får 22 rom og 4 familieheter, samt gjestekontor og stor aula.

det er et ugjenkallelig faktum at det blir stadig færre igjen av "gamle-gutta".

Den stadig økende populariteten til Bæreia, skyldes nok ikke bare at vi har fått flere veteraner enn før, men faktisk den jobben ledelsen der oppe har gjort med bevisstgjøring og markedsføringen av hva de kan tilby. De har reist land og strand rundt for å orientere om dette unike tilbudet, i tillegg til at de har tatt i bruk Facebook. Det er slik man når de yngre i dag. Bæreias Facebookside er en glimrende og allerede meget godt besøkt Facebookside, som hele tiden oppdateres med fine bilder fra et utall av flotte aktiviteter for gamle som unge. I sommer gjennomførte Bæreia eksempelvis sommer-

campen "Min tur ut", for 35 barn og ungdom fra forsvarsfamilier, der befal fra Telemark Bataljon stilte opp som "lagførere" og aktivitetsledere fra 24-29. juni. Et svært populært tiltak.

Av andre populære aktiviteter kan nevnes gjensynstreff og MC-treff, som begge på kort tid har blitt en suksess. Senterets nye brygge ved vannet og så vel kanoer som robåter og fiskeutstyr, er meget verdsatt. Likeså samarbeidet med Kongsvinger Golfklubb, bowlingen, skianlegget svømmehallen og Kongsvinger Jeger & Fisk, som alle er med på å gi veteranene et bredt og godt tilbud.

Alle møterom og bygninger på Bæreia har fått navn etter internasjonale operasjoner/steder

Norge har deltatt i med sine styrker, en artig liten detalj med stor gjenkjenneleseffekt. Og maten som jentene på kjøkkenet serverer, går det fortsatt gjetord om langt utover Forsvarets rekker. Major Arnstein Hestnes ser med glede på senterets fremtid, for nå har FD bevilget 55 millioner kroner til total rehabilitering av Bæreia, inkludert et nybygg med 23 nye forlegningssrom og fire familie-enheter, i tillegg til gjestekontorer og stor aula. Vi håper byggingen starter i september sier Hestnes. Totalt vil det nå bli plass til 107 mennesker på senteret, fordelt på 61 rom. Jeg har vært, og er nå enda mer imponert over hva man har fått til på Bæreia. Dette er godt veteranarbeid - lykke til videre!

Hvem droppet forsynin til Hjemmestyrkene i Hov?

Tidligere opptaksoffiser ved Krigsskolen Ole Christian Dalby, ble spurt av bygdas ungdomsskole om å holde et foredrag om fly-slippet på myra ved Innersetra i Hov i Søndre Land kommune kvelden den 23. februar 1945. Få kjenner historien bedre enn Dalby, for hans far var selv motstandsmann, og var på Innersetra den kalde februarkvelden

Flight ltn Wilkie med sitt crew, foran sin Short Stirling. Wilkie nr 3 fra venstre.

Av EINAR HOLST CLAUSEN

I forberedelsene til sitt foredrag, ble Dalby mer og mer nysgjerrig på hvem som faktisk satt bak spaken i flyet. Kunne piloten eller noen fra mannskapet fortsatt være i live? Kunne han i så fall være så heldig å få førstehånds informasjon om fly-slippet? Han gjorde undersøkelser på internett, og begynte å grave i

gamle norske og engelske arkiver.

Det var 12 motstandsmenn som tok imot slippet på Innersetra. Et slipp med våpen, sprengstoff og mat/bekledning, fordelt på 12 containere og 8 større pakker, som umiddelbart ble gravd ned i snøen. Videre undersøkelser i engelske arkiver viste at det var et fly av typen Short Stirling som kom inn over Hov denne kvelden, fra den topp

hemmelige basen Tempsford, hvor de fleste SOE-oppgaver ble fløyet fra. Engelskmennene mistet for øvrig 29 fly under SOE-oppgaver over Norge i perioden 1940-45.

Gjennombruddet kom da Dalby fikk kontakt med Arne F Egner, som har skrevet bok om flyslipp i Norge. Han fant ut at det var en Short Stirling med registreringen LJ 999 NF-Q som dundret inn over Innersetra den

Mange overlevde ikke de farlige toktene.

23. februar, og at kapteinen om bord het Wilkie. På Google fant Dalby også ut at Canadierens sitt fulle navn var Harry Wellington Wilkie, noe som fremkom på tildelingen av DFC Distinguished Flying Cross. Så gikk det slag i slag via bilde på Internett av Wilkies gravstein, som viste at han døde 17. mai 2004. Etter titalls timer på Internett, fant han ut at datteren til Wilkie kunne være Barbara

Kopi av siden i Wilkie sin loggbok, der han logget toktet over Norge den 23. februar 1945.

Skavdronssjef Harry Wellington Wilkie.

YEAR <i>1945</i>	AIRCRAFT		PILOT, OR 1st PILOT	2ND PILOT, PUPIL OR PASSENGER	DUTY (INCLUDING RESULTS AND REMARKS)	
	Type	No.				
MONTHS	1945				TOTALS BROUGHT FORWARD	
Feb	18	Stirling IV	NR-12	SELF	CREW	X-100 Low Level
"	20	Stirling IV	NR-3	SELF	CREW	Dunk Check
"	22	Stirling IV	NR-12	SELF	CREW	Air Test
- 23 Operation Diamond 18:00						
Stirling IV NR-12				CREW	31:00	
- 24 Operation Diamond 18:00						
Stirling IV NR-12				CREW	31:00	
"	24	Stirling IV	NR-12	SELF	CREW	Middleton & George - 2nd
- 25 Operation Diamond 18:00						
Stirling IV NR-12				CREW	31:00	
- 26 Operation Diamond 18:00						
Stirling IV NR-12				CREW	31:00	
- 27 Operation Diamond 18:00						
Stirling IV NR-12				CREW	31:00	
- 28 Operation Diamond 18:00						
Stirling IV NR-12				CREW	31:00	
- 29 Operation Diamond 18:00						
Stirling IV NR-12				CREW	31:00	
- 30 Operation Diamond 18:00						
Stirling IV NR-12				CREW	31:00	
- 31 Operation Diamond 18:00						
Stirling IV NR-12				CREW	31:00	
GRAND TOTAL (Cols 1) to (10)						
TOTALS CARRIED FORWARD						

Ole Christian Dalby fra Hov i sin stue, der maleriet med motiv flyslippet på Innersetra henger.

Raphael. Dalby tok en sjanse og ringte henne.

Kort tid etter ringte telefonen hos Barbara Raphael i byen Ancaster. Hello – my name is Dalby, I am calling you from Norway. Are you the daughter of pilot, squadron leader Harry Wellington Wilkie? Det ble stille en stund, så svarte hun; Yes I am! Det viste seg at Barbara ikke hadde detaljkunnskap om sin fars fortid som bombeflyger i RAF,

men hun lovte å gå ned i kjelleren for å se om hun kunne finne noe. Og det gjorde hun, for tidlig neste dag kom mail på mail fra Barbara, med scannede dokumenter. Alt fra bilder av Harry Wilkie og hans besetning foran en Short Stirling, til blant annet kopier av hans personlige loggbøker og diplomer for en rekke utmerkelser.

Det hører også med til historien at datteren Barbara satte umåtelig pris på denne

oppmerksomheten hennes far på nytt hadde fått, i tillegg til at hun fikk fornyet- og enda bedre innblikk i sin fars store innsats i luften under 2. verdenskrig. For i farens loggbok, er det logget mange timer på farlige tokt i perioden 1942-45, der avstanden er stor fra bombing av Rommels styrker i Nord-Afrika 1942, til fly-slipp på Innersetra i Hov på kvelden den 23. februar 1945. Med sine nær 40 tokt i Nord-

Afrika, bidro Wilkie aktivt til Rommels endelige nederlag ved El Alamein. Og hele denne historien fikk altså ungdomsskoleelevene i Hov presentert av den tidligere rekrutterings- og opptaksoffiseren ved Krigsskolen, i forkant av deres prosjektoppgave «2. verdenskrig».

AV JOHN BERG, FORSVARSANALYTIKER

Datavåpen

Stuxnet Cyberr attack

"Produksjonsanleggets dataoperatører var helt utenfor. Ingen varsellamper blinket, ingen varselalarmer kimte, ingen måleinstrumenter slo vilt ut. Men enhver nede i produksjonsanlegget må ha følt, og hørt, at sentrifugene plutselig gikk fullstendig ut av kontroll. Først hørtes en dundring, så en eksplosjon."

Beskrivelse av det israelske Stuxnet cyberangrepet (muligens med amerikansk støtte) på Irans anlegg for anriking av uran i Natanz, som utvirket at sentrifugene som forestår anrikningen løp løpsk og ikke lot seg stanse før de var ødelagt. David E. Sangers bok "Confront and Conceal".

"Virkningene av tidligere cyberangrep har vært avgrenset til andre computere. Dette var det første større anslaget der cyberangrepet ble brukt til å utvirke fysisk ødeleggelse. Noen krysset Rubicon."

Tidligere CIA-direktør, generaløyntnant Michael V. Hayden, om bruken av Stuxnet viruset mot Irans kjernefysiske virksomhet, til New York Times 1. juni. (Begge sitater fra Air Force Magazine juli 2012)

Heter nå Triton

US Navy's versjon av Northrop Grumman Global Hawk HALE (High Altitude Long Endurance) dronen heter nå offisielt MQ-4C

MQ-4C.

Triton. Navnet er i tråd med bruken av navn fra havguder på amerikanske flyvende overvåkingsflyet P-3 Orion og etterfølgeren P-8 Poseidon. US Navy planlegger å anskaffe 68 Triton.

Northrop Grumman har nå tilbudt å utvikle en egen Global Hawk versjon for Canada, for overvåking av landets store arktiske områder. Canada bruker i dag CP140 Aurora (kanadisk-bygde Orion) og satellitter i denne overvåkingen. Denne Global Hawk versjonen, kalt Polar Hawk, vil bli utviklet i samarbeid med kanadiske L-3 MAS, og vil få kapasitet til å sveipe over hele Nordvestpassasjen fire – gjentar: fire – ganger på ett – gjentar: ett – tokt. Man vil basere seg på Block 30 Global Hawk som har Raytheon EISS (Enhanced Integrated Sensor Suite) overvåkingsystem, og med egen sambandslink for Canada og AIS (Automatic Identification System) for identifisering av skip, samt annen maritimt rettet programvare. Polar Hawk vil få samme forbedrede de-icing system som Triton.

I praksis vil Canada trenge tre Polar Hawk for å opprettholde 24/7 overvåking, og det antydes at landet kan komme til å kjøpe fire stykker. Den fjerde maskinen vil i såfall bli satt inn i overvåking av landets kystlinjer mot Atlanterhavet og Stillehavet. Kostnadene er ikke kjent, men en Block 30 Global Hawk for US Air Force koster i dag ca. US \$ 50 millioner, inkludert en del vedlikehold. Med grunnlagsinvesteringer og forbedret teknologi vil fire Polar Hawk således koste en del mer enn US \$ 200 millioner. (Marina Malenic, Jane's International Defence Review juli 2012)

Krangel om bombefly

Tupolev-Tu-160-Blackjack-4.

Moderne luftforsvarssystemer gjør allerede i utgangspunktet bombefly gammeldagse, sa Russlands visestatsminister Dimitrij Rogozin. Dette fikk forsvarssjefen, general Nikolaj Makarov, til å gå på vingene med en uttalelse til RIA Novosti om at et planlagt nytt russisk bombefly, som allerede skal være i utviklingsfasen, vil få bedre ytelser enn alle moderne kampfly i samme klasse, inkludert de amerikanske.

Enden på luftkrigen ble at statsminister Dimitrij Medvedev måtte skyte ned sin nk og erklære at Russland er fast bestemt på å utvikle et femte generasjons strategisk bombefly. Det er ikke nok å fortsette å oppdatere de eksisterende Tu-95MC (NATO-bet. "Bear") og Tu-160 (NATO-bet. "Blackjack"), sa han til RIA Novosti.

Bakgrunnen for striden antas å kunne være kamp om knappe ressurser, der utviklingen av det nye taktiske kampflyet Sukhoi T-50 PAK FA synes å være noe usikkert finansiert. Siste Flanker versjon, Sukhoi Su-35, som opprinnelig ble utviklet bare for sårt tiltrengt eksport, er nå under ordre til det russiske flyvåpenet. Flyet kan dermed helt eller delvis fortrenge eller i det minste utsette PAK FA, på samme måte som oppdaterte F-15 og F-16 kan skise ut et antall F-35 i US Air Force, i alle fall for en del år, mens F/A-18E/F kan fortrenge F-35 helt fra US Navy's hangarskip. Visestatsminister Rogozins uttalelse kan ha vært en prøveballong, eller et utspill for å få i gang debatten, med Medvedev og evig folkevalgte Vladimir Putin i kulissene.

Hilsen fra Afghanistan!

Heroindyrking i Afghanistan av Taliban krigere.

For dem som tror at problemene i Afghanistan blir igjen der når de norske styrkene trekkes ut, kan opplyses at Europa mottar 30 prosent av Afghanistans stadig økende "eksport" av heroin, skriver Mark Galeotti i Jane's Intelligence Review. FN har anslått at de afghanske heroinlagrene i dag kan være på 12.000 tonn, nok til å dekke verdens "behov" i tre år. Nest største "kunde" er Russland med 25 prosent, deretter følger Midtøsten/Vestasias med 12 prosent, Sør- og Østasia med 11 prosent, Nord-Amerika med 8 prosent og Afrika og Kina med 7 prosent hver. Omsetning av heroin står for ca. 10 prosent av landets reelle brutto nasjonalprodukt. Inntektene er stigende. Dyrkerne tjente i 2011 US \$ 10.700 per hektar, dobbelt så mye som i 2010. Samlet tjente dyrkerne i 2011 ca. US \$ 1,4 milliarder. "Eksport"-leddene hjemme i Afghanistan antas å ha tjent tre ganger så mye mens gateverdien ute i "markedene" anslås av FN til US \$ 55-60 milliarder.

Det går to nordlige hovedruter over Kazakstan og inn i Russland og videre til Europa, og en mindre rute gjennom Turkmenistan og over Det kaspiske hav. Her er det stadig økende trafikk, men de viktigste rutene er fremdeles gjennom Iran og Pakistan. "Markedene" som vokser sterkest skal være Russland og Kina. (Mark Galeotti, Jane's Intelligence Review juli 2012)

Bergans

OF NORWAY

Bergans of Norway har vært med på å sette standarden for verdens mest avanserte tur- og forsvarsutrustning siden 1908.

www.bergans.no

Avsender: Offisersbladet, Postboks 501 Sentrum, NO-0105 Oslo

ARMING THE WARRIOR

- Ammunition
- Rocket Motors
- Shoulder Launched Weapons
- Demilitarization
- Hand Grenades
- Fuzes
- Warheads
- Pyrotechnics
- Gas Generators and Catapults
- Ballistic Devices
- Civilian Products
- Testing and Services

Nammo